

DIAGNOZA
PROBLEMÓW
SPOŁECZNYCH NA
TERENIE GMINY
Wyszki

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	2
1.1. Cele i ogólne założenia badania.....	4
1.2. Problematyka badania	5
2. METODOLOGIA BADANIA	9
2.1. Opis metody i próby badawczej.....	9
2.2. Narzędzia badawcze.....	11
3. BADANIE DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW GMINY	12
3.1. Struktura badanej próby.....	13
3.2. Problem alkoholowy z perspektywy dorosłych mieszkańców.....	16
3.3. Problem nikotynowy z perspektywy dorosłych mieszkańców.....	24
3.4. Problem narkotykowy z perspektywy dorosłych mieszkańców.....	27
3.5. Problem przemocowy z perspektywy dorosłych mieszkańców.....	34
3.6. Problem uzależnień behawioralnych z perspektywy dorosłych mieszkańców.....	43
3.7. Gmina wobec problemów społecznych – opinia mieszkańców.....	52
4. BADANIE DZIECI I MŁODZIEŻY GMINY	51
4.1. Struktura badanej próby.....	52
4.2. Problem alkoholowy z perspektywy dzieci i młodzieży.....	53
4.3. Problem nikotynowy z perspektywy dzieci i młodzieży.....	60
4.4. Problem narkotykowy z perspektywy dzieci i młodzieży.....	62
4.5. Profilaktyka z perspektywy dzieci i młodzieży.....	66
4.6. Problem przemocy z perspektywy dzieci i młodzieży.....	71
4.7. Problem uzależnień behawioralnych z perspektywy dzieci i młodzieży.....	78
5. BADANIE SPRZEDAWCÓW GMINY	85
5.1. Struktura badanej próby	85
5.2. Problemy społeczne z perspektywy sprzedawców.....	87
6. WNIOSKI I REKOMEDNACJE	96
7. PODSUMOWANIE	104

1. WPROWADZENIE

Problemy i zagrożenia społeczne występują w każdej społeczności lokalnej. Są one elementem naszej rzeczywistości i każdy bezpośrednio lub pośrednio zetknął się ze skutkami tych zjawisk. Mimo to, wspomniane zagrożenia nie skupiają naszej uwagi w takim stopniu jak przykładowo terroryzm, klęski żywiołowe czy też awarie infrastruktury krytycznej. Jest to między innymi związane z charakterem i powszechnością zagrożeń społecznych, które towarzyszą nam na co dzień, a ich negatywne skutki zauważalne są często po dłuższym okresie czasu.

W związku z tym nie są to zjawiska tak spektakularne i medialne, aby relacjonować je „na żywo” lub analizować na pierwszych stronach gazet. Są to jednak istotne zagrożenia, które negatywnie oddziałują na jednostkę, rodzinę, społeczeństwo i powodują dysfunkcję całych grup społecznych. Z tego względu problemy społeczne należy monitorować na bieżąco i dążyć do ich ograniczenia lub wyeliminowania z życia wspólnoty, choć to ostatnie wydaje się niezmiernie trudne.

Problemy społeczne określane są jako „ogólne wzory zachowania ludzkiego lub warunków społecznych, które są postrzegane jako zagrożenia dla społeczeństwa przez znaczącą liczbę ludności, przez silne grupy, bądź przez charyzmatyczne jednostki, oraz które mogą być rozwiązane czy też którym można jakoś zaradzić”¹. Jerzy Kwaśniewski pod pojęciem problemów społecznych rozumie takie „zachowania ludzkie i zjawiska społeczne, które ze względu na swój charakter, skutki czy intensywność występowania postrzegane są i odczuwane przez członków danej społeczności jako istotne dolegliwości w życiu zbiorowym, domagające się rozwiązania”².

Z powyższych definicji wynika jednoznacznie, że problemy społeczne to zdarzenia oraz zachowania ludzkie, które ze względu na swoją skalę i charakter stanowią zagrożenie dla funkcjonowania i rozwoju członków danej wspólnoty.

---

¹ K. Frysztacki, *Socjologia problemów społecznych*, Warszawa 2009, s. 20

² J. Kwaśniewski, *Rola diagnozy w rozwiązywaniu problemów społecznych* [w:] J. Kwaśniewski (red.), *Badania problemów społecznych 2*, Warszawa 2006, s. 7

Zagrożenia społeczne definiowane są jako zjawiska godzące bezpośrednio w jednostkę, jej biologiczne oraz egzystencjalne podstawy istnienia. Są to wszystkie przypadki odnoszące się do niebezpieczeństwa utraty życia i zdrowia, tożsamości narodowej i etnicznej poszczególnych społeczności oraz bezpieczeństwa socjalnego i publicznego. Analizowane zagrożenia „w znaczący sposób wpływają na jakość i standard życia ludzi, a tym samym na poziom rozwoju cywilizacyjnego danego państwa, czy szerzej pewnych obszarów geograficznych”³.

Zjawiska godzą nie tylko w jednostkę, ale mogą powodować także dysfunkcję całych grup społecznych, w tym również wspólnot samorządowych. Ich spektrum jest bardzo szerokie. W literaturze przedmiotu do najważniejszych zalicza się m.in. bezrobocie, ubóstwo, deficyt mieszkań, bezdomność, patologie społeczne (alkoholizm, narkomanię, przestępczość), AIDS czy też korupcję i nepotyzm. Wymienione zagrożenia zakłócają funkcjonowanie i rozwój nie tylko społeczności lokalnych, ale mogą stanowić także problem o charakterze globalnym.

Ważnym elementem w zakresie zabezpieczenia bezpieczeństwa, a tym samym praktycznemu przeciwdziałaniu zagrożeniom i występującemu lokalnie ryzyku, jest budowa lokalnych programów prewencyjnych, które powinny zawierać następujące elementy:

- określenie występujących na danym obszarze problemów społecznych,
- zdefiniowanie grup dotkniętych problemami społecznymi,
- określenie celów podejmowanych działań prewencyjnych, głównych i cząstkowych,
- określenie zadań, obszarów, na których będą realizowane działania,
- określenie podmiotów zainteresowanych współpracą przy realizacji, form i metod działań oraz terminów ich realizacji,
- opracowanie założeń ewaluacyjnych,
- oszacowanie kosztów poszczególnych działań oraz całego programu,
- wskazanie osoby odpowiedzialnej za opracowanie dokumentu programu prewencyjnego.

---

³ M. Leszczyński, *Bezpieczeństwo społeczne Polaków wobec wyzwań XXI wieku*, Warszawa 2011, s. 62

Wprowadzanie w życie dobrze skonstruowanych programów prewencyjnych o charakterze lokalnym przyczyni się do podniesienia poczucia bezpieczeństwa wśród członków społeczności lokalnej.

1.1. Cele i ogólne założenia badania

Niniejsza diagnoza ma na celu przedstawienie wyników badań ankietowych przeprowadzonych w 2022 roku, obejmujących podstawowe problemy społeczne związane z: nadużywaniem alkoholu, nikotyny, dopalaczy i narkotyków, uzależnieniami behawioralnymi, przemocą w rodzinie oraz w środowisku szkolnym.

Dane dotyczące lokalnych problemów społecznych uzyskane zostały w drodze anonimowych badań ankietowych przeprowadzonych w Gminie Wyszki wśród trzech grup reprezentujących trzy lokalne środowiska:

- dorośli mieszkańcy,
- dzieci i młodzież szkolna,
- sprzedawcy i właściciele punktów sprzedaży alkoholu.

Zakres działań badawczych odnosił się do zidentyfikowania następujących kwestii:

- zidentyfikowania problemów uzależnień wśród dzieci, młodzieży i dorosłych mieszkańców,
- zidentyfikowania problemu przemocy w rodzinie,
- zidentyfikowanie problemu przemocy rówieśniczej i szkolnej wśród uczniów z Gminy Wyszki,
- zidentyfikowanie skali problemów uzależnień behawioralnych wśród uczniów oraz dorosłych mieszkańców gminy,
- zidentyfikowania przyczyn lub czynników wywołujących sytuacje problemowe,
- określenia skali oraz zakresu problemów uzależnień,
- zidentyfikowania skutków występujących problemów,
- pokazania rozwiązań mających na celu wyjaśnienie sytuacji problemowej lub złagodzenie jej skutków.

1.2. Problematyka badania

Niniejsza diagnoza omawia następujące problemy społeczne:

- **Problem alkoholowy (alkoholizm)** – według WHO to „wszelki sposób picia, który wykracza poza miarę tradycyjnego i zwyczajowego spożycia albo poza ramy obyczajowego, przyjętego w całej społeczności, picia towarzyskiego bez względu na czynniki, które do tego prowadzą”⁴. Alkoholizm ściśle wiąże się z negatywnymi zjawiskami społecznymi takimi jak: bezrobocie, przemoc, ubóstwo, czy zachowania kryminalne. Problem alkoholowy wśród współczesnych społeczeństw jest problemem o bardzo szerokim zasięgu, w związku z tym tej kwestii poświęcono najwięcej miejsca w poniższej diagnozie.
- **Problem narkotykowy (narkomania)** – według ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. przeciwdziałaniu narkomanii, narkomania to: „stałe lub okresowe używanie w celach niemedycznych środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych lub nowych substancji psychoaktywnych, w wyniku czego może powstać lub powstało uzależnienie od nich”⁵. W niniejszym raporcie zwrócono uwagę przede wszystkim na następujące kwestie związane z owym zjawiskiem: rozpowszechnienie i dostępność narkotyków oraz dopalaczy, skala zjawiska wśród dorosłych mieszkańców oraz dzieci i młodzieży szkolnej na terenie Gminy Wyszki.
- **Problem nikotynowy (nikotynizm)** – jest zjawiskiem, które polega na regularnym zażywaniu tytoniu, w skład którego wchodzi nikotyna – silna trucizna oraz szereg innych substancji, które wykazują negatywny wpływ na nasz organizm. Nikotynizm jest uzależnieniem fizycznym i psychicznym. Został szczegółowo opisany w Międzynarodowej Klasyfikacji Chorób i Problemów Zdrowotnych ICD 10. Niniejsza diagnoza ma na celu ukazanie skali uzależnienia, dostępności papierosów dla uczniów na terenie gminy, a także skali problemu wśród dorosłych mieszkańców Gminy Wyszki.

---

⁴ T. Pilch, *Encyklopedia pedagogiczna XXI wieku*, str. 92.

⁵ Ustawa z dnia 29 lipca 2005 o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. 2020 poz. 2050).

- **Zjawisko przemocy** - przyjmować różnorodne formy. Są to w szczególności:
  - **przemoc fizyczna** – zwrócona przeciwko fizyczności człowieka, niosąca ryzyko uszkodzenia ciała poprzez takie zachowania jak np.: popychanie, potrząsanie, bicie, policzkowanie, kopanie, duszenie, rzucanie w kogoś przedmiotami, przypalanie, topienie;
  - **przemoc psychiczna** – zmierzająca do poniżenia ofiary, zastraszenia, pozbawienia wiary we własne możliwości; obejmuje wszystkie działania (z wyjątkiem użycia siły fizycznej), służące obniżeniu poczucia własnej wartości, wywołaniu stanów lękowych i zaburzeń osobowości oraz zahamowania procesu osobistego rozwoju, takie jak np. szantaż emocjonalny, manipulacja, śledzenie, nękanie telefonami, wysyłanie anonimów, nagabywanie;
  - **przemoc seksualna** – polega na zmuszaniu ofiary do jakiegokolwiek formy aktywności seksualnej, a także na zachowaniach sprowadzających ją do roli obiektu seksualnego poprzez np. niechciane dotykanie, szczyknięcia, klepanie, żarty i gesty upokarzające seksualną naturę drugiej osoby;
  - **przemoc ekonomiczna** – obejmuje działania służące ograniczeniu swobodnego dysponowania pieniędzmi i własnymi dobrami bądź dostępu do dóbr wspólnych; może polegać np. na odbieraniu pieniędzy, kontrolowaniu wydatków, zmuszaniu do proszenia o pieniądze czy uniemożliwianiu podjęcia pracy.
  - **zaniedbanie** - polega na nie zaspokajaniu podstawowych potrzeb fizycznych i psychicznych osoby.

- **Zjawisko przemocy w rodzinie** – przemoc jest intencjonalnym i zamierzonym działaniem człowieka, które ma na celu kontrolowanie i podporządkowanie ofiary. Definicja przemocy w rodzinie według ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie mówi, że: „przemoc w rodzinie należy rozumieć jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa albo dobra osobiste osób najbliższych lub innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, narażające szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób

dotkniętych przemocą”⁶. Niniejsza diagnoza ukazuje skale, przyczyny oraz rodzaj problemu.

Cechy przemocy w rodzinie:

- **INTENCJONALNOŚĆ** – zamierzone działanie, mające na celu kontrolowanie i podporządkowanie sobie osoby doznającej przemocy w rodzinie,
- **NIERÓWNOWAGA SIŁ** – zdecydowane przewaga jednej ze stron w relacji (fizyczna również, ale przede wszystkim psychiczna),
- **POWODOWANIE CIERPIENIA I BÓLU** – narażanie zdrowia i życia na poważne szkody. Doświadczanie cierpienia i bólu powoduje, że ofiara traci zdolność do samoobrony,
- **NARUSZANIE PRAW I DÓBR OSOBISTYCH** – sprawca wykorzystując przewagę sił narusza podstawowe prawa (np. do stanowienia o sobie, nietykalności cielesnej, godności itp.).
- **Zjawisko przemocy rówieśniczej** – Dan Olweus, pionier badań nad zjawiskiem przemocy szkolnej definiuje przemoc jako „agresywne zachowanie, w którym sprawca używa swego ciała lub przedmiotu (włączając broń) do zranienia lub skrzywdzenia innej osoby”. Z kolei WHO określa przemoc jako „użycie z rozmysłem siły lub groźenie nią, przeciw sobie, innej osobie, grupie lub społeczności, co prowadzi do zranienia, śmierci, lub szkody psychicznej, a także do zaburzeń rozwojowych i upośledzenia społecznego”⁷. Nowym problemem, który pojawia się już coraz częściej wśród Polskich uczniów to zjawisko cyberbullyingu lub inaczej mówiąc cyberprzemocy. Poniższa tabela przedstawia różne sposoby rozumienia cech charakterystycznych dla systematycznej przemocy rówieśniczej w szkole i jej cyfrowego odpowiednika.

⁶ Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz.U. 2021 poz. 1249)

⁷ Przemoc i agresja w szkołach w Europie – sposoby przeciwdziałania, Polskie Biuro Eurydice, Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji, Warszawa 2007r.

Tab. 1. Dręczenie szkolne i cyberbullying. Różne rozumienie właściwości dręczenia w tradycyjnym dręczeniu i cyberbullyingu.

Kryterium wyróżniające	Tradycyjny bullying	Cyberbullying
Powtarzalność	Wynika z wielokrotnego działania sprawców.	Może wynikać z cech samego materiału zamieszczonego w Internecie, który jest albo wielokrotnie kopiowany, albo długotrwanie obecny; w obu tych przypadkach ofiara doświadcza powtarzalnej wiktyimizacji.
Nierównowaga sił	Wynika z przewagi ilościowej, fizycznej lub psychologicznej sprawcy bądź sprawców.	Może wynikać z większych kompetencji sprawców w zakresie obsługi nowych technologii komunikacyjnych.
Intencjonalność	Jest operacjonalizowana najczęściej jako świadoma chęć skrzywdzenia ofiary.	Część badań wskazuje, że ze względu na cechy komunikacji zapośredniczonej (m.in. redukcja sygnałów niewerbalnych) niektórzy sprawcy nieświadomie krzywdzą ofiary.

- **Uzależnienia behawioralne** – Amerykańskie Towarzystwo Psychiatryczne formalnie potwierdziło istnienie uzależnień/nałogów behawioralnych w maju 2013 poprzez opublikowanie piątej rewizji klasyfikacji DSM i włączenie zaburzenia uprawiania hazardu do kategorii zaburzeń i nałogów. Mianem uzależnień behawioralnych określa się formy zaburzeń (nałogów) nie związanych z przyjmowaniem substancji psychoaktywnych, a związanych z niekontrolowanym wykonywaniem pewnych czynności. W niniejszym badaniu zwrócono uwagę przede wszystkim na uzależnienia związane z komputerem i Internetem, fonoholizmem, zakupoholizmem, pracoholizmem oraz hazardem. Jest to coraz bardziej popularny rodzaj uzależnień, w związku z tym niniejsza diagnoza porusza również te kwestie.

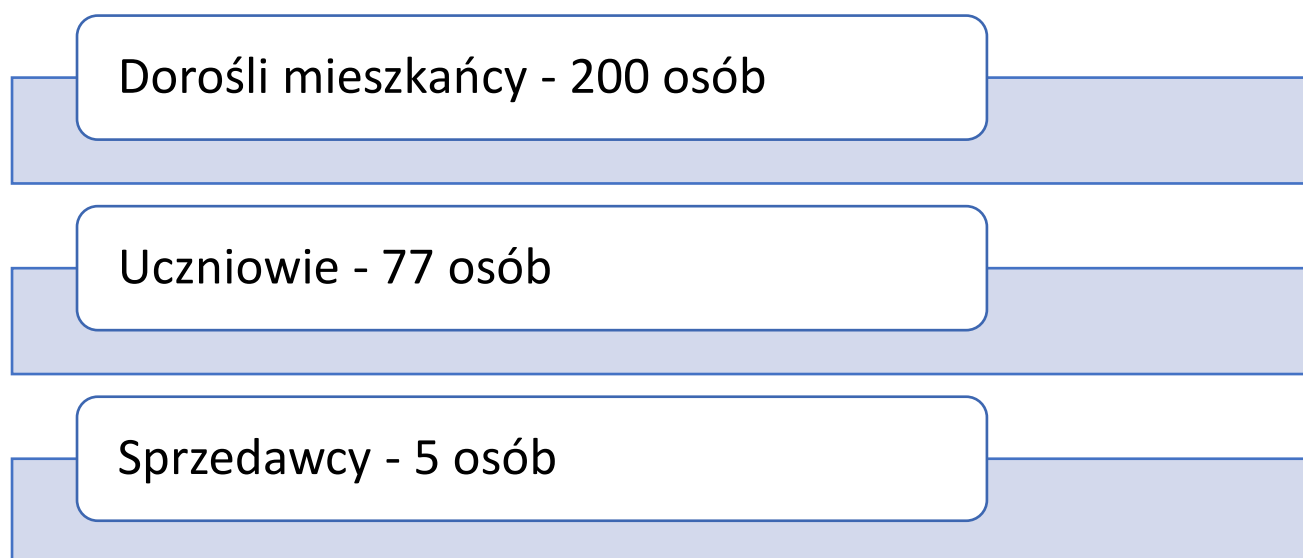
2. METODOLOGIA BADANIA

2.1. Opis metody i próby badawczej

Główny cel badania stanowiło zdiagnozowanie skali problemów społecznych w Gminie Wyszki oraz postaw mieszkańców względem: problemu alkoholowego, nikotynowego, narkotykowego oraz zjawiska przemocy, uzależnień behawioralnych i innych problemów społecznych.

Obszary dotyczące ogólnej wiedzy i opinii mieszkańców, ich doświadczeń osobistych oraz postrzegania zjawiska uzależnień w najbliższym otoczeniu zostały przeanalizowane za pomocą badania ankietowego, przeprowadzonego na próbie badawczej, która została przedstawiona poniżej:

Graf. 1. Schemat próby badawczej:

Na potrzeby niniejszej diagnozy zdecydowano się na zastosowanie nieprobabilistycznego doboru próby losowej, ze względu na fakt, iż był on najbardziej odpowiedni do ustalonych celów badawczych.

Badania zostały przeprowadzane w miesiącach czerwiec – wrzesień 2022 roku. W badaniu łącznie wzięło udział 282 osoby. Zróżnicowany dobór próby umożliwił pogłębienie badanych zjawisk związanych bezpośrednio z zagrożeniami społecznymi na terenie gminy oraz uzyskanie informacji i opinii z różnych środowisk.

Badania sondażowe (ilościowe) przeprowadzono wśród dorosłych mieszkańców na terenie Gminy Wyszki za pomocą metody CAWI (badanie za pomocą ankiety internetowej). Link odnoszący się do ankiety internetowej został umieszczony na głównej stronie Urzędu Gminy Wyszki. Uzupełnione przez dorosłych mieszkańców ankiety zostały odesłane w formie elektronicznej w postaci zestawienia wszystkich danych, co zapewniło badanym pełną anonimowość.

W badaniu uczniów również zastosowano metodologię ilościową CAWI. Wybór metody sondażu diagnostycznego sprawił, że najbardziej dogodną techniką była ankieta audytoryjna. Uczniowie, zebrani w większej grupie, wypełniali samodzielnie ankiety. Badanie przeprowadzone zostało zgodnie z zasadami etyki, zaś uczestnicy poinformowani zostali o zachowaniu anonimowości badania. Za każdym razem uzyskiwano zgodę dyrektorów szkół podstawowych i ponadpodstawowych na przeprowadzenie badań w ich placówkach.

Natomiast wśród sprzedawców alkoholu zastosowano metodę CATI (wywiad telefoniczny wspomagany komputerowo). Wykorzystana technika badawcza opiera się na wywiadzie telefonicznym ze wspomaganiem komputerowym. Polega na przeprowadzeniu ankiety poprzez rozmowę telefoniczną z respondentem oraz zaznaczanie odpowiedzi w komputerowej wersji ankiety.

Kwestionariusz ankiety umożliwił uzyskanie informacji dotyczących stanu oraz nasilenia zagrożeń społecznych występujących na terenie gminy, między innymi poprzez zdiagnozowanie problemów i oczekiwań zgłaszanych przez dorosłych mieszkańców oraz dzieci i młodzieży ze szkół zlokalizowanych na terenie Gminy Wyszki.

2.2. Narzędzia badawcze

Kwestionariusz ankiety opracowanej na potrzeby niniejszej diagnozy można podzielić na 3 części.

1. **Część adresowo-tytułową** - umieszcza się ją na pierwszej stronie ankiety, gdzie wyszczególnione są takie kwestie jak: nazwa ośrodka badawczego, tytuł kwestionariusza oraz szczegółowe instrukcje dla respondenta.
2. **Część merytoryczną** - zawarte są w niej pytania dotyczące badanych zagadnień.
3. **Część metryczkową** - zawarte są w niej dane dotyczące respondenta. Są to np. płeć, wykształcenie, stan cywilny, przedział wiekowy lub miejsce zamieszkania. Informacje te pozwalają na korelacje z innymi pytaniami zawartymi w ankiecie.

Kwestionariusz ankiety użyty do zebrania danych miał podobną konstrukcję niezależnie od badanej grupy. Składał się z pytań zamkniętych jednego lub wielokrotnego wyboru. Ze względu na specyfikę poszczególnych grup dokonano spersonalizowania pytań, dostosowując ich charakter do profilu respondenta. Ze względu na fakt, iż wyniki badań realizowanych w roku 2022 będą porównywane do badań realizowanych w latach ubiegłych, kwestionariusz badań został niezmienny. Wyniki przedstawione w raporcie mają charakter procentowy.

Ewentualne dysproporcje związane są z zaokrągleniem do liczb całkowitych (maksymalnie +/- 1%).

3. BADANIE DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW

Przeprowadzone wśród mieszkańców badania ankietowe dotyczyły przede wszystkim ich ogólnej wiedzy i opinii na temat zjawiska uzależnień i przemocy, doświadczeń osobistych oraz spostrzeżeń wpływających z obserwacji najbliższego otoczenia.

W kwestionariuszu badawczym znalazły się pytania odnoszące się do kwestii alkoholu, narkotyków, dopalaczy, papierosów, zjawiska przemocy, uzależnień behawioralnych i innych problemów społecznych w gminie oraz działań gminy w zakresie rozwiązywania problemów.

Badanie zostało podzielone na bloki dotyczące następujących problemów:

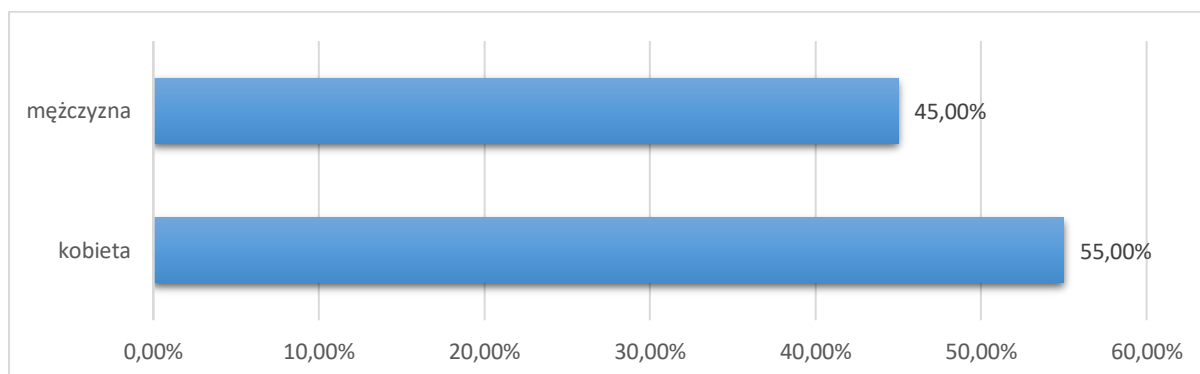
Graf. 3.1 Obszar tematyczny zawarty w kwestionariuszu ankiety dla dorosłych mieszkańców

W sumie respondenci udzielili odpowiedzi na 53 pytań, a do ankiety dołączona została metryczka pozwalająca na ustalenie między innymi: wieku, płci oraz statusu zawodowego respondentów.

3.1. Struktura badanej próby

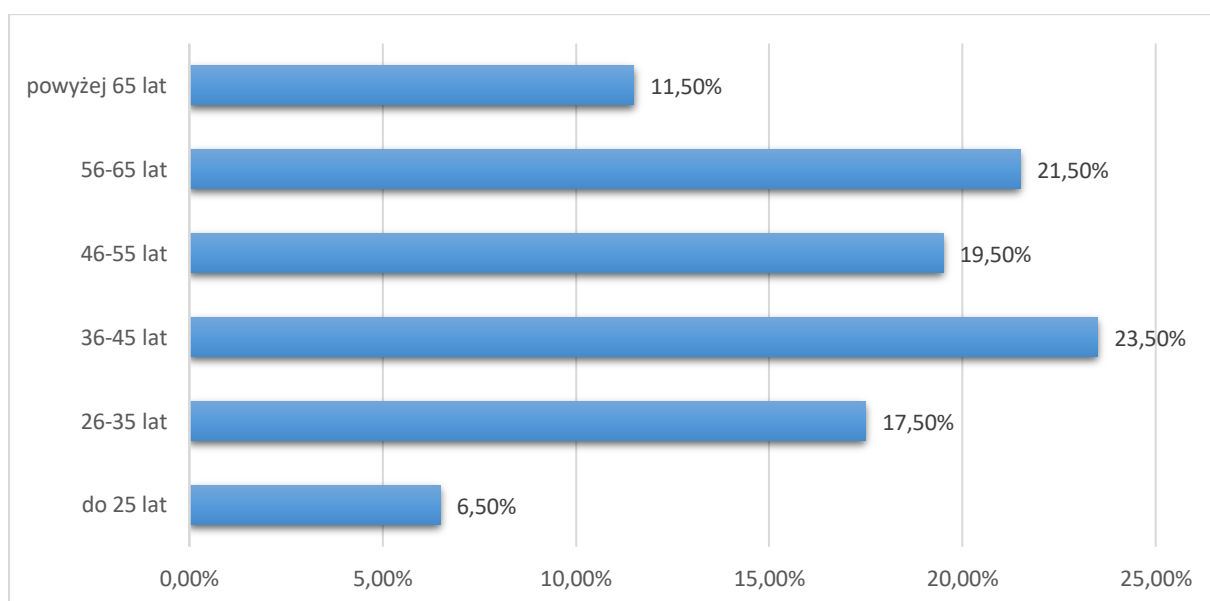
W niniejszym badaniu wzięło udział 100 dorosłych mieszkańców Gminy Wyszki. Analizując próbę badawczą ze względu na płeć można zauważyć, iż większość badanej próby tworzą kobiety, tj. 55,00%. W badaniu udział również wzięło 45,00% mężczyzn.

Wyk. 1. Płeć:

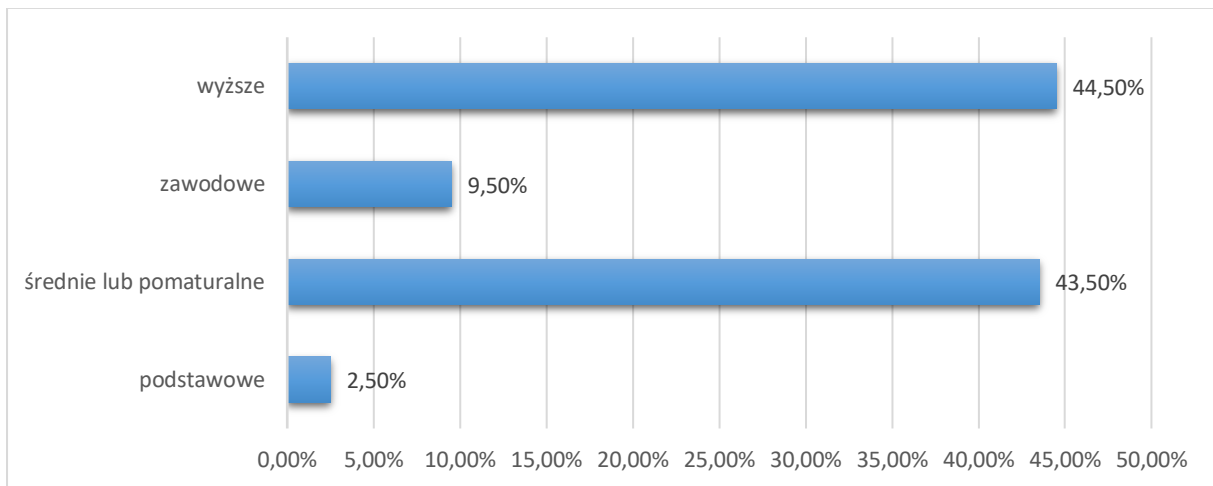
Wśród ankietowanych mieszkańców najliczniejszą grupę tworzą osoby w wieku 36 – 45 lat (23,50%) oraz w wieku 56 – 65 lat (21,50%). Osoby w wieku 46 – 55 lat stanowią 19,50% badanej społeczności, 17,50% respondentów znajduje się w grupie wiekowej 25 – 35 lat. Natomiast 11,50% próby stanowią osoby powyżej 65 roku życia.

Wyk.2. Wiek:

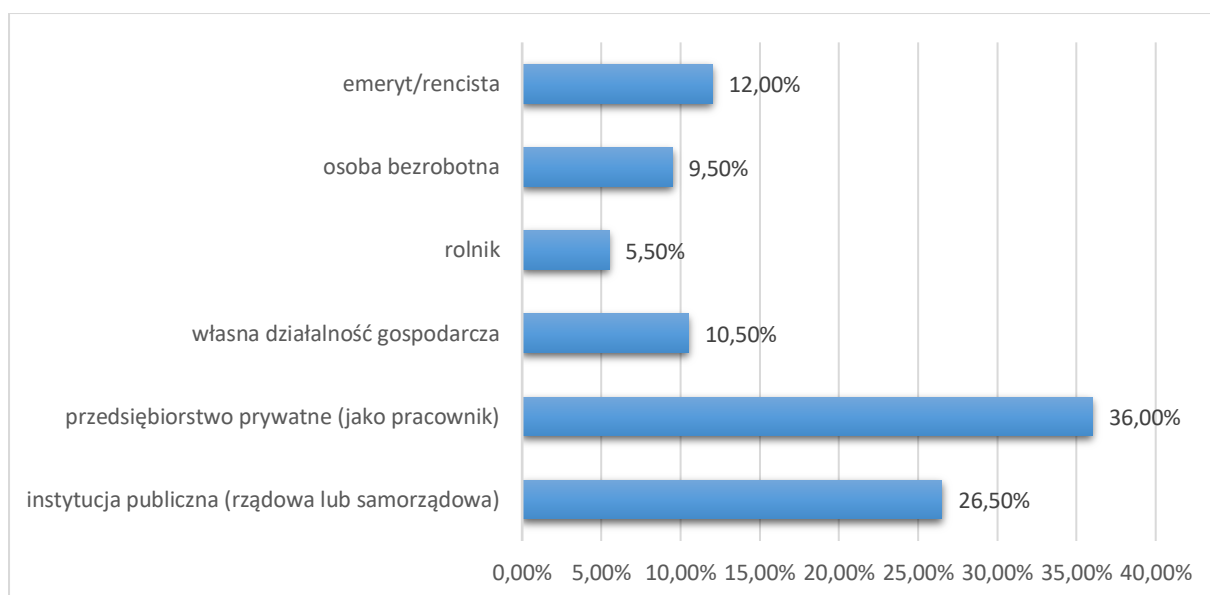
Analizując badaną społeczność ze względu na wykształcenie można zauważyć, iż wykształceniem wyższym legitymizuje się 44,50% badanych, 43,50% osób posiada wykształcenie średnie lub pomaturalne. Wykształcenie zawodowe posiada 9,50% ankietowanych, a wykształcenie podstawowe 2,50% respondentów.

Wyk. 3. Wykształcenie:

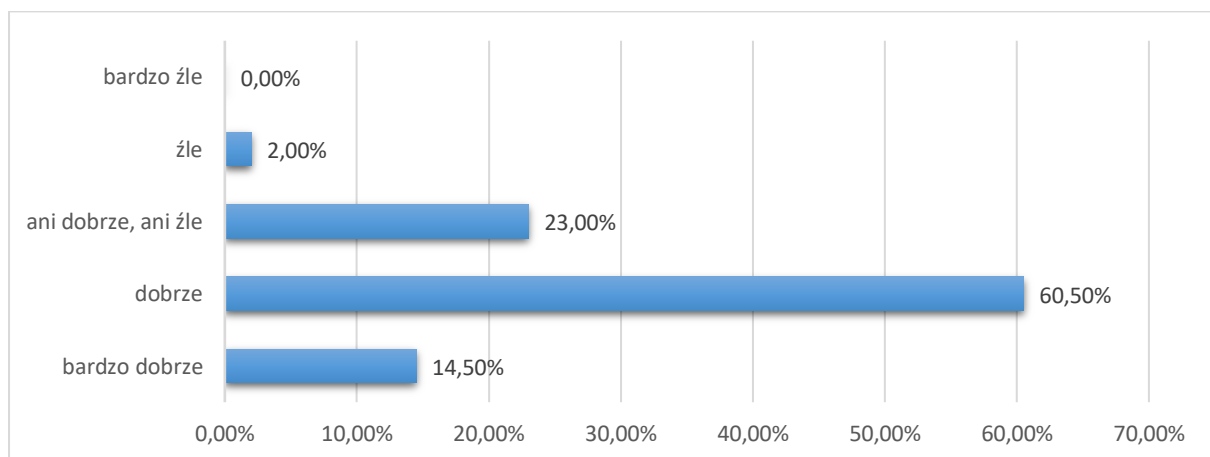
Najliczniejsza grupa ankietowanych osób pracuje w przedsiębiorstwach prywatnych jako pracownicy – takiej odpowiedzi udzieliło 36,00% osób. Natomiast 26,50% osób pracuje w instytucjach publicznych (rządowych lub samorządowych), 10,50% osób prowadzi własną działalność gospodarczą. Na emeryturze lub rencie znajduje się 12,00% osób, bez pracy pozostaje 9,50% badanych, a 5,50% próby stanowią rolnicy.

Wyk. 4. Miejsce zatrudnienia:

Większość osób (60,50%) uważa, że ich sytuacja materialna nie jest dobra, ani zła, kolejna grupa ankietowanych (23,00%) oświadczyła, że ich sytuacja jest ani dobra, ani zła. Bardzo dobrze sytuację finansową ocenia 14,50% osób. Natomiast 2,00% osób twierdzi, iż jest ona zła.

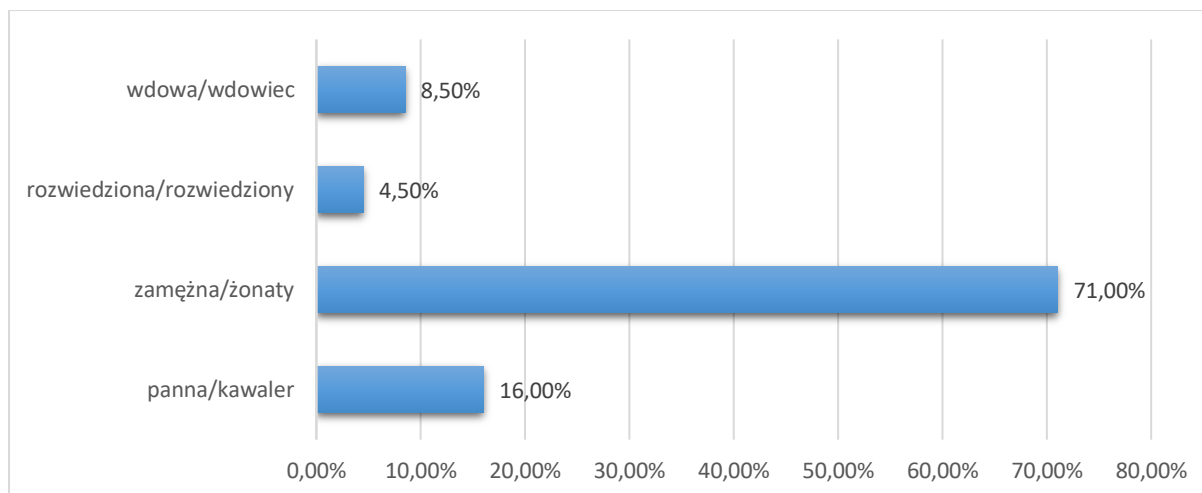
Wyk. 5. Jak ocenia Pan/i swoją sytuację materialną?

Osoby zamężne lub żonate stanowiły ponad połowę próby badawczej, tj. 71,00%. 16,00% ankietowanych to osoby stanu wolnego, 4,50% badanych jest po rozwodzie, a 8,50% to wdowiec lub wdowa.

Wyk. 6. Stan cywilny:

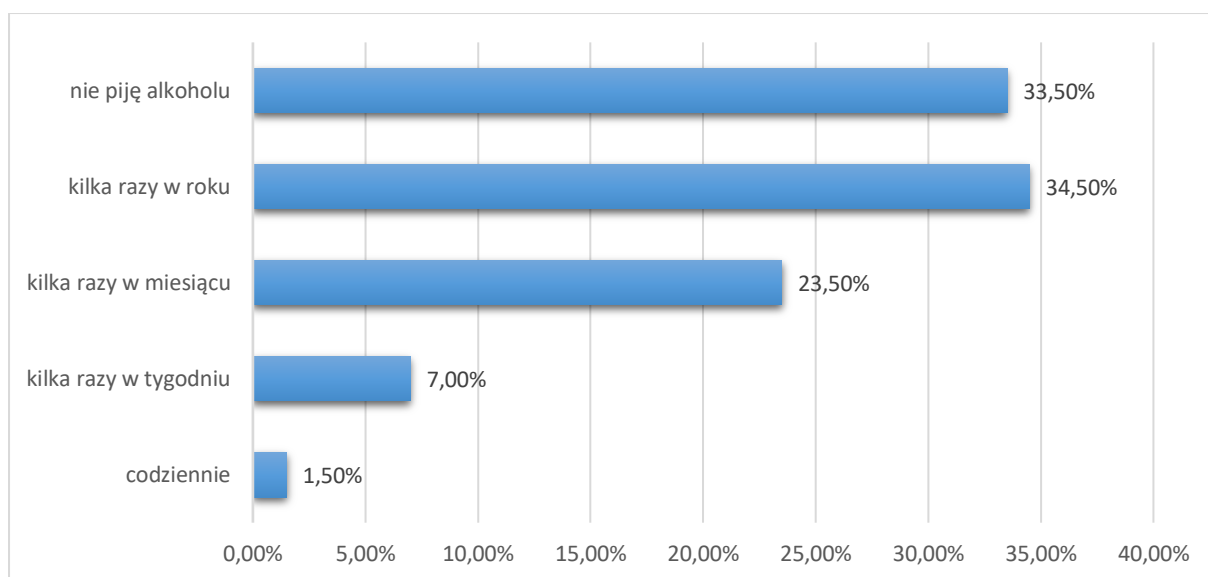

3.2. Problem alkoholowy z perspektywy dorosłych mieszkańców

Problemy związane z używaniem alkoholu, występują zarówno w obszarze zdrowia fizycznego jak i psychicznego. Negatywne konsekwencje dotyczą nie tylko osoby uzależnione, ale także ich rodziny i osoby w środowisku lokalnym. Oprócz tego, że alkoholizm jest często przyczyną przemocy domowej, powoduje wiele szkód społecznych, takich jak zakłócanie porządku publicznego, przemoc, ubóstwo czy bezrobocie. W celu zapobiegania niekorzystnym konsekwencjom z tym związanym, konieczne jest sprawdzenie skali problemu wśród dorosłych ludzi oraz na tej podstawie zaprojektowanie działań profilaktycznych.

Pierwsza część pytań, skierowanych do dorosłych mieszkańców Gminy Wyszki dotyczyła spożywania alkoholu, celem rozpoznania skali picia napojów alkoholowych oraz uzależnień. Dorosłym mieszkańcom, zadano pytanie o to, jak często spożywają trunki wysokowe. 7,00% sięga po nie kilka razy w tygodniu, 23,50% respondentów pije alkohol kilka razy w miesiącu, z kolei 34,50% - kilka razy w roku. Abstynencję zadeklarowało 33,50% mieszkańców. Natomiast codziennie alkohol spożywa 1,50% ankietowanych.

Wyk. 7. Jak często spożywa Pan/i alkohol?

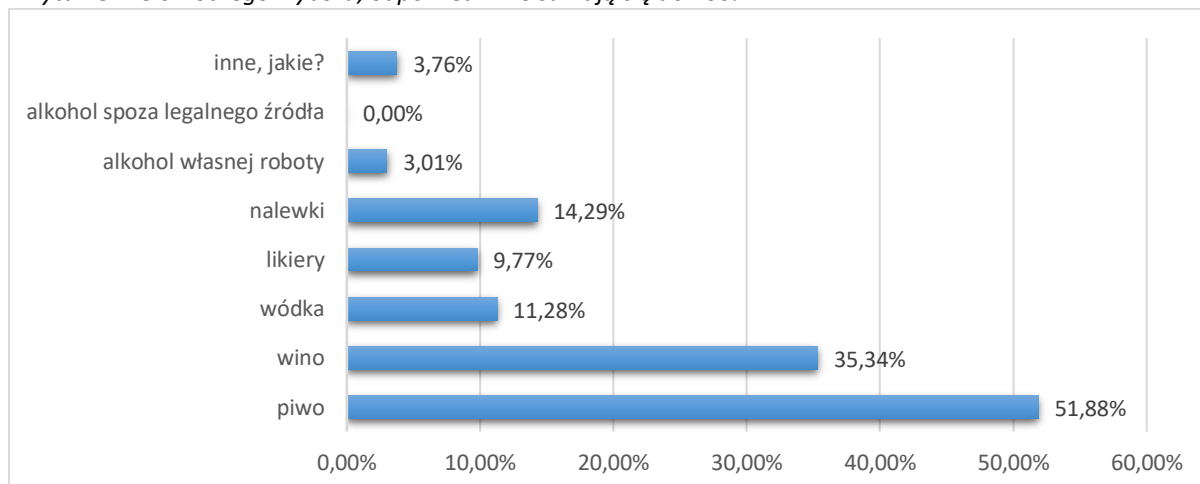

Na kolejne pytania dotyczące spożywania alkoholu odpowiadały te osoby, które w poprzednim pytaniu zadeklarowały, iż spożywają alkohol.

Następne pytanie dotyczyło rodzaju alkoholu, który mieszkańcy gminy wypiją najczęściej. Większość ankietowanych, spośród tych którzy wskazali, że sięgają po alkohol, wybiera najczęściej piwo (51,88%). Nieco mniej popularne w wyborze dorosłych mieszkańców gminy są: wino (35,34%), wódka (11,28%) nalewki (9,23%).²² Alkohol własnej produkcji (10,77%) oraz

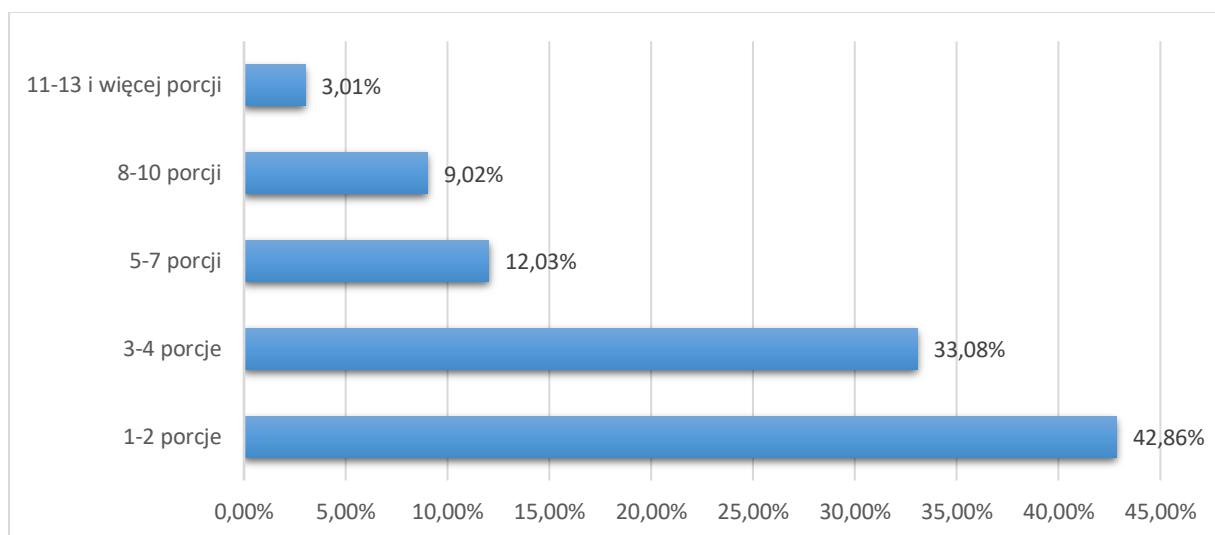
Wyk. 8. Jaki rodzaj alkoholu pije Pan/i najczęściej?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

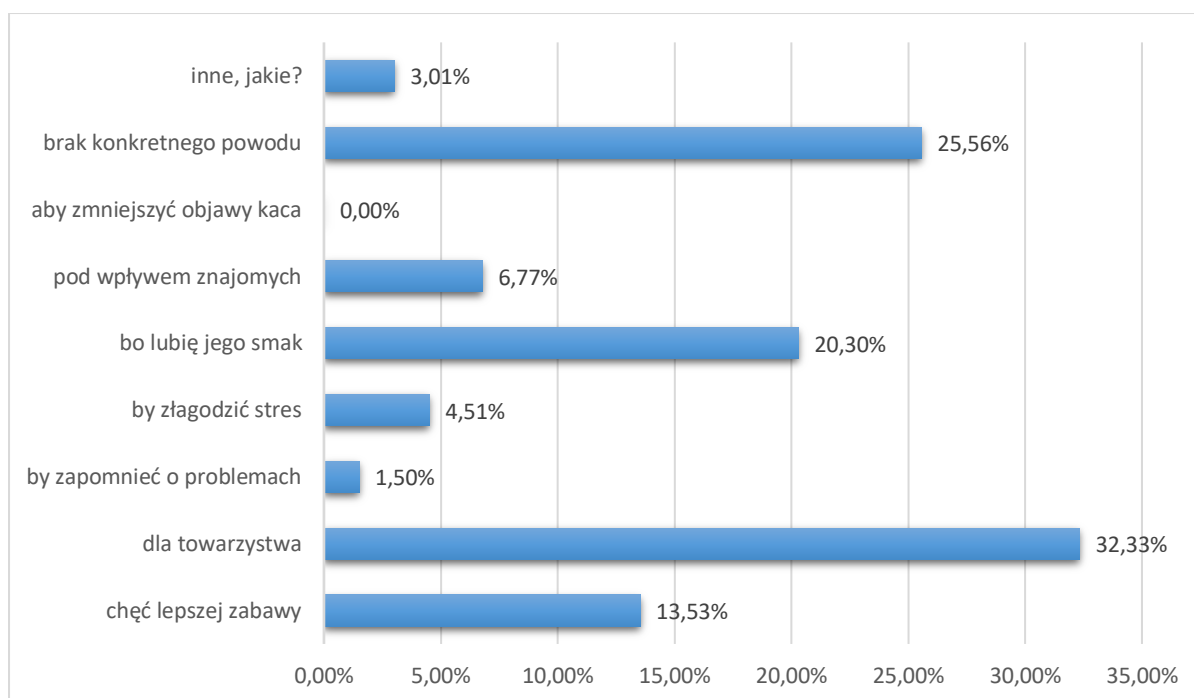
Większość ankietowanych deklaruje, iż jednorazowo wypija 1 – 2 porcje alkoholu – taką odpowiedź wskazało 42,86% osób. 33,08% ankietowanych wypija jednorazowo 3 – 4 porcje, 12,03% osób wypija 5 – 7 porcji alkoholu w ciągu dnia, w którym go spożywa, 9,02% osób pije 8 – 10 porcji, a 3,01% badanych 11 – 13 i więcej porcji alkoholu.

Wyk. 9. Ile porcji alkoholu wypija Pan/i w ciągu całego dnia, w którym Pan/i pije?

W kolejnym pytaniu, mieszkańcy zostali poproszeni o wskazanie przyczyn sięgania po napoje alkoholowe. Większość respondentów jako powód podaje picie dla towarzystwa (32,33%). Znaczny odsetek ankietowanych wskazał również, iż spożywa alkohol: bez konkretnego powodu (25,56), z uwagi walory smakowe (20,30%), dla chęci lepszej zabawy (13,53%), pod wpływem znajomych (6,77%), z chęci złagodzenia stresu (4,51%), bądź by zapomnieć o problemach (1,50%) oraz inne (3,01%).

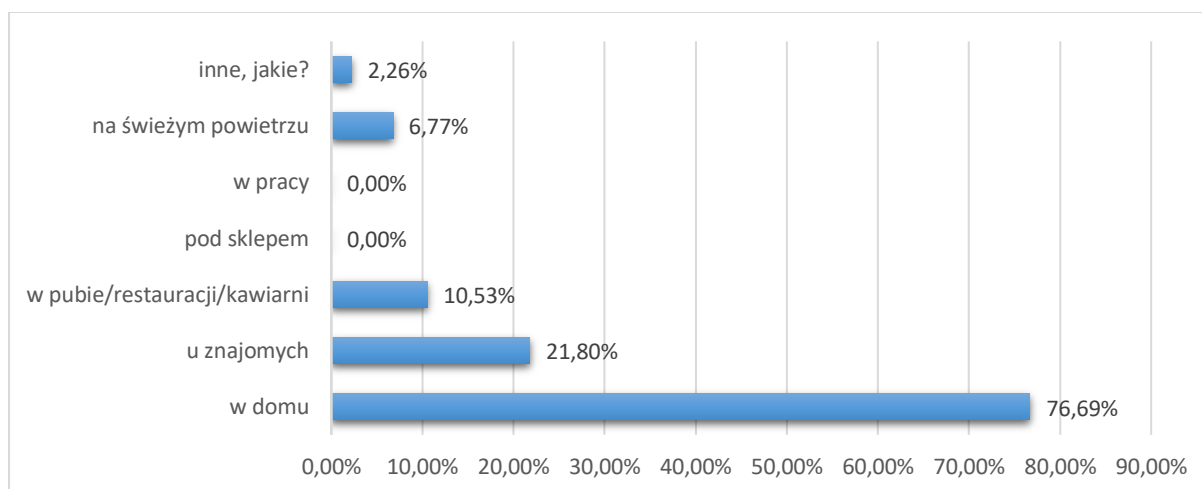
Wyk. 10. Z jakich powodów sięga Pan/i po alkohol?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Mieszkańcy spożywają alkohol głównie w domu (76,69%) oraz u znajomych (21,80%). Sytuacja ta może wynikać z faktu, że pandemia koronawirusa w dalszym ciągu utrudnia wyjścia oraz spotkania. W pubach/restauracjach lub kawiarniach alkohol spożywa 10,53% osób, na świeżym powietrzu pije 6,77% badanych, natomiast 2,26% respondentów wskazała inne miejsca.

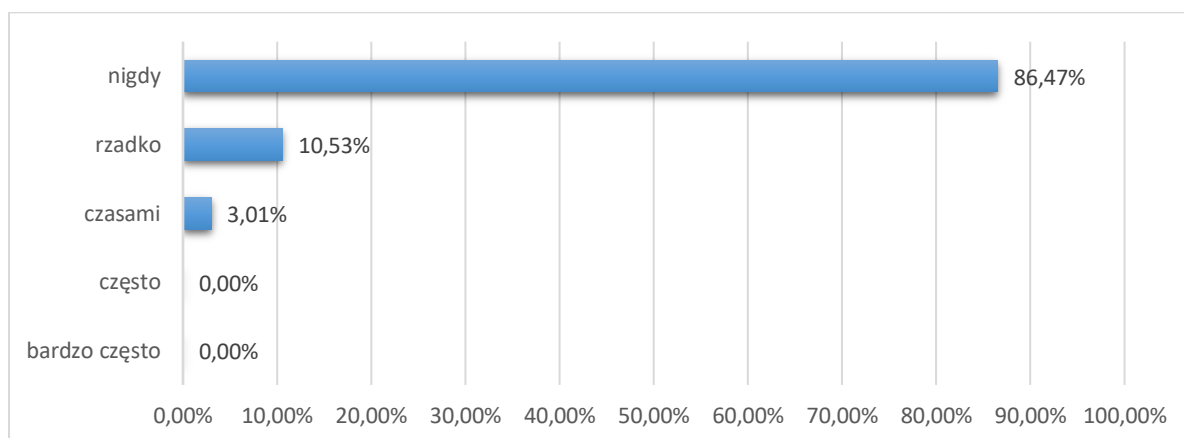
Wyk. 11. Gdzie najczęściej spożywa Pan/i alkohol?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

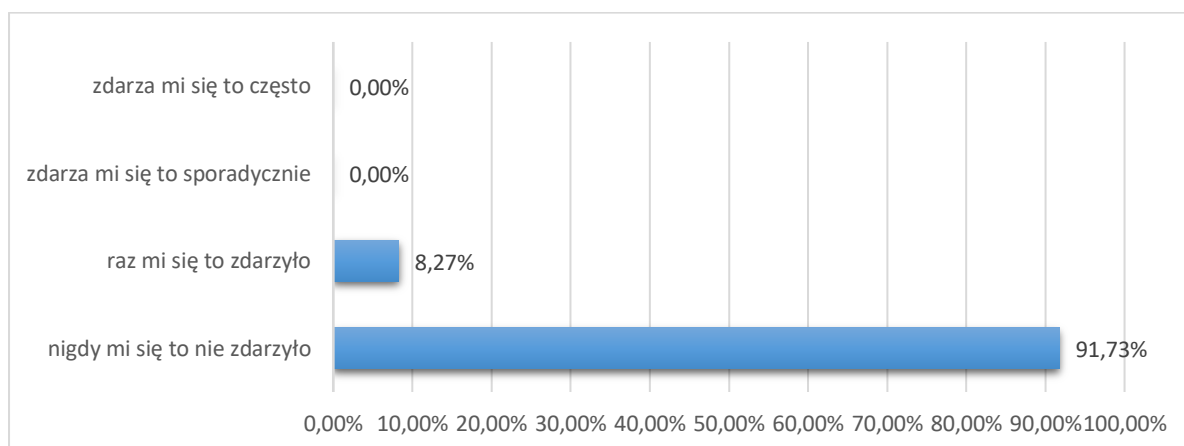
Następnie respondenci zostali poproszeni o udzielenie odpowiedzi na pytanie, czy zdarzyło im się wykonywać obowiązki w pracy pod wpływem alkoholu. Pomimo, iż w poprzednim pytaniu, żaden z respondentów nie wskazał, iż najczęściej spożywa alkohol w pracy, to jednak niniejsze pytanie pokazało, że problem istnieje, ponieważ ankietowanym zdarzało się wykonywać obowiązki zawodowe znajdując się pod wpływem alkoholu. 10,53% badanych określiło, iż zdarzało się to u nich rzadko a 3,01% wskazało na czasami.

Wyk. 12. Czy zdarzyło się Panu/i wykonywać obowiązki w pracy pod wpływem alkoholu?

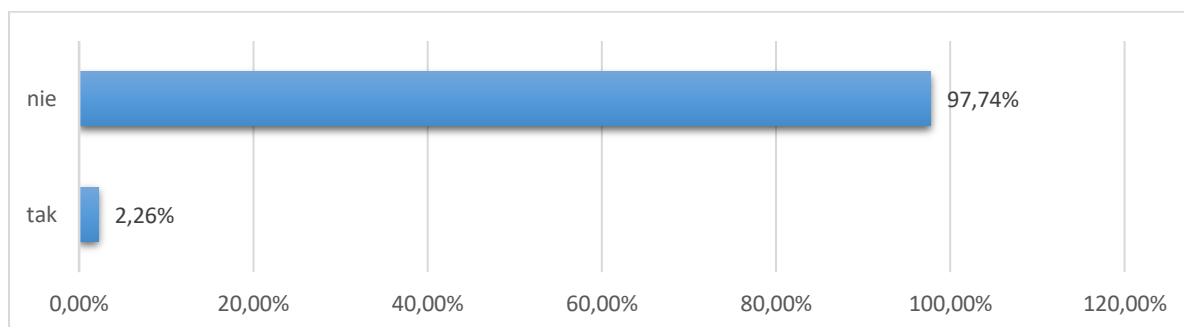
Większość respondentów nigdy nie kierowało pojazdem pod wpływem alkoholu (91,73%), warto jednak zwrócić uwagę na fakt, że 8,27% osób przyznało, iż wspomniana sytuacja zdarzyła się jednorazowo.

Wyk. 13. Czy zdarzyło się Panu/i kierować pojazdem pod wpływem alkoholu?

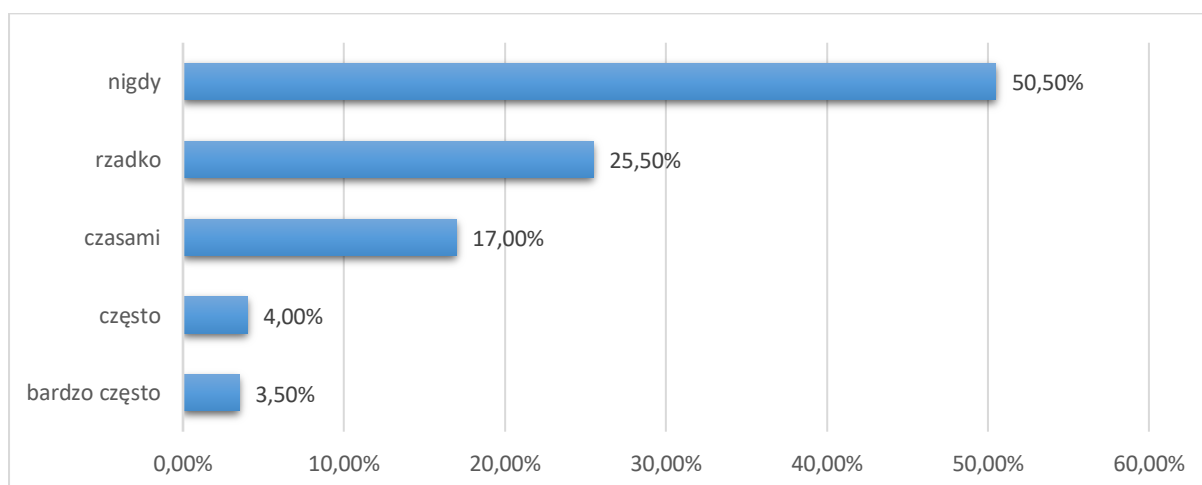
Jak wskazują respondenci, 2,26% z ankietowanych zatrzymany za prowadzenie pojazdu pod wpływem alkoholu.

Wyk. 14. Czy był Pan/i kiedykolwiek zatrzymany za prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości?

Warto zwrócić uwagę na to, że 50,50% mieszkańców nigdy było świadkami sytuacji, w której ktoś prowadził pojazd pod wpływem alkoholu. W przypadku 25,50% miało to miejsce rzadko, 17,00% ankietowanych widziało taką sytuację czasami, 4,00% osób często, a 3,00% osób bardzo często. Dane te pokazują, że problem jazdy pod wpływem alkoholu występuje na terenie Gminy Wyszki, należałoby podjąć stosowane działania by temu przeciwdziałać.

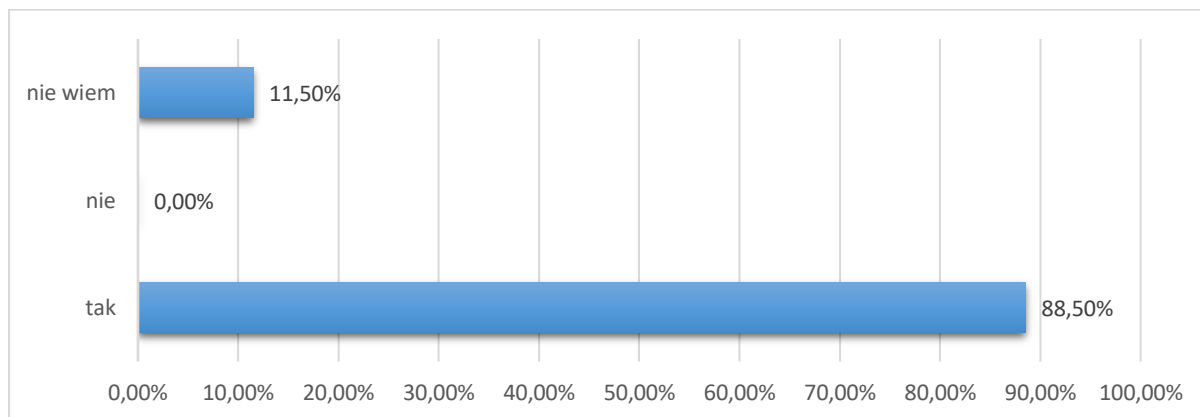
Wyk. 15. Czy zdarzyło się Panu/i być świadkiem sytuacji, w której ktoś prowadził pojazd pod wpływem alkoholu?

Na niniejsze pytanie odpowiadali wszyscy ankietowani biorący udział w badaniu. W celu sprawdzenia wiedzy mieszkańców Gminy Wyszki na temat konsekwencji spożywania alkoholu, zostali oni poproszeni o odpowiedź na pytanie, czy picie napojów alkoholowych w ciąży ma wpływ na rozwój dziecka. Pozytywny jest fakt, że zdecydowana większość

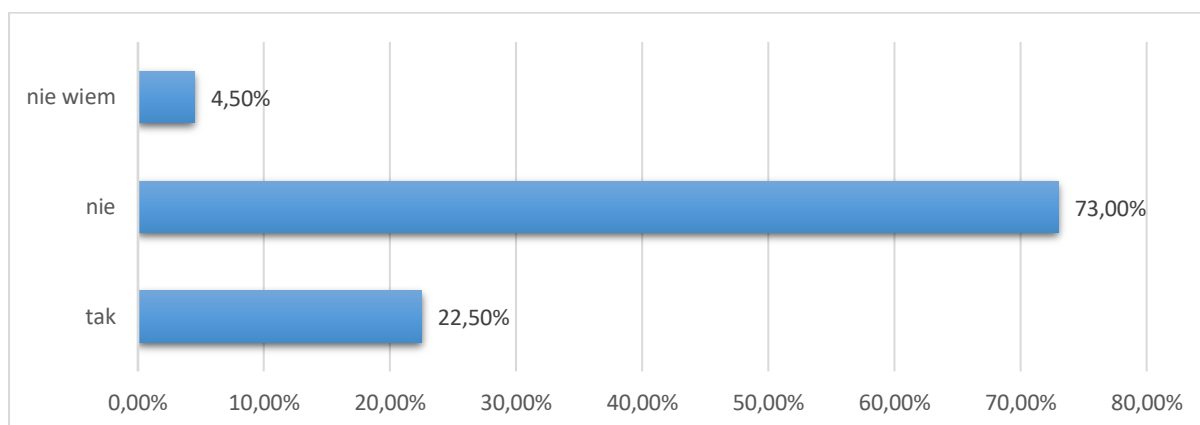
mieszkańców odpowiedziała twierdząco (88,50%). 11,50% osób nie potrafił udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk. 16. Czy według Pana/i picie alkoholu w ciąży ma wpływ na rozwój dziecka?

Respondenci mieli również określić, czy zauważyli kiedykolwiek na terenie ich miejscowości, kobiety w ciąży spożywające alkohol. 73,00% osób deklaruje, że nigdy nie było świadkiem takich sytuacji, a 4,50% ankietowanych nie umiało odpowiedzieć na to pytanie. Niepokojący jest fakt, że 22,50% mieszkańców przyznaje, iż widziało kobiety pijące napoje alkoholowe, co wskazywać może na występowanie na terenie gminy problemów w tym zakresie.

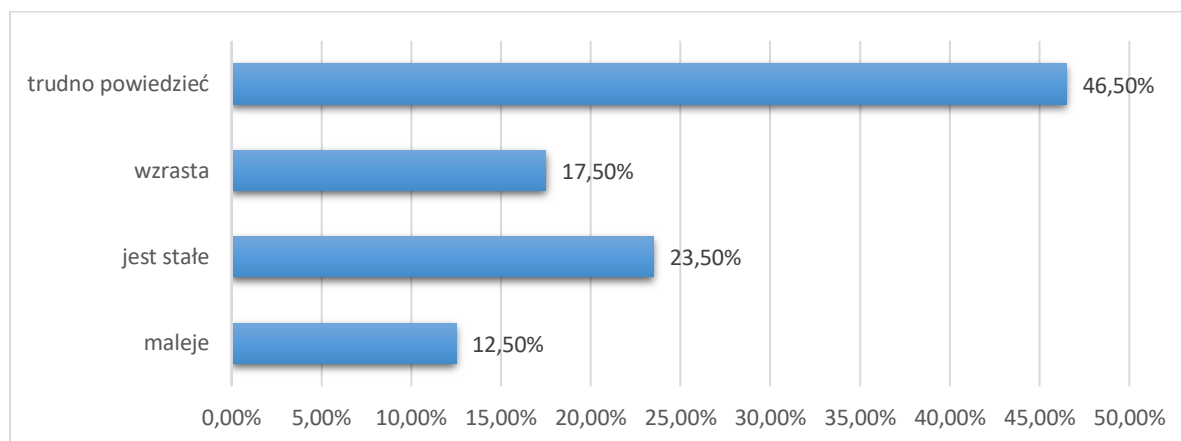
Wyk. 17. Czy widział/a Pan/i kobiety w ciąży spożywające alkohol na terenie Pana/i miejscowości?

Według 12,50% ankietowanych mieszkańców, spożycie alkoholu na przestrzeni kilku lat na terenie ich Gminy Wyszki maleje, a w opinii 23,50% jest stałe. Natomiast 17,50%

ankietowanych uważa, iż spożywanie alkoholu przez mieszkańców wzrasta, 46,50% respondentów nie potrafiło tego określić.

Wyk. 18. Proszę ocenić czy spożycie alkoholu na przestrzeni kilku lat w Pana/i miejscowości.

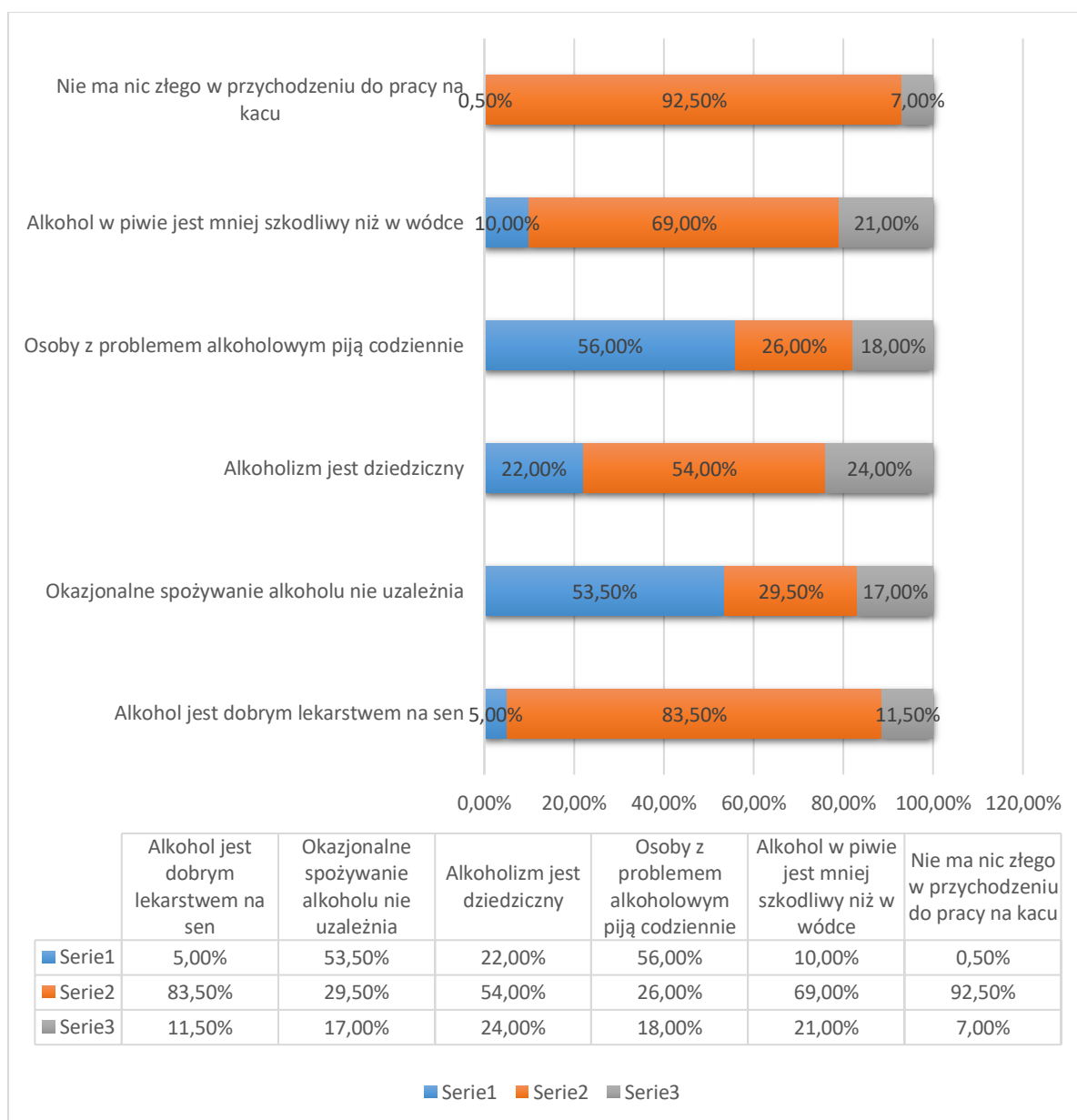

Na koniec niniejszego działu ankietowanych poproszono o ustosunkowanie się do sześciu stwierdzeń. To pytanie miało na celu sprawdzenie wiedzy respondentów dotyczącej konsekwencji sięgania po napoje alkoholowe. Z zebranego materiału badawczego wynika, iż 0,50% osób uważa, że **nie ma nic złego w przychodzeniu do pracy na kacu**, zaś 92,50% osób nie zgodziło się z tą opinią. Dla 69,00% ankietowanych **alkohol w piwie nie jest mniej szkodliwy niż ten w wódce**. 56,00% respondentów twierdzi, że **osoby z problemem alkoholowym piją codziennie** a 26,00% ankietowanych nie zgadza się z tą opinią. Dodatkowo 22,00% badanych uważa, że **alkoholizm jest dziedziczny**, natomiast 54,00% uważa, że alkoholizm nie jest dziedziczny.

Warto zwrócić również uwagę na fakt, iż 53,50% ankietowanych sądzi, iż **okazjonalne picie alkoholu nie uzależnia**. Z tą opinią nie zgodziło się 29,50% osób. Ponad połowa respondentów sądzi, iż **alkohol nie jest dobrym lekarstwem na sen** (83,50%), a 5,00% osób nie zgadza się z tą opinią. Dane pokazują, iż mieszkańcy posiadają wiedzę na temat konsekwencji spożywania napojów alkoholowych, jednak część badanych zgadza się z stereotypami funkcjonującymi na temat alkoholu (np. iż alkoholizm jest dziedziczny).

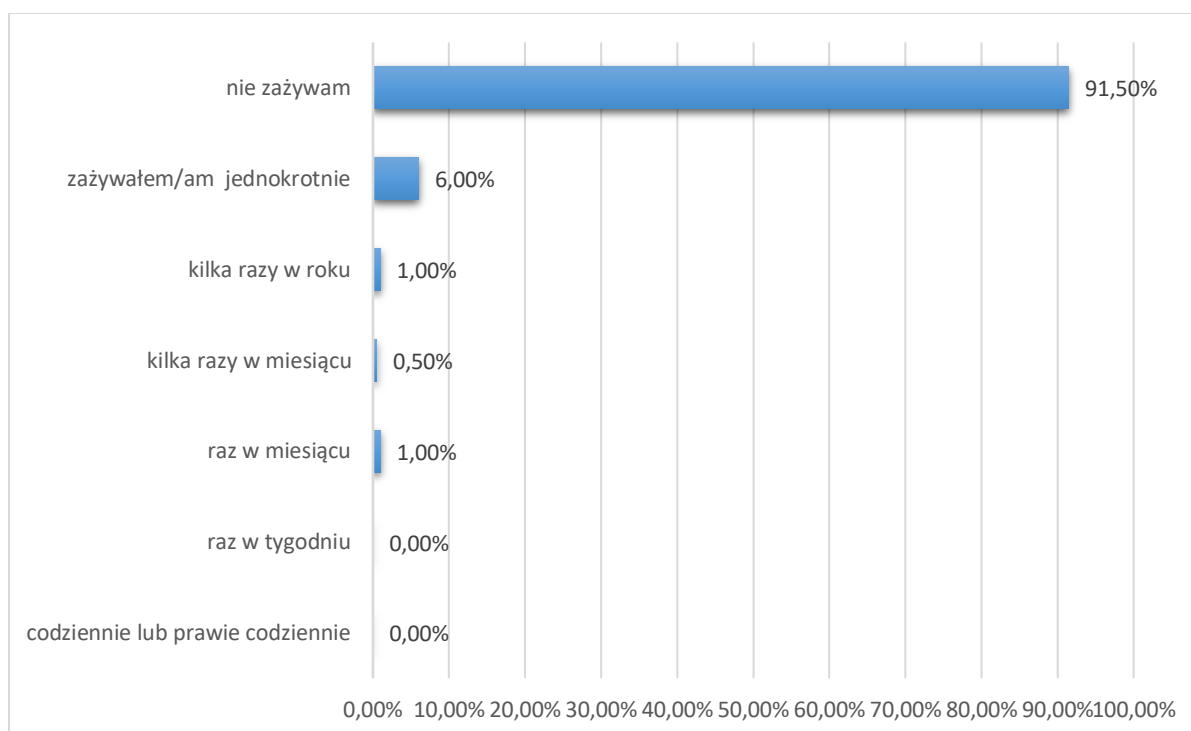
Wyk. 19. Proszę ocenić czy zgadza się Pan/i z poniższymi stwierdzeniami.

3.3. Problem narkotykowy z perspektywy dorosłych mieszkańców

Kolejnym ważnym zagadnieniem, które zostało poddane zbadaniu, był problem uzależnienia od środków psychoaktywnych. W celu sprawdzenia skali problemu w Gminie Wyszki respondentom zadano pytanie o to, jak często zażywają tego typu substancje. 8,50% badanych zadeklarowało spożywanie środków psychoaktywnych, w tym 6,00% osób zażywało te substancje jednokrotnie, 1,00% osób sięga po nie kilka razy w roku, 1,00% badanych sięgało po nie raz w miesiącu a pozostały 0,50% zażywa je kilka razy w miesiącu.

Wyk. 20. Jak często zażywa Pan/i środki psychoaktywne (narkotyki, dopalacze)?

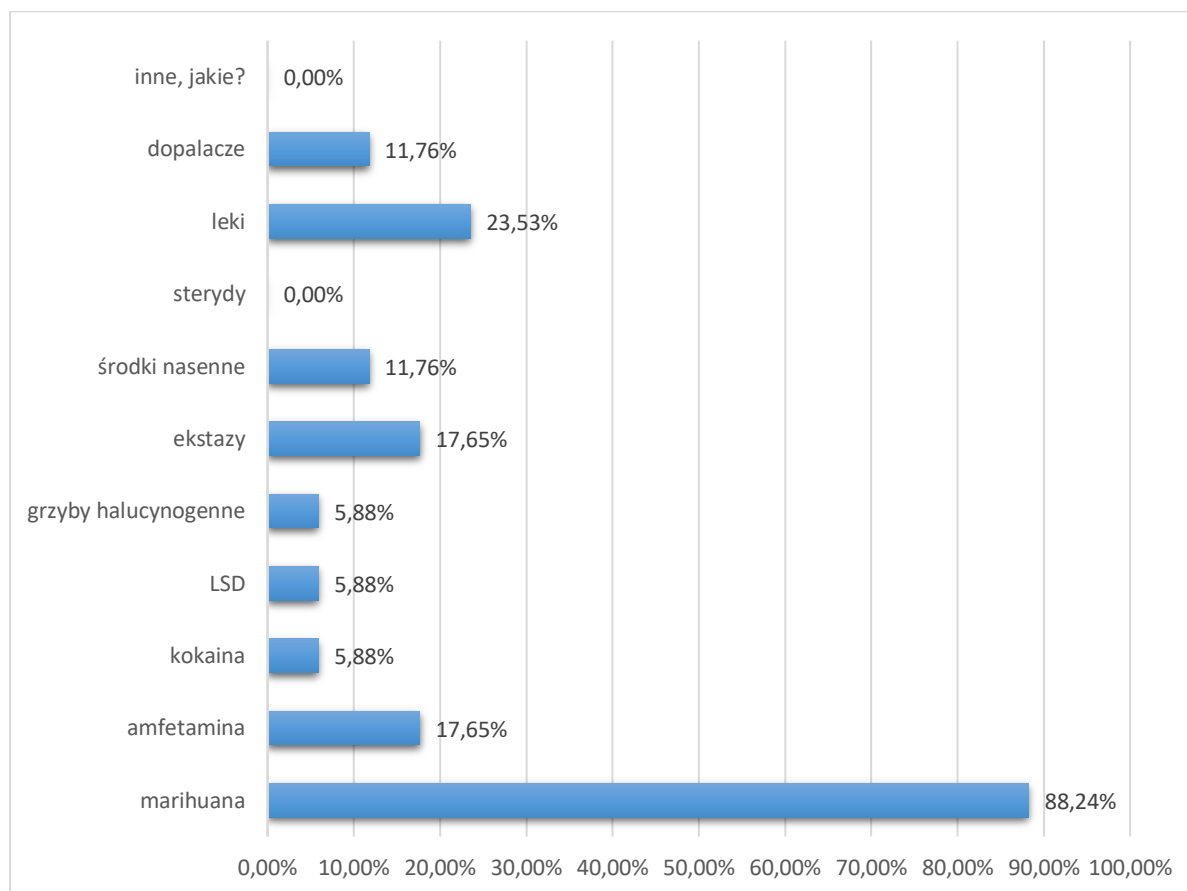

Na kolejne pytania dotyczące sięgania po substancje psychoaktywne odpowiadały te osoby, które w poprzednim pytaniu zadeklarowały, iż miały kiedykolwiek kontakt z narkotykami.

W celu pogłębienia wiedzy dotyczącej zażywania substancji psychoaktywnych przez mieszkańców, ankietowanych poproszono o wskazanie, jakie środki psychoaktywne stosowali. Z zebranego materiału badawczego wynika, iż największa część respondentów sięgała po marihuanę (88,24%), ale także następujące substancje: leki bez recepty (23,53%), amfetaminę (17,65%), ekstazy (17,65%), dopalacze (11,76%), leki nasenne (11,76%), grzyby halucynogenne (5,88%), LSD (5,88%) oraz kokainę (5,88%).

Wyk. 21. Proszę zaznaczyć na poniższej liście, które substancje psychoaktywne stosował/a Pan/i?

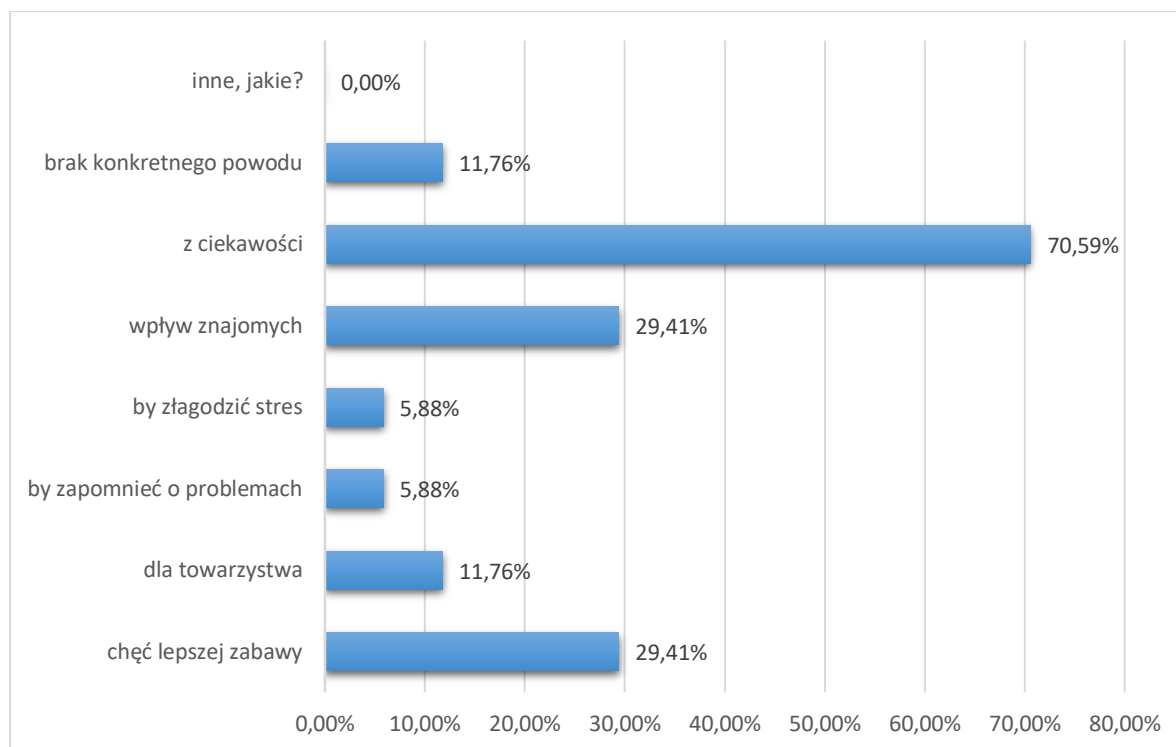
* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Respondenci, którzy wcześniej zadeklarowali spożywanie substancji psychoaktywnych zostali poproszeni o określenie przyczyn sięgania po nie. Najczęściej ankietowani wskazywali na: ciekawość (70,59%), chęć lepszej zabawy (29,41%), wpływ znajomych (29,41%) oraz rzadziej: dla towarzystwa (11,76%), dla chęci złagodzenia stresu (5,88%) oraz by zapomnieć o problemach (5,88%). 11,76% ankietowanych nie była w stanie wskazać konkretnego powodu, dla którego sięgnęli oni po substancje psychoaktywne.

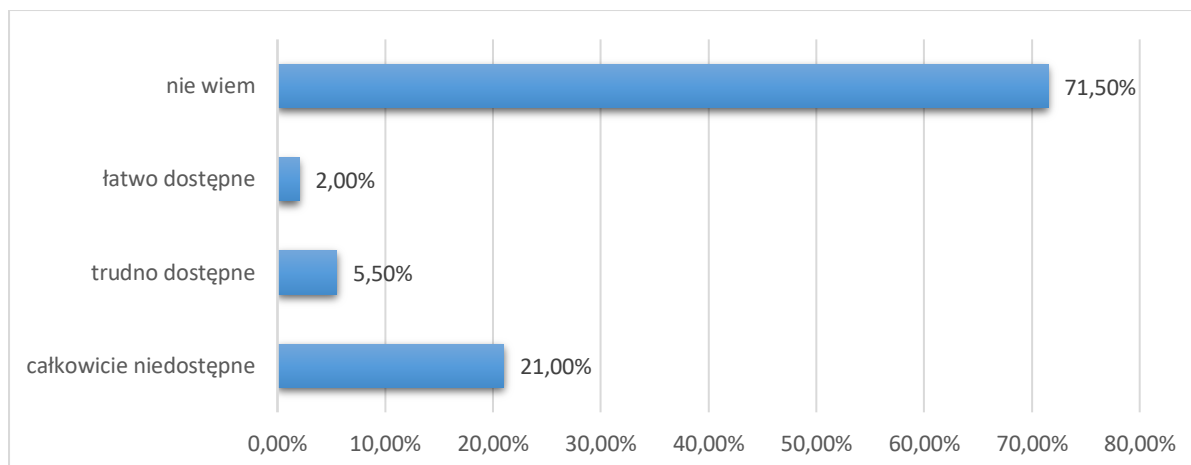
Wyk. 22. Z jakich powodów sięgnął/ęła Pan/i po wyżej wymienione substancje psychoaktywne?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

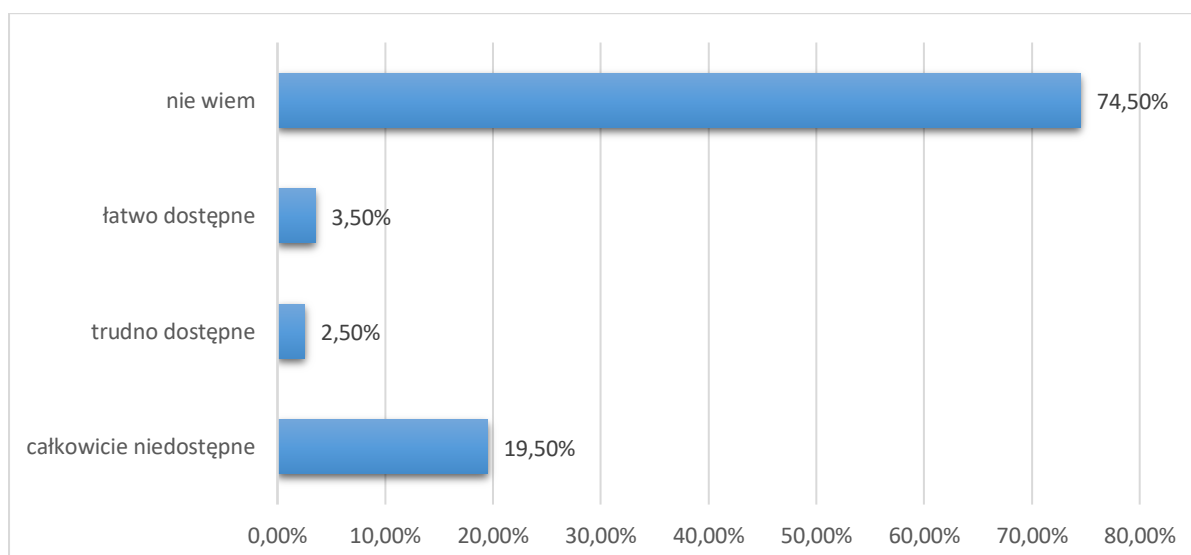
Celem badania problemu narkotykowego w gminie, było również sprawdzenie dostępności środków psychoaktywnych w społeczności lokalnej. Wszystkich ankietowanych biorących udział w badaniu poproszono o ocenę możliwości pozyskania narkotyków na terenie ich miejscowości. Warto zwrócić uwagę na to, że zdaniem 2,00% mieszkańców takie substancje w obszarze miejsca ich zamieszkania, jest łatwo pozyskać. Większość badanych nie ma wiedzy na ten temat (71,50%), w opinii 5,50% ankietowanych mieszkańców Gminy Wyszki są one trudno dostępne, 21,00% z kolei twierdzi, iż są one całkowicie niedostępne .

Wyk. 23. Jak ocenia Pan/i możliwość pozyskania narkotyków na terenie Pana/i miejscowości?

W kolejnym pytaniu ankietowanych poproszono również o ocenę możliwości pozyskania dopalaczy. Wyniki wskazują na to, że mieszkańcy mają nieco mniejszą wiedzę na temat dostępności dopalaczy niż narkotyków. 74,50% mieszkańców nie wie, jaka jest możliwość pozyskania takich substancji, 2,50% uważa, że są one trudno dostępne na terenie gminy, zdaniem 19,50% respondentów całkowicie niedostępne. Natomiast w opinii 3,50% mieszkańców dopalacze na terenie ich miejscowości łatwo jest pozyskać.

Wyk. 24. Jak ocenia Pan/i możliwość pozyskania dopalaczy na terenie Pana/i miejscowości?

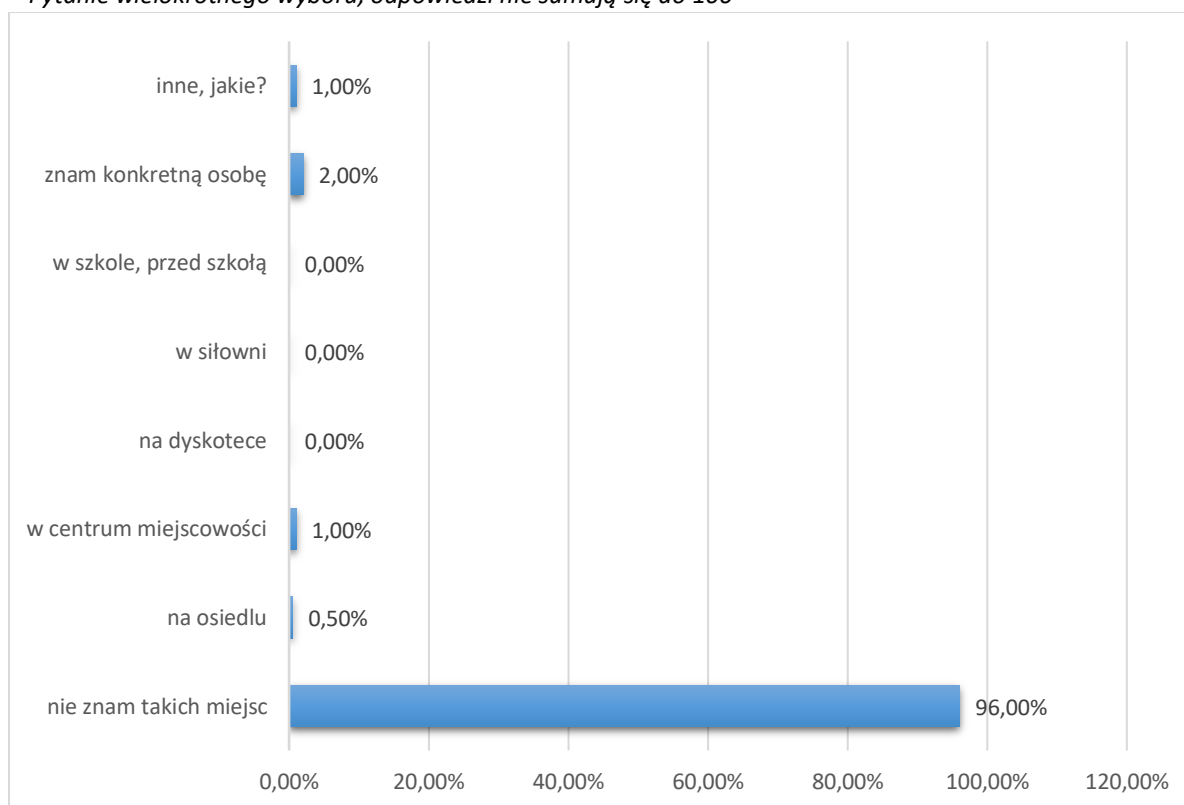

Respondentom zostało również zadane pytanie o znajomość miejsc na terenie ich miejscowości, gdzie można pozyskać narkotyki lub dopalacze. Większość mieszkańców nie zna takich miejsc

(96,00%), jednak 2,00% wskazało na znajomość konkretnej osoby, 0,50% respondentów wskazuje na możliwość pozyskaniach ich na osiedlu, 1,00% mieszkańców wymieniło centrum miejscowości, natomiast 1,00% badanych wskazuje na inne miejsca bez ich konkretyzacji.

Wyk. 25. Czy zna Pan/i miejsca w swojej miejscowości, gdzie można zakupić narkotyki lub dopalacze?

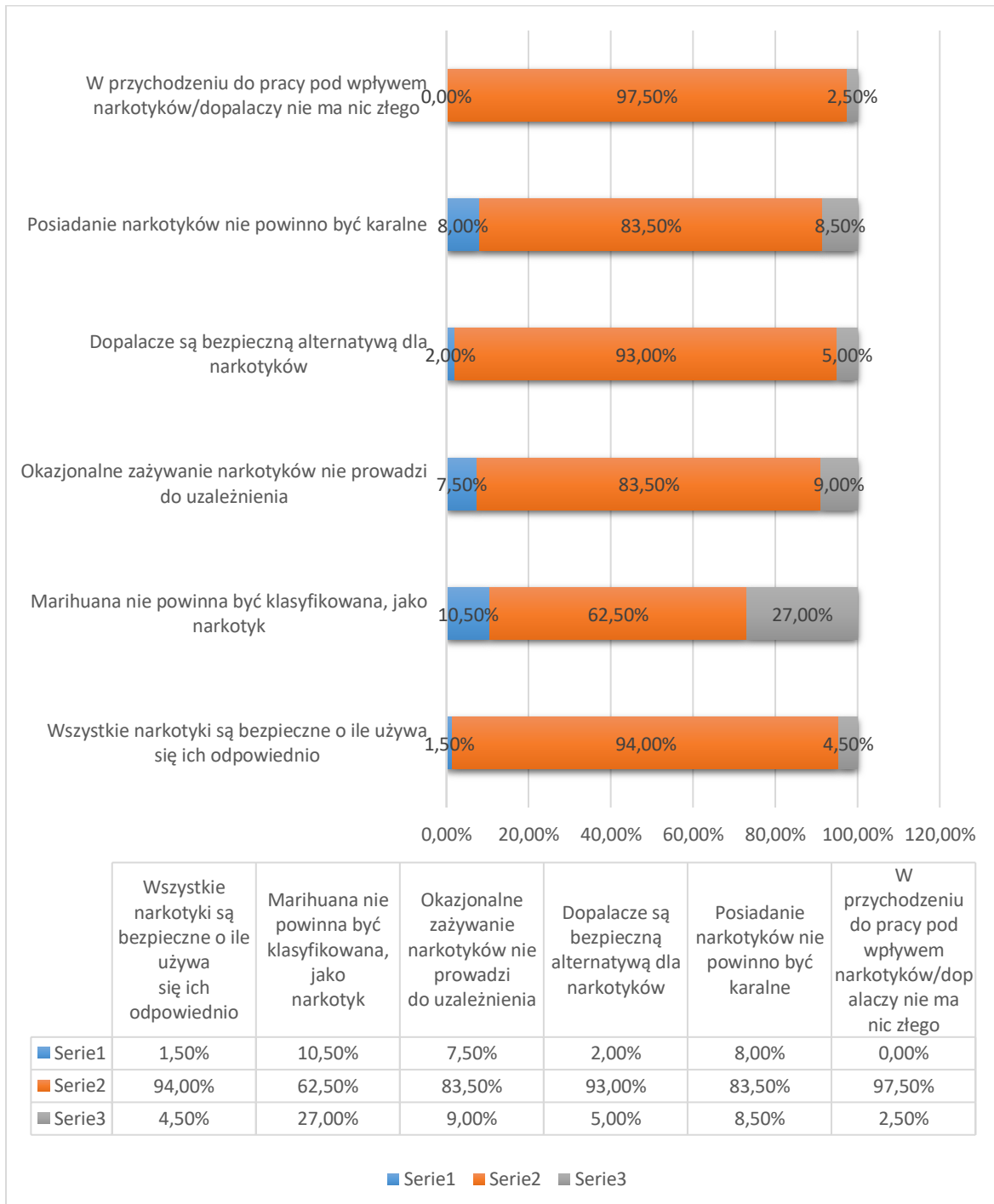
* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100

Ponadto ankietowanych poproszono o ustosunkowanie się do sześciu stwierdzeń. Pytanie miało na celu sprawdzenie wiedzy ankietowanych dotyczącej substancji psychoaktywnych. Co istotne, zdecydowana większość ankietowanych twierdzi, iż **przychodzenie do pracy pod wpływem narkotyków lub dopalaczy jest czymś złym** (97,50%). Również znaczna część osób uważa, że **posiadanie narkotyków powinno być karalne** (83,50%), a 8,00% osób nie zgodziło się z tą opinią. 93,00% badanych sądzi, iż **dopalacze nie są bezpieczną alternatywą dla narkotyków**, Dodatkowo 7,50% respondentów uważa, że **okazjonalne zażywanie narkotyków nie prowadzi do uzależnień**, a 83,50% osób nie zgodziło się z tą opinią. Jeśli chodzi o **stosunek do marihuany** to 10,50% osób uważa, że nie powinna być ona zaliczana do narkotyków. Nie zgadza się z tym 62,50% badanych. Co istotne, zdecydowana większość respondentów (94,00%) uważa, że **żadne narkotyki nie są bezpieczne, bez względu na to czy**

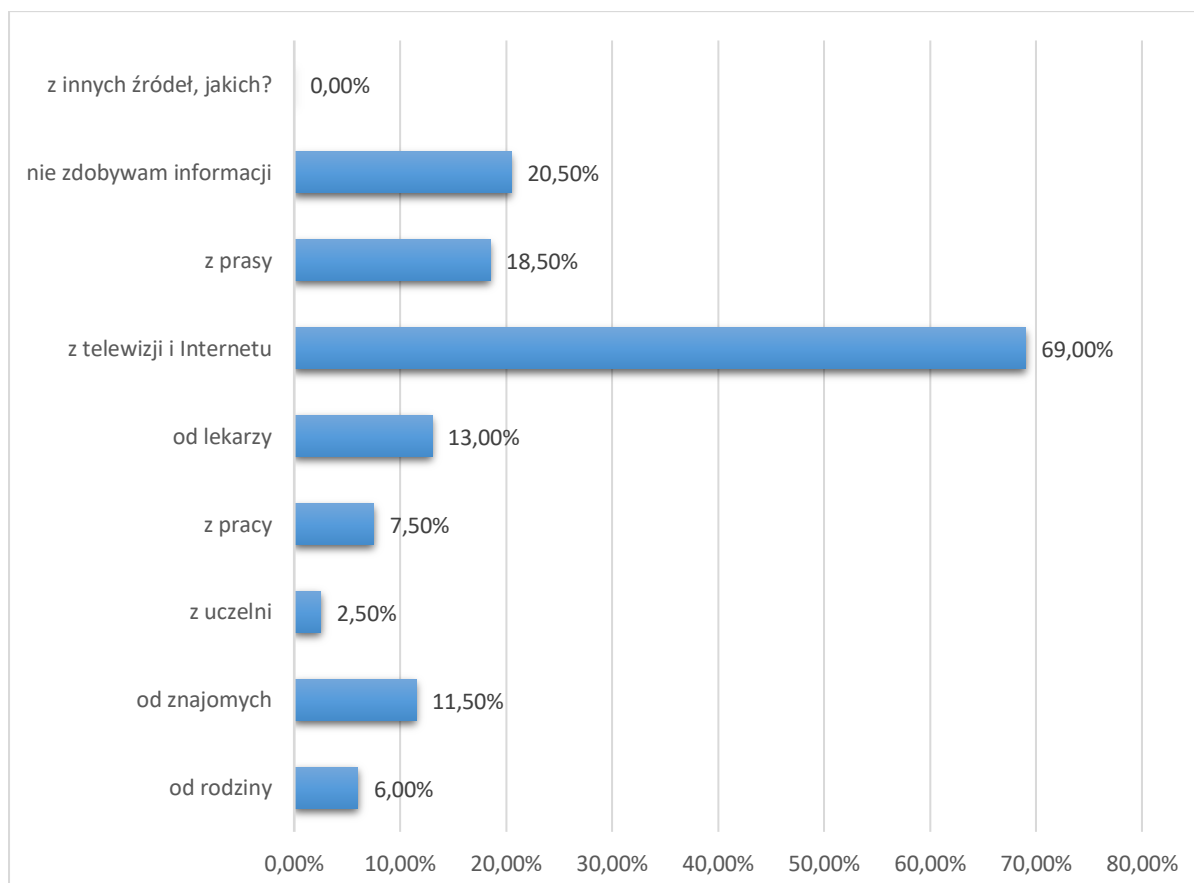
używa się ich odpowiednio. Dane pokazują, iż ankieterzy posiadają wiedzę dotyczącą stosowania substancji psychoaktywnych i ich wpływu na zdrowie.

Wyk. 26. Proszę ocenić czy zgadza się Pan/i z poniższymi stwierdzeniami.

Najwięcej badanych mieszkańców czerpie informacje na temat konsekwencji nadużywania substancji psychoaktywnych z telewizji i Internetu (69,00%). W dalszej kolejności badani wskazywali na: prasę (18,50%), lekarzy (13,00%), znajomych (11,50%), pracę (7,50%), rodzinę (6,00%), oraz uczelnię (2,50%). Istotną informacją jest fakt, iż 20,50% osób w ogóle nie czerpie wiedzy na ten temat, co może wskazywać, iż nie interesują się tą tematyką.

Wyk. 27. Skąd czerpie Pan/i informacje o konsekwencjach nadużywania substancji psychoaktywnych?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

3.5. Problem przemocowy z perspektywy dorosłych mieszkańców

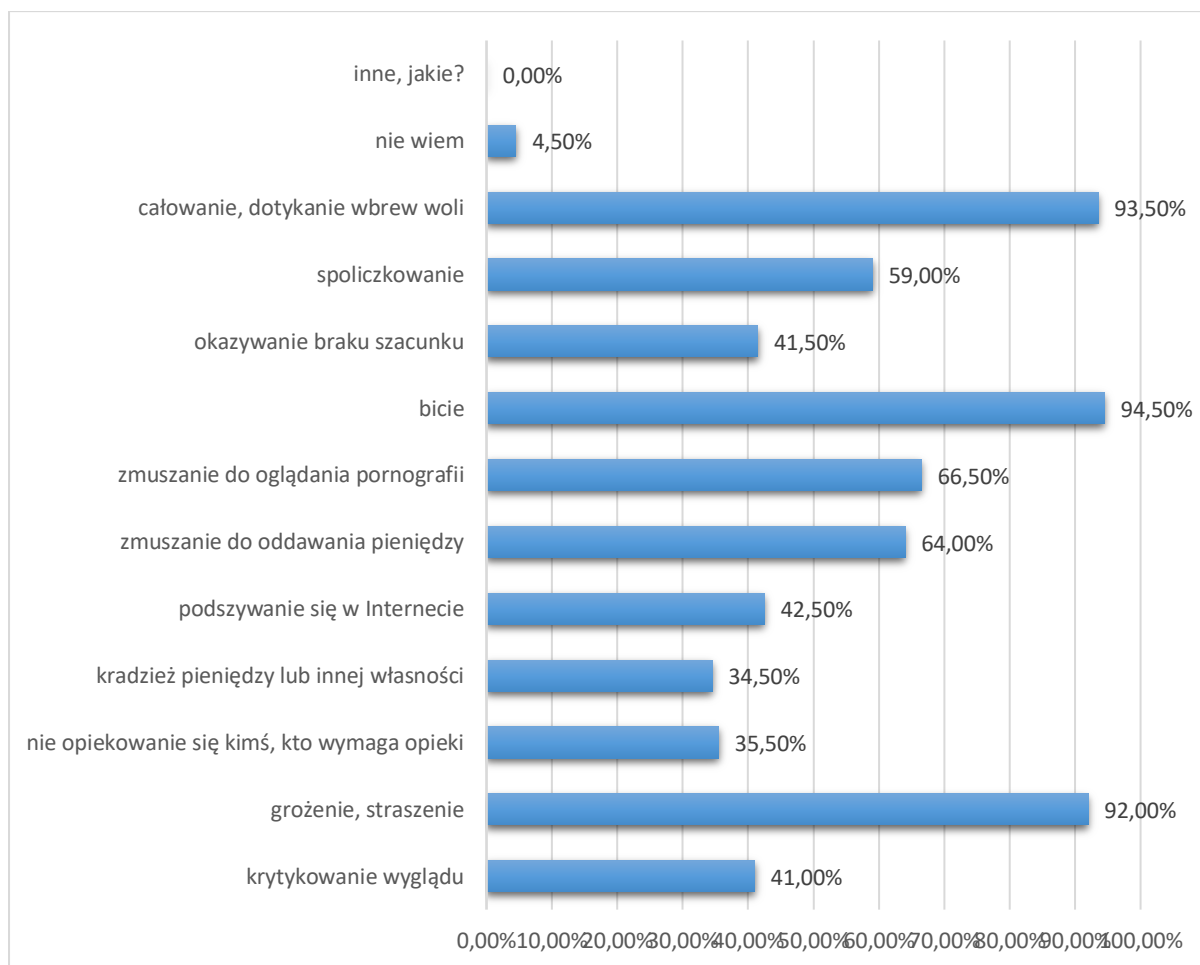
Kolejnym problemem społecznym omawianym w niniejszej diagnozie, był problem przemocowy. Celem niniejszego rozdziału było sprawdzenia wiedzy dorosłych mieszkańców dotyczącej przemocy oraz sprawdzenia skali zjawiska w Gminie Wyszki.

Ankietowanych poproszono o wskazanie zachowania, które ich zdaniem można uznać za akt przemocy. Respondenci najczęściej wskazywali na: bicie (94,50%), całowanie, dotykanie wbrew woli (93,50%), grożenie, straszenie (92,00%), zmuszanie do oglądania pornografii

(66,50%), zmuszanie do oddawania pieniędzy (64,00%) spoliczkowanie (59,00%), podszywanie się w Internecie (42,50%), okazywanie braku szacunku (41,50%), krytykowanie wyglądu (41,00%) nie opiekowanie się kimś kto wymaga opieki (35,50%), kradzież pieniędzy lub innej własności (34,50%), oraz inne (1%). 4,50% ankietowanych nie było w stanie odpowiedzieć na to pytanie.

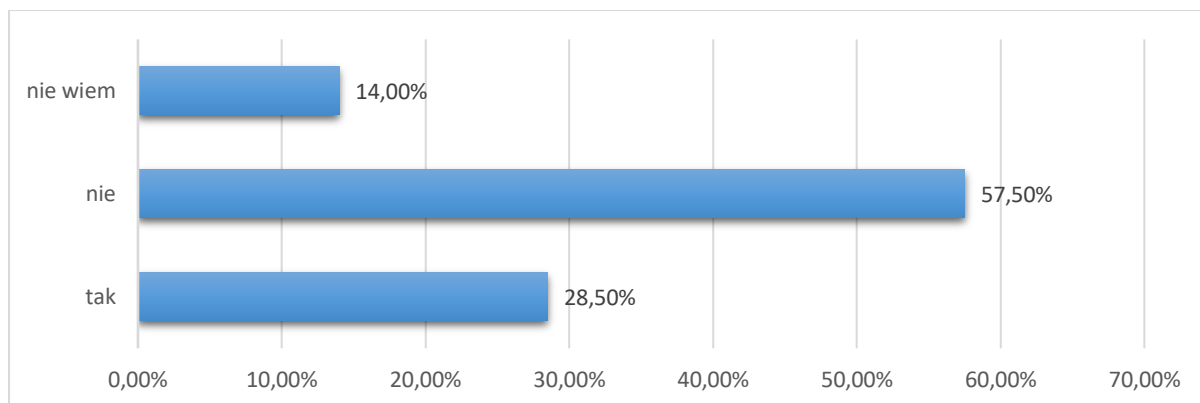
Wyk. 28. Które z wymienionych poniżej sytuacji są Twoim zdaniem aktem przemocy?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

28,50% osób przyznaje, że zna kogoś kto jest osobą doświadczającą przemocy w swoim domu. 57,50% ankietowanych nie zna takich osób, a 14,00% respondentów nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

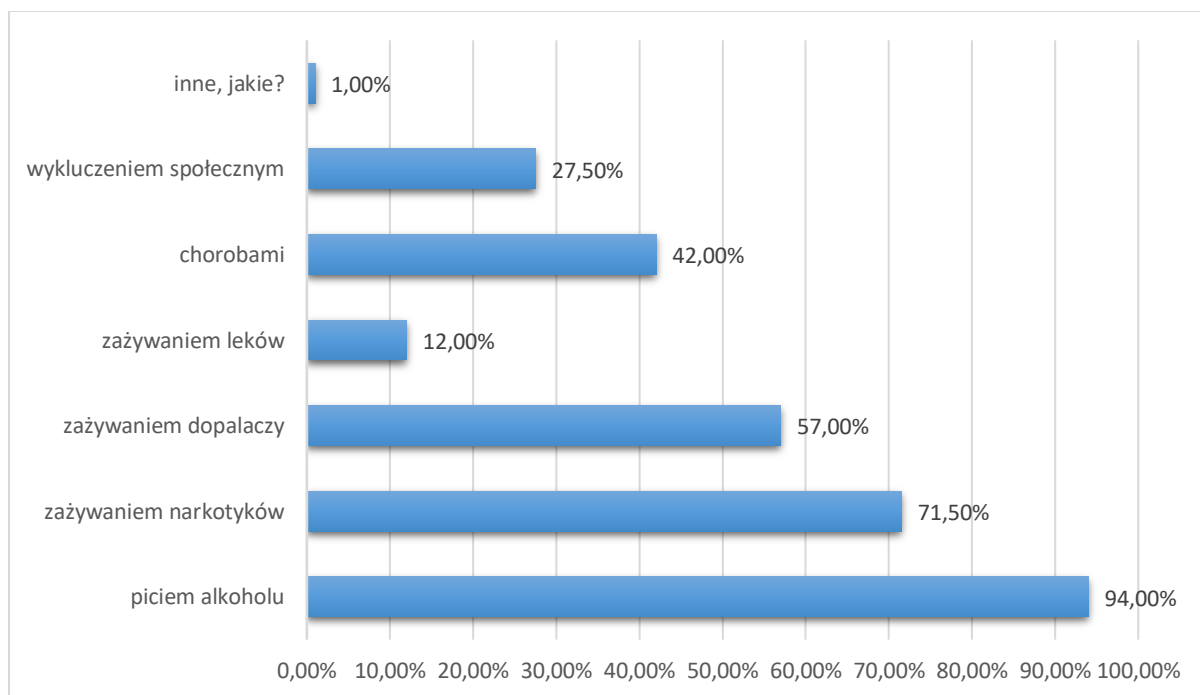
Wyk. 29. Czy zna Pan/i kogoś w swoim otoczeniu, kto jest osobą doświadczającą przemocy w swoim domu?

Ankietowani uważają, że przemoc domowa związana jest głównie z piciem alkoholu – taką odpowiedź wskazuje 94,00% osób. W dalszej kolejności badani wskazują na: zażywanie narkotyków (71,50%), zażywanie dopalaczy (57,00%) choroby (42,00%), wykluczenie społeczne (27,50%), oraz zażywanie leków (12,00%). 1% mieszkańców udzieliło odpowiedzi inne ze wskazaniem na doświadczenia wyniesione z domu, bezradność społeczną itd.

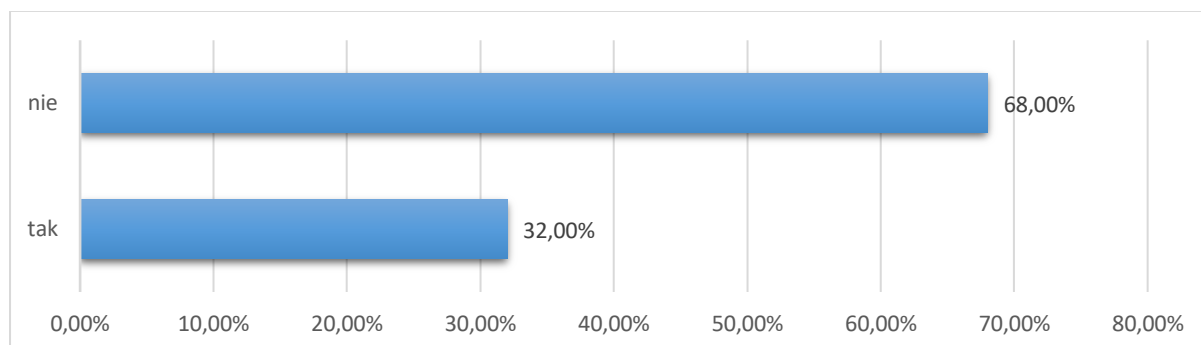
Wyk. 30. Czy Pana/i zdaniem problem przemocy domowej związany jest z:

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Następnie ankietowanych zapytano, czy im osobiście zdarzyło się doświadczyć przemocy. Odpowiedzi twierdzącej udzieliło tutaj 32,00% osób, a 68,00% osób nigdy nie doświadczyło zachowań przemocowych. Dane pokazują, iż problem doświadczania przemocy jest obecny w gminie i należy podjąć działania profilaktyczne, aby zmniejszyć jego skalę.

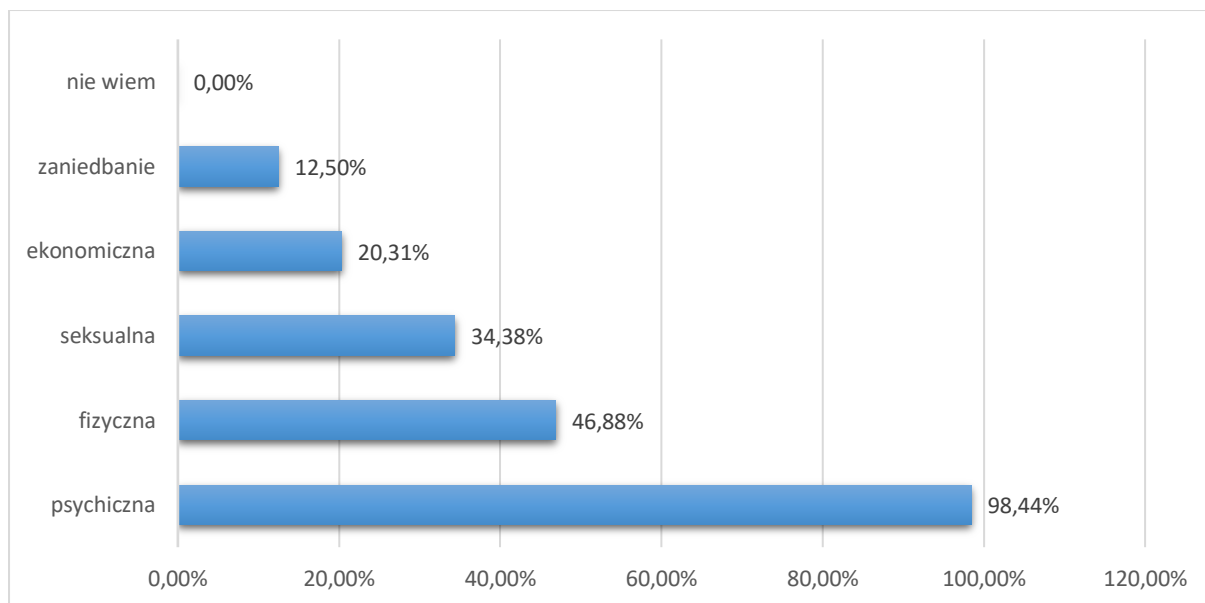
Wyk. 31. Czy zdarzyło się Panu/i doświadczyć przemocy?

Na kolejne dwa pytania dotyczące doświadczenia przemocy odpowiedź mogły udzielić tylko te osoby, które w poprzednim pytaniu zadeklarowały, iż doświadczyły przemocy.

Respondenci, którzy doświadczyli przemocy, przyznali, iż była to głównie przemoc psychiczna – 98,44% i fizyczna – 46,88%. Natomiast 34,38% badanych doświadczyło przemocy seksualnej, 20,31% było ofiarami przemocy ekonomicznej a 12,50% miało do czynienia z zaniedbaniem.

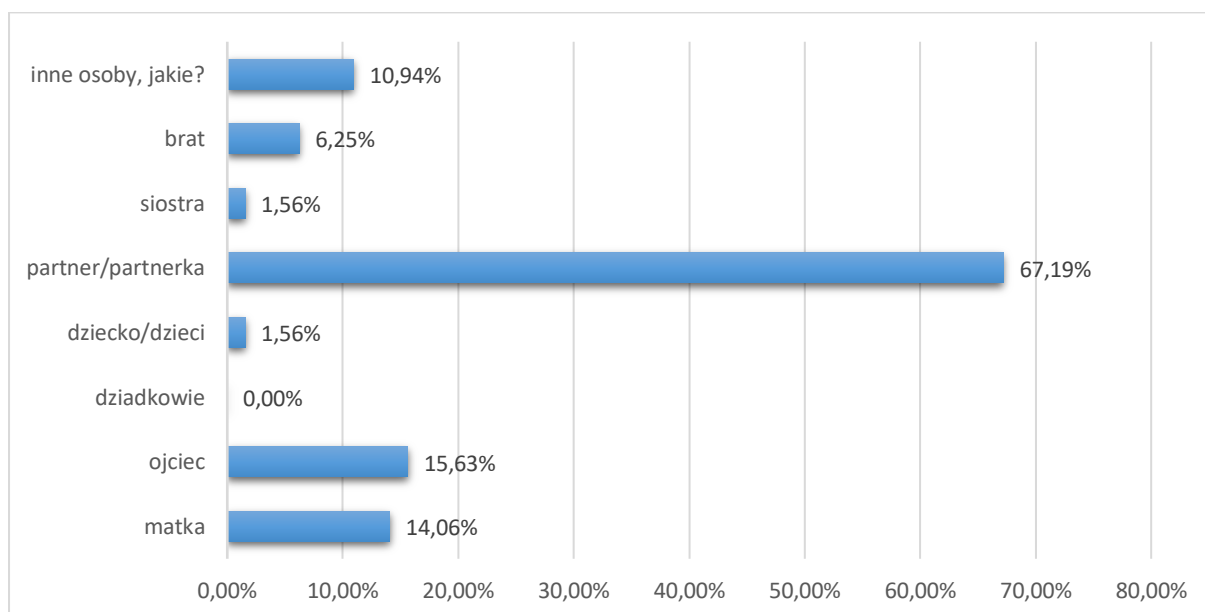
Wyk. 32. Jakiego rodzaju przemocy Pan/i doznała?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Osobami stosującymi przemoc wobec respondentów najczęściej jak przyznają badani są: partner/partnerka (67,19%), ojciec (15,63%), matka (14,06%), brat (6,25%), siostra (1,56%), dziecko/dzieci (1,56%) oraz inne osoby (10,94%)., takie jak: mąż, mieszkańcy wsi itd.

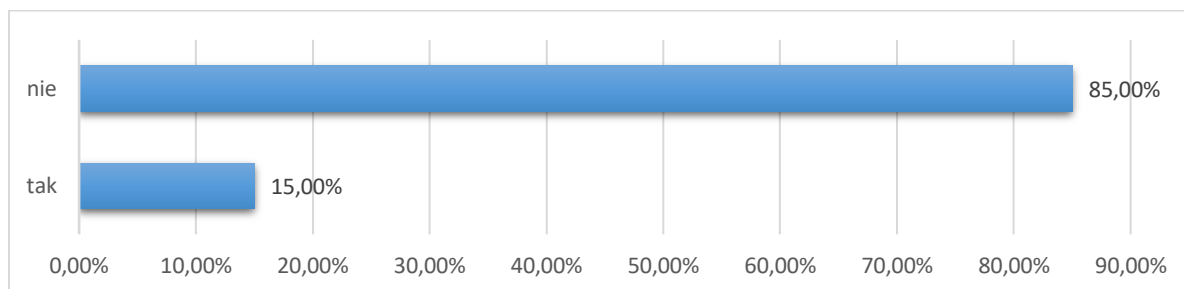
Wyk. 33. Kto stosował wobec Pana/i przemoc?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

15,00% respondentów przyznaje, że stosowało przemoc wobec drugiej osoby. Natomiast zdecydowana większość osób, tj. 85,00% nie stosowała nigdy przemocy wobec innych.

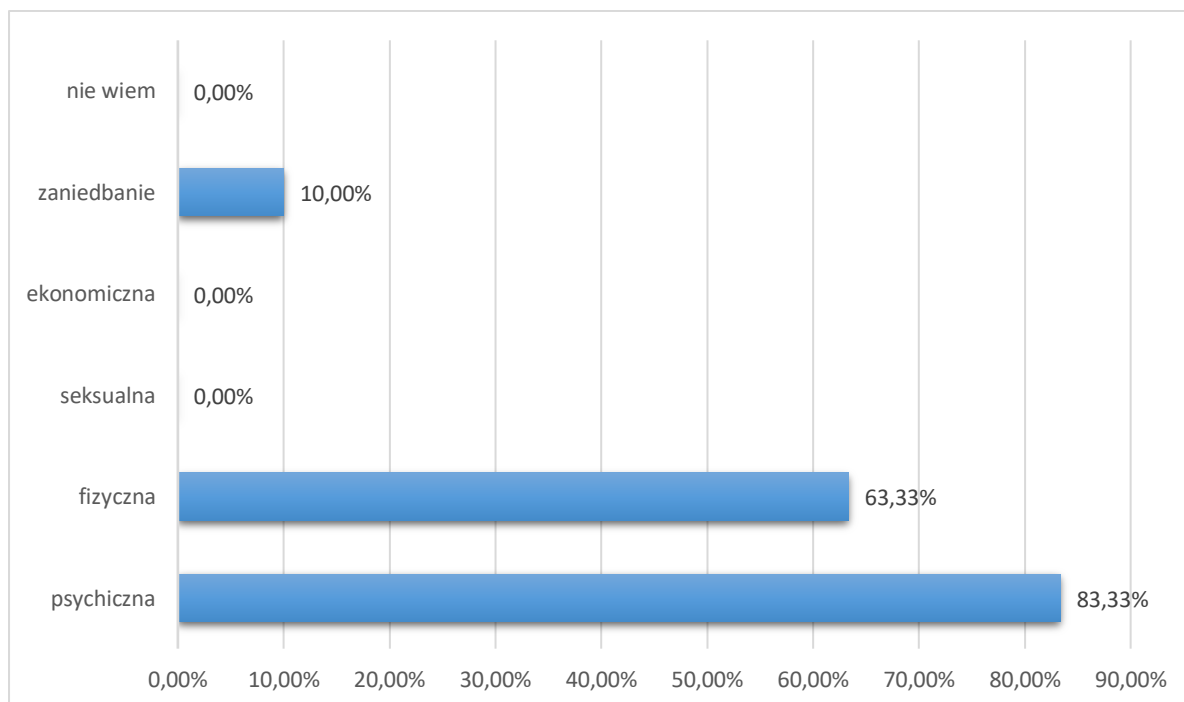
Wyk. 34. Czy kiedykolwiek doszło do sytuacji, gdzie zastosował/a Pan/i zachowania przemocowe wobec drugiej osoby?

Na kolejne dwa pytania dotyczące stosowania przemocy odpowiedź mogli udzielić tylko te osoby, które w poprzednim pytaniu zadeklarowały, iż stosowały przemoc.

Ankietowani, którym zdarzyło się stosować zachowania przemocowe, stosowali głównie przemoc psychiczną (83,33%), przemoc fizyczną (63,33%) oraz zaniedbanie (10,00%).

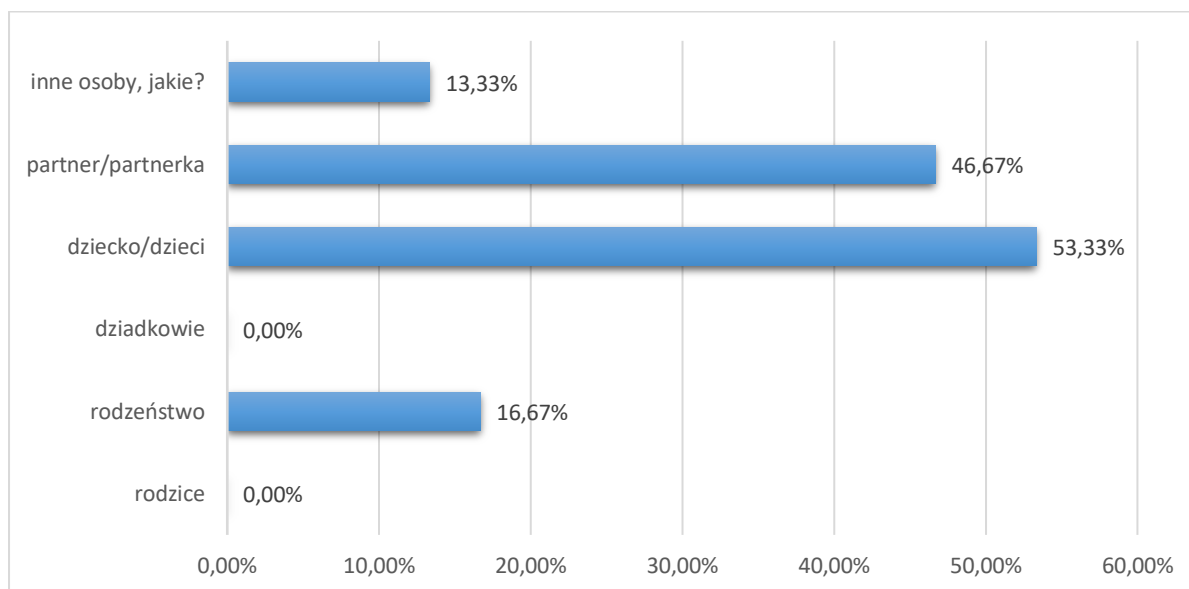
Wyk. 35. Jakiego rodzaju zastosował Pan/i przemoc?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Respondenci stosowali przemoc wobec: dzieci/dziecka (53,33%), partnera/partnerki (46,67%), rodzeństwa (16,67%), bądź innych osób (13,33%) - wskazano m.in.: mieszkańców wsi).

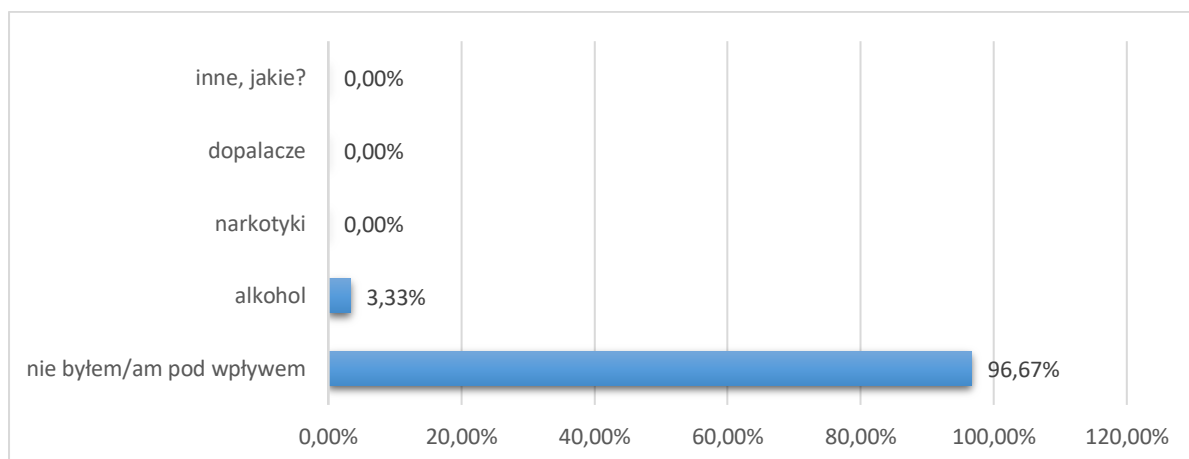
Wyk. 36. W stosunku do kogo zastosowałeś zachowanie przemocowe?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

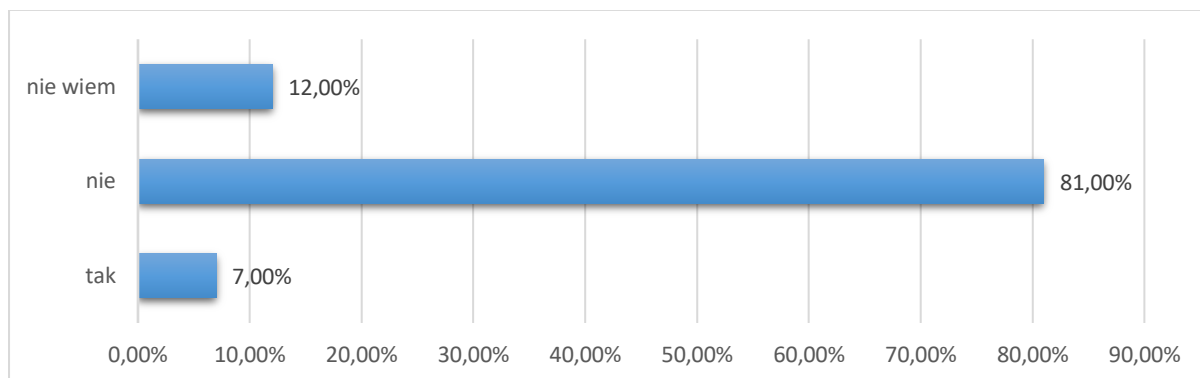
96,67% respondentów stosujących przemoc nie było pod wpływem żadnych środków psychoaktywnych, gdy stosowali zachowania przemocowe.

Wyk. 37. Stosując przemoc był/a Pan/i pod wpływem wymienionych środków psychoaktywnych?

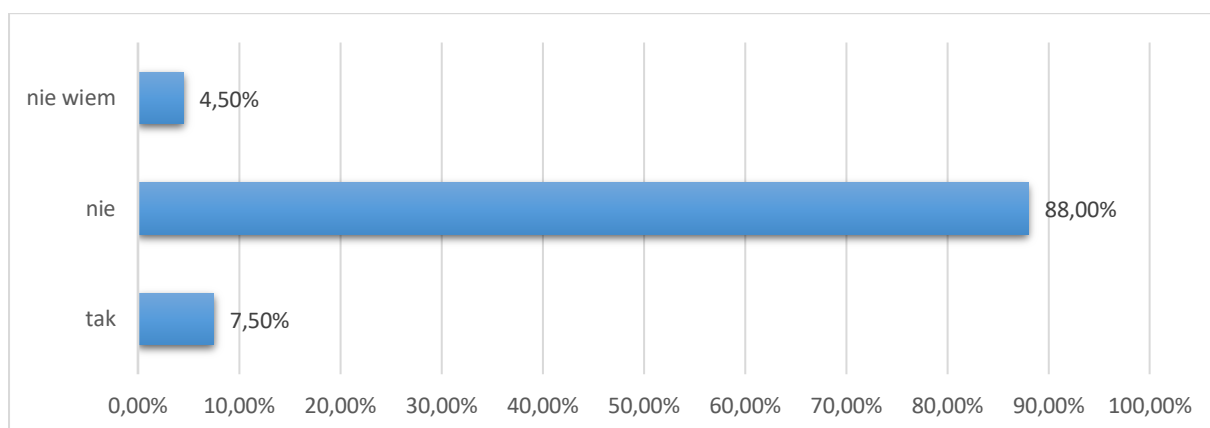
81,00% mieszkańców uważa, iż nie istnieją okoliczności usprawiedliwiające stosowanie przemocy, zaś 7,00% uważa, że takie okoliczności istnieją. 12,00% osób nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie, co może wynikać z niewiedzy na temat konsekwencji bycia ofiarą przemocy w okresie dzieciństwa.

Wyk. 38. Czy Pana/i zdaniem istnieją okoliczności usprawiedliwiające stosowanie przemocy?

Większość osób (88,00%) uważa, że stosowanie kar fizycznych w stosunku do dzieci nie jest dobrą metodą wychowawczą. Przeciwnego zdania było 7,50% ankietowanych mieszkańców, a 4,50% osób nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk. 39. Czy Pana/i zdaniem stosowanie kar fizycznych w stosunku do dzieci jest dobrą metodą

3.6. Uzależnienia behawioralne

Uzależnienia behawioralne (zwane także nałogami behawioralnymi) to pewne zachowania (np. korzystanie z Internetu, pracowanie, uprawianie ćwiczeń), które „krążą” wyłącznie wokół określonej czynności, np. myślimy o graniu w naszą ulubioną grę, nie możemy skupić się na lekcji, a gdy tylko mamy wolny czas, natychmiast włączamy komputer i gry (lub robimy to w każdej wolnej chwili na smartfonie).

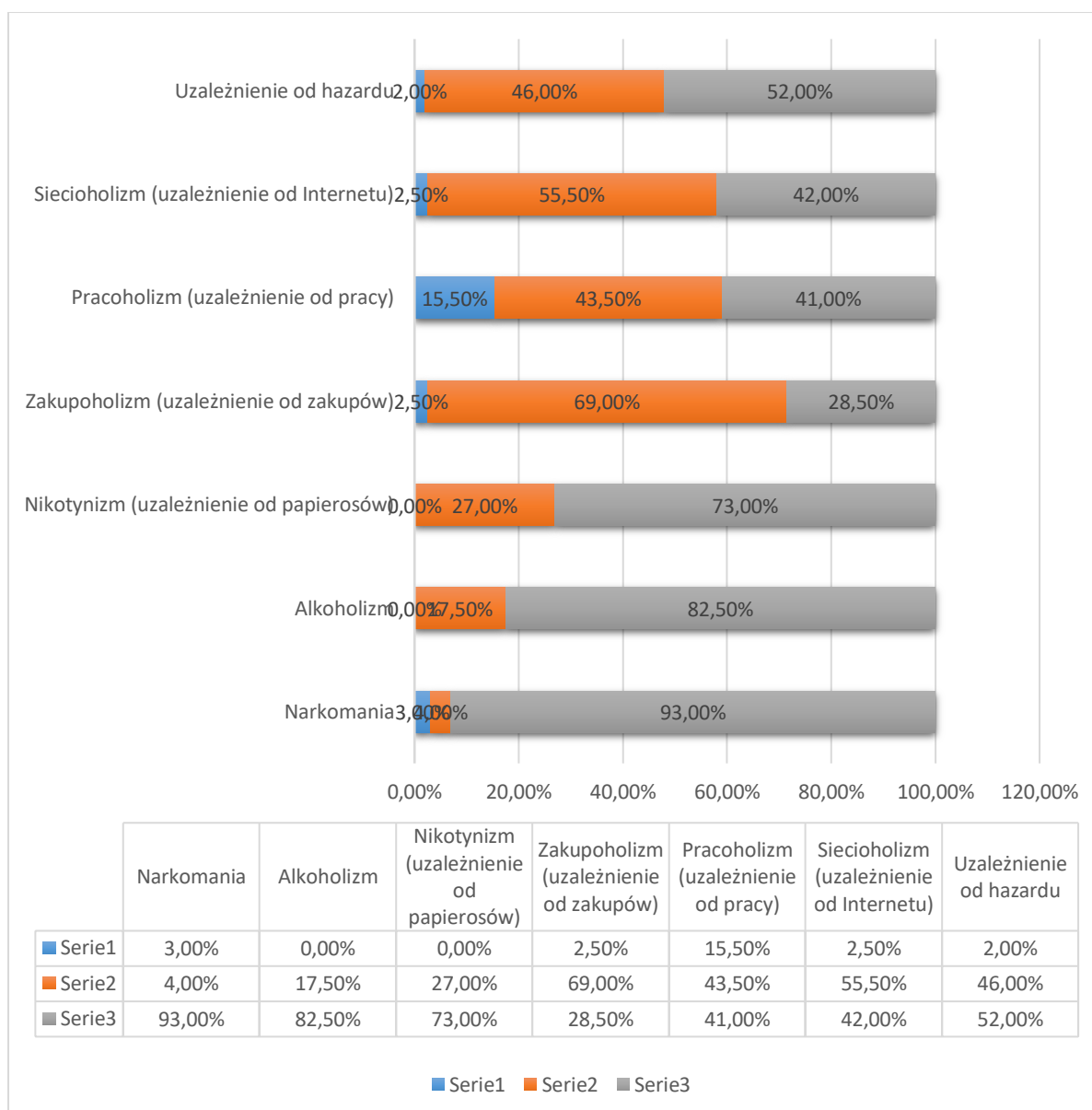
Niniejszy blok pytań ma na celu sprawdzenie wiedzy mieszkańców na temat bezpiecznego korzystania z nowych mediów oraz sprawdzenia skali zjawiska cyberuzależnień wśród mieszkańców Gminy Wyszki.

Respondentów poproszono o wyrażenie opinii dotyczącej różnego rodzaju uzależnień. Za najniebezpieczniejszy nałóg uznano narkomanię – wskazało na nią 93,00% osób, a także alkoholizm – 82,50% badanych zaznaczyło tę odpowiedź. W dalszej kolejności wymieniano: nikotynizm (73,00%), uzależnienie od hazardu (52,00%), sieciologizm (42,00%), pracologizm (41,00%), oraz zakupologizm (28,50%).

W przypadku zakupologizm największa część ankietowanych uważa, że jest to nawyk (69,00%), a 2,50% osób uważa, że to niegroźne przyzwyczajenie. Nawykami ankietowani określają również sieciologizm (55,50%), pracologizm (43,50%), czy nikotynizm (27,00%) oraz uzależnienie od hazardu (46,00%),.

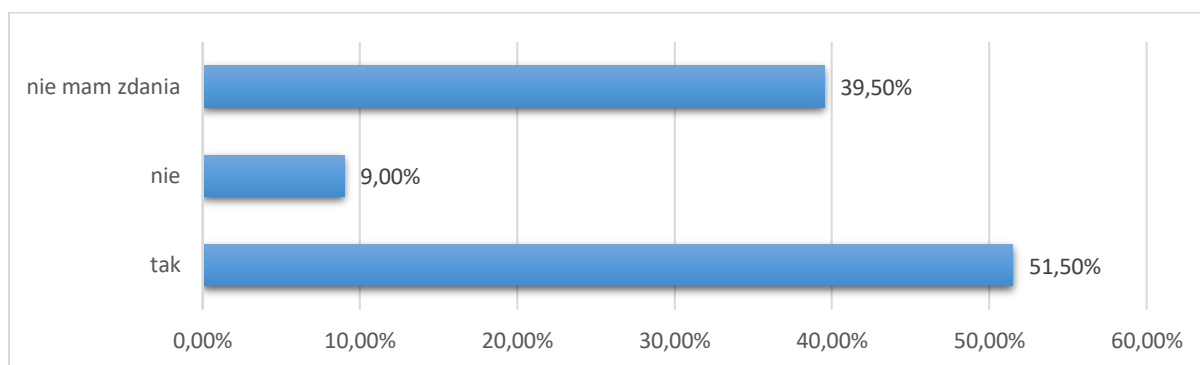
Wyk. 40. Jaka jest Pana/i opinia na temat różnego rodzaju uzależnień? Zaznacz odpowiednią odpowiedź przy każdym uzależnieniu:

Następnie ankietowanych zapytano, czy . Czy zdarza się im często odczuwanie wewnętrznego przymusu lub silnego pragnienia rozpoczęcia oraz jak najdłuższego kontynuowania. Najwięcej osób wskazało na korzystanie z: telefonu komórkowego (25,00%) oraz komputera i Internetu (21,00%). Następnie udzielano odpowiedzi dotyczącej zdrowego odżywiania się (13,00%), nadmiernego myślenia o pracy (11,00%), dbałości o sylwetkę poprzez ćwiczenia fizyczne i/lub restrykcyjną dietę i/lub sterydy (7,00%), grania w gry komputerowe (5,00%), robienia zakupów (3,00%), oglądania pornografii (3,00%), rozpoczęcia zakładu bukmacherskiego (1,00%), grania na automatach o niskich wygranych (1,00%) oraz grania w lotto/zdrapki (1,00%). 52,00% osób ten problem nie dotyczy.

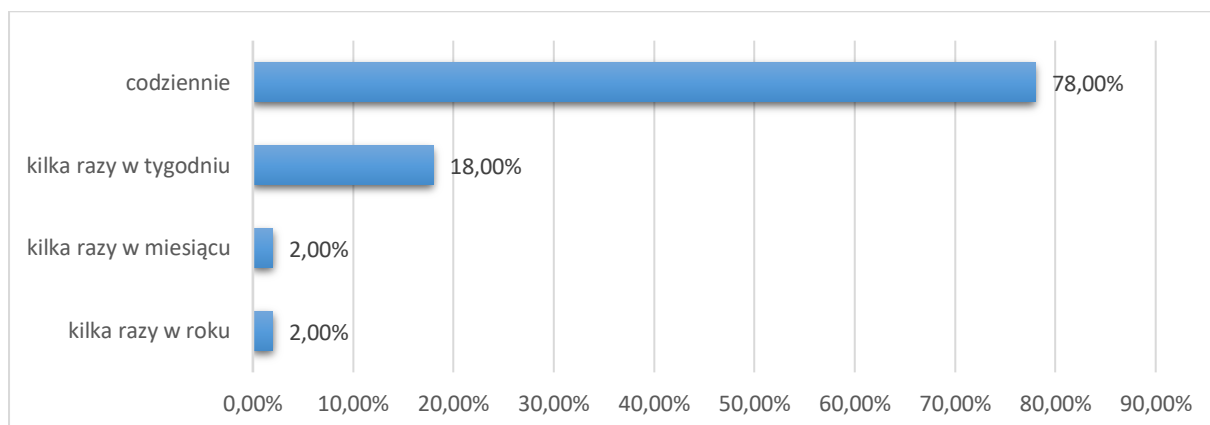
Następnie ankietowanych zapytano, czy ich zdaniem uzależnienia behawioralne powinny być leczone w ramach ubezpieczenia zdrowotnego. Odpowiedzi twierdzącej udzieliło tutaj 51,50% osób, a 9,00% uważa, że ubezpieczenie nie powinno pokrywać tych kosztów. 39,50% osób nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk. 41. Czy, Pana/i zdaniem, uzależnienia behawioralne powinny być leczone w ramach ubezpieczenia zdrowotnego czy też nie?

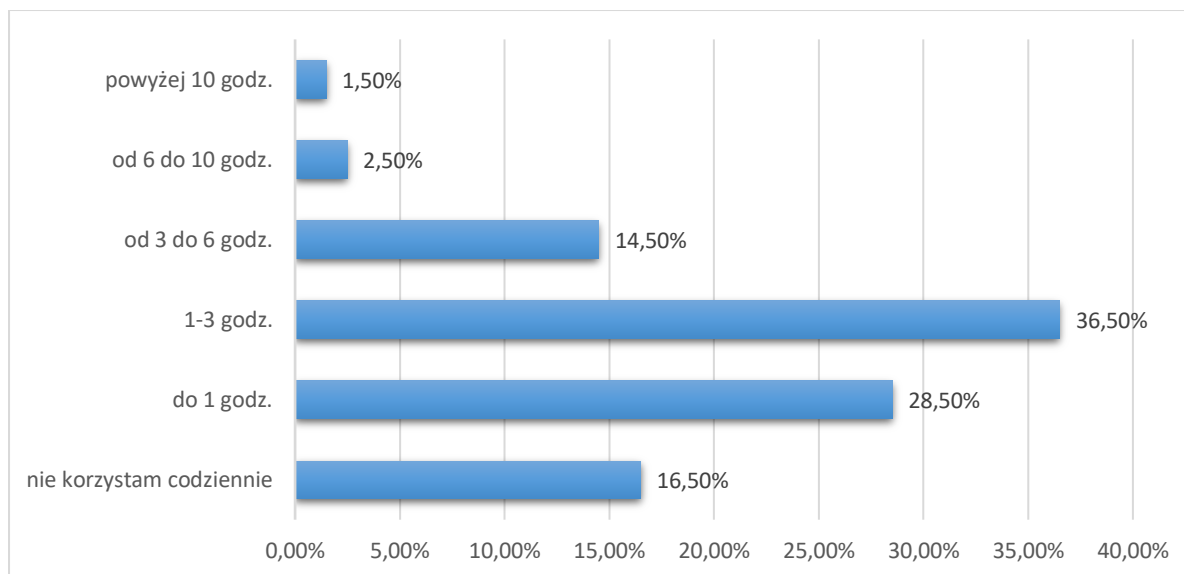
Respondentów poproszono również o wskazanie jak często korzystają z komputera lub Internetu. Większość osób robi to codziennie (78,00%). Natomiast 18,00% ankietowanych robi to kilka razy w tygodniu, 2,00% osób z nowych mediów korzysta kilka razy w miesiącu, a 2,00% kilka razy w roku.

Wyk. 42. Jak często korzysta Pan/i z komputera/Internetu? Można udzielić jednej odpowiedzi.

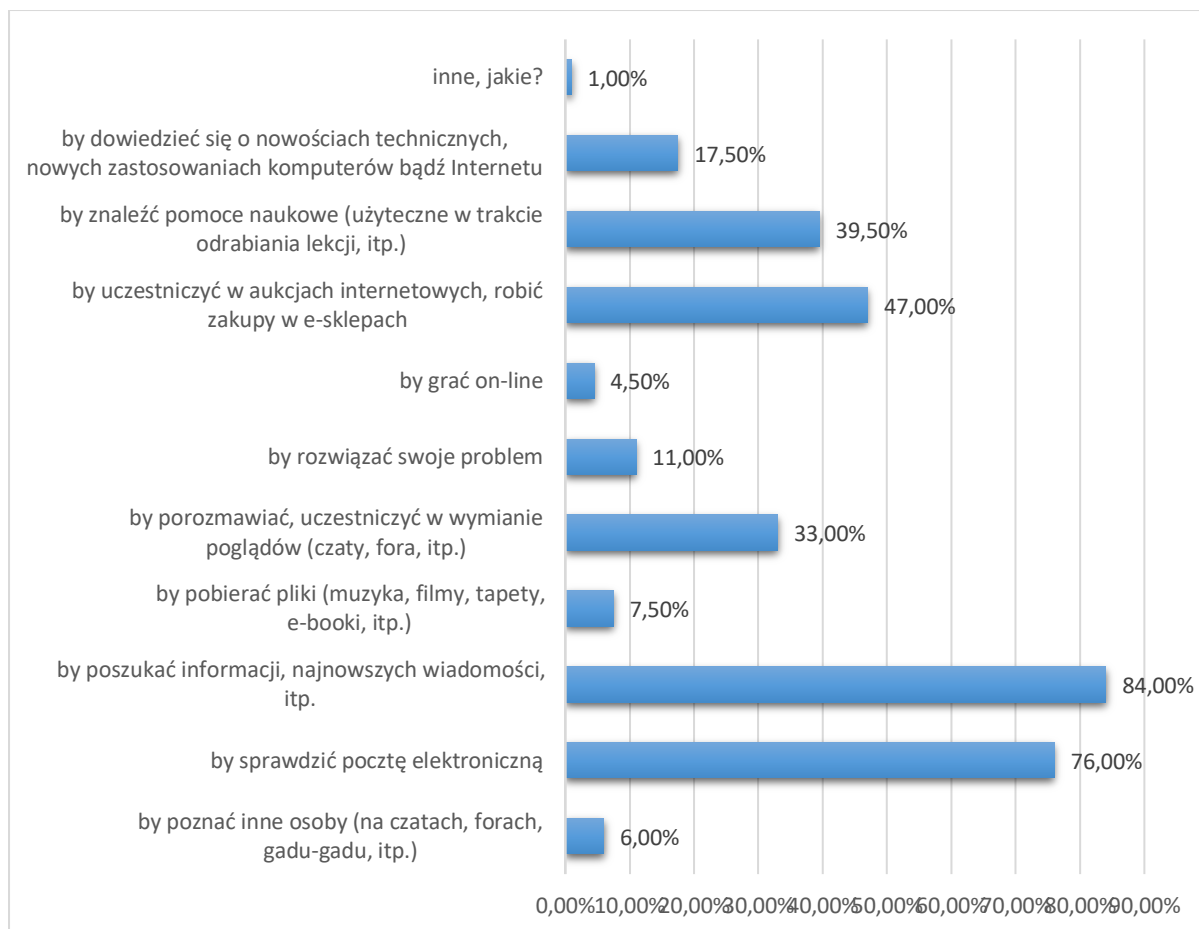
Znaczna część ankietowanych każdego dnia spędza od 1 do 3 godzin na korzystaniu z komputera i Internetu poza pracą (36,50%). Do godziny na tę aktywność przeznaczają czas 28,50% osób, a od 3 do 6 godzin – 14,50%. Niebezpieczną ilość czasu na tę czynność, tj. od 6 do 10 godzin, przeznaczają 2,50% osób, a 2,50% ankietowanych korzysta z komputera lub Internetu powyżej 10 godzin dziennie. Natomiast 16,50% osób nie korzysta z tych urządzeń codziennie.

Wyk. 43. Ile czasu dziennie spędza Pan/i korzystając z komputera/Internetu (z wyłączeniem pracy)? Można udzielić jednej odpowiedzi.

W kolejnym pytaniu respondentów poproszono o wskazanie do jakich celów używają najczęściej komputera i Internetu. Najczęściej wskazywano na: szukanie informacji (84,00%), sprawdzanie poczty elektronicznej (76,00%), uczestniczenie w aukcjach internetowych (47,00%), szukanie pomocy naukowych (39,50%), aby uczestniczyć w wymianie poglądów (33,00%), by poszukiwać informacji o nowościach technicznych (17,50%), aby rozwiązywać swoje problemy (11,00%), , by pobierać pliki (7,50%), a także: aby poznawać nowe osoby (6,00%) oraz aby grać online (4,50%).

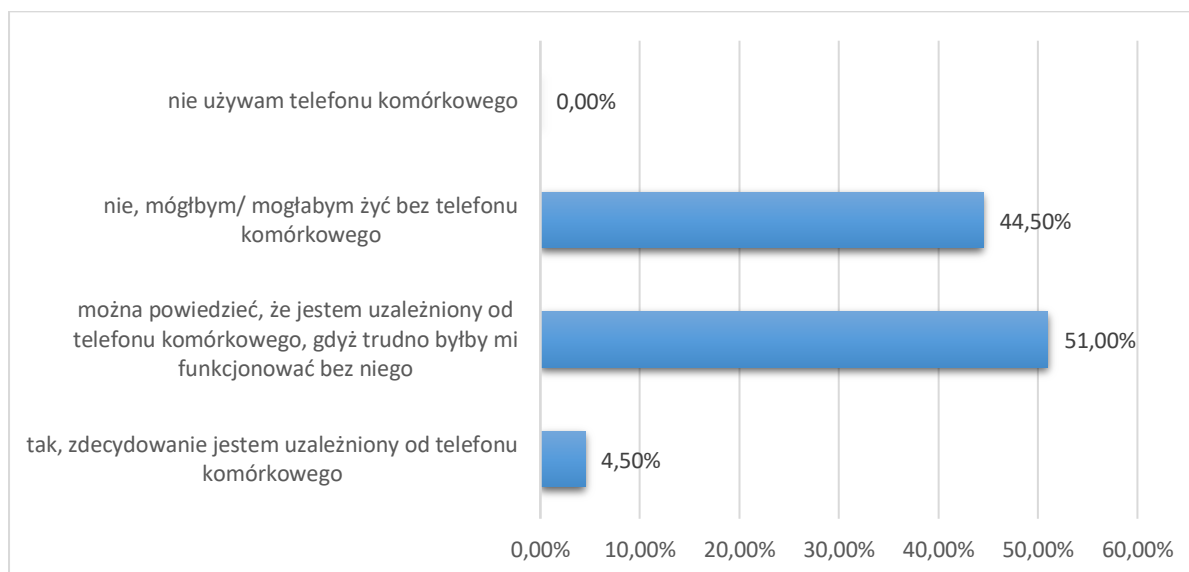
Wyk. 44. Do jakich celów używa Pan/i najczęściej komputera/Internetu? Można wybrać kilka odpowiedzi. Można zaznaczyć kilka odpowiedzi.

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

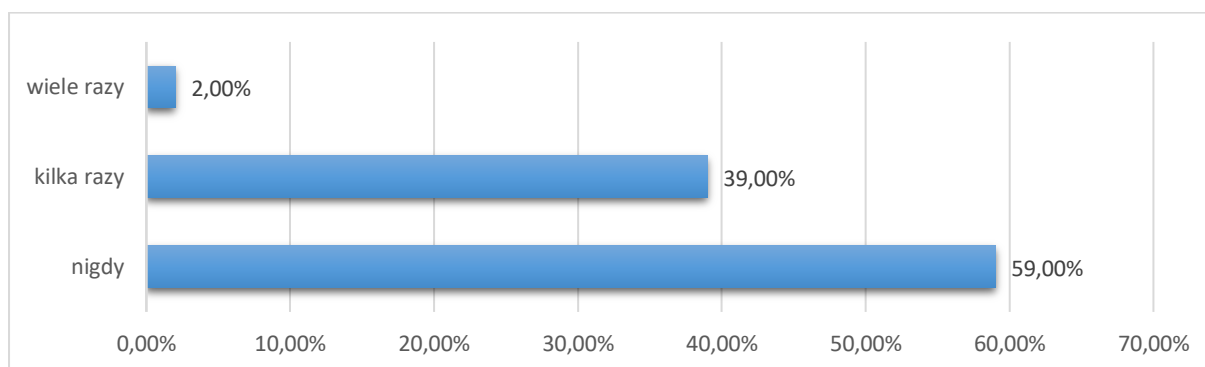
Co istotne, 51,00% ankietowanych uważa, iż można powiedzieć, że są oni osobami uzależnionymi od telefonu komórkowego, zaś 4,50% osób sądzi, iż zdecydowanie są uzależnieni od telefonu komórkowego. Natomiast 44,50% respondentów uważa, że mogliby żyć bez tego urządzenia.

Wyk. 45. Czy uważa Pan/i siebie za osobę uzależnioną od telefonu komórkowego?

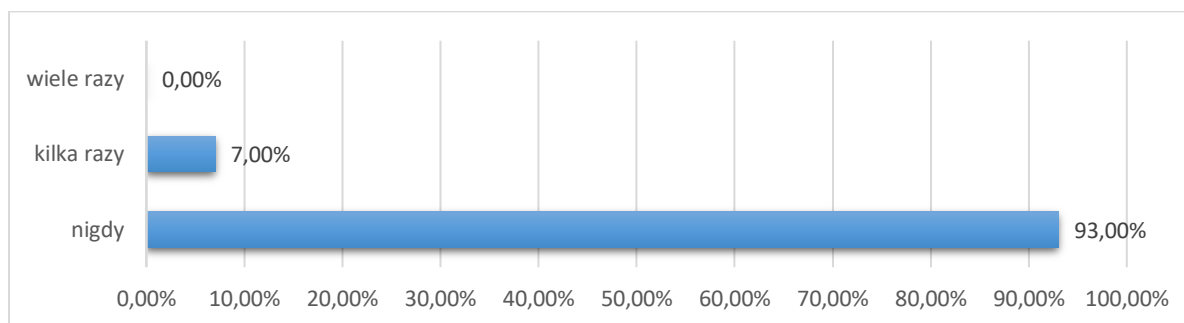
Kolejne trzy pytania dotyczyły doświadczeń respondentów związanych z hazardem. Na początek ankietowanych zapytano, czy kiedykolwiek brali udział w konkursach organizowanych przez gazety, telewizję, operatorów telefonicznych w których wysyła się płatne smsy. 59,00% osób nigdy nie korzystało z takich usług, 39,00% osób robiło to kilka razy, a 2,00% osób robiło to wiele razy.

Wyk. 46. Czy brał/a Pan/i udział w konkursach organizowanych przez gazety, telewizję, operatorów telefonicznych w których wysyła się płatne smsy?

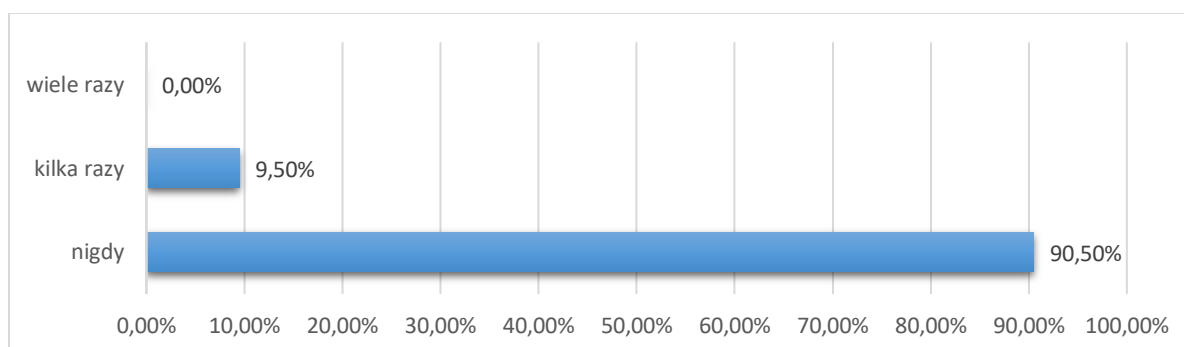
Natomiast na automatach w salonach gier nigdy nie grało 93,00% osób. Kilka razy robiło to 7,00% respondentów.

Wyk. 47. Czy grał/a Pan/i na automatach, w salonach gier?

Zakłady bukmacherskie kilka razy obstawiało 9,50% ankietowanych. Nigdy nie obstawiało ich 90,50% respondentów.

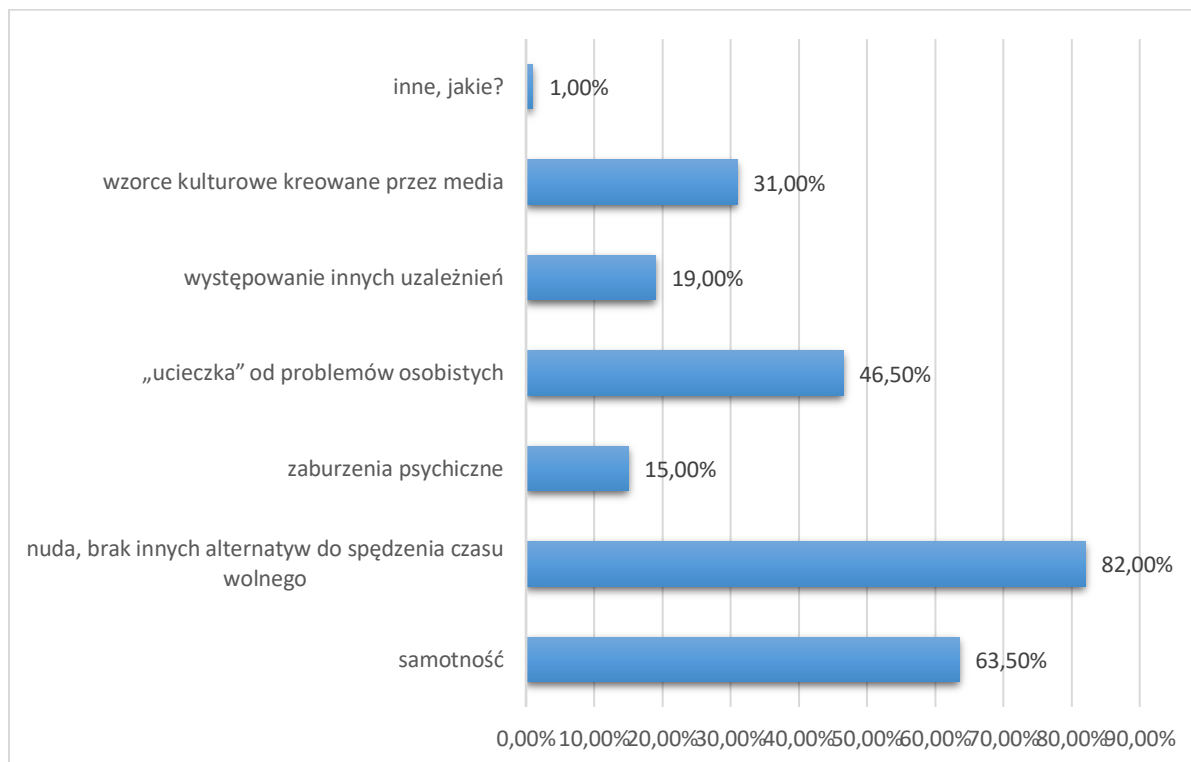
Wyk. 48. Czy obstawiał/a Pan/i zakłady bukmacherskie, np. STS, Totomix?

Zebrany materiał badawczy wskazuje, iż problem hazardu w gminie nie przybiera dużych rozmiarów, jednak jest on obecny. W związku z tym zaleca się podejmowanie działań profilaktycznych, (np. kampanii profilaktycznych), aby zapobiegać zwiększaniu się skali tego zjawiska.

Zdaniem ankietowanych, przyczyną uzależnień behawioralnych jest głównie nuda i brak alternatywnych form spędzania czasu wolnego – taką odpowiedź wskazało 82,00% osób. W dalszej kolejności wymieniano: samotność (63,50%), „ucieczka” od osobistych problemów (46,50%), wzorce kulturowe kreowane przez media (31,00%), występowanie innych uzależnień (19,00%) oraz zaburzenia psychiczne (15,00%).

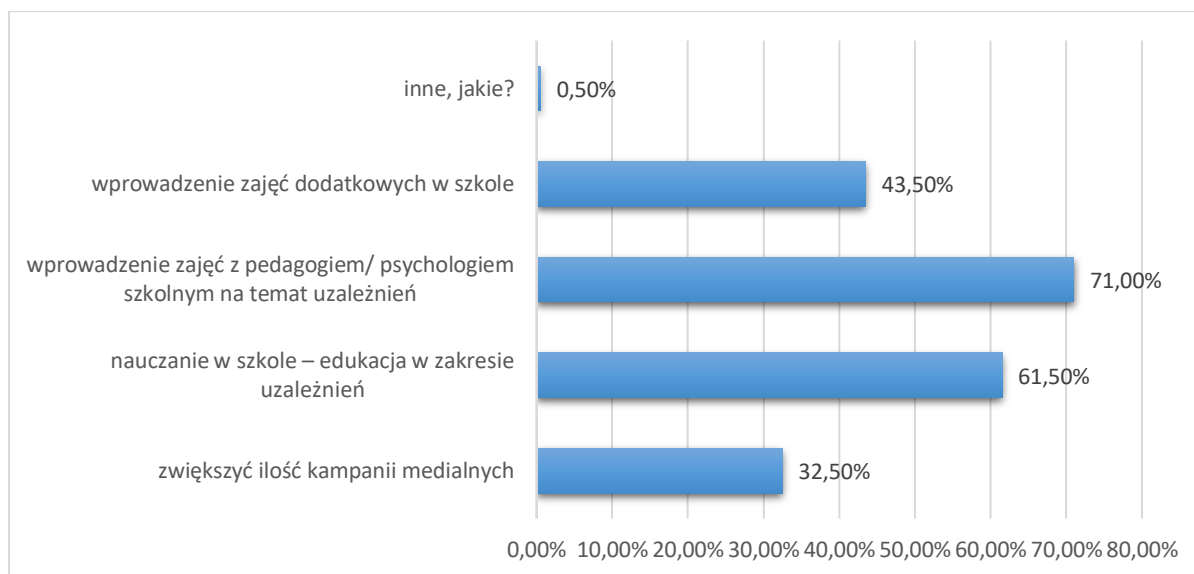
Wyk. 49. Jakie są Pana/i zdaniem przyczyny uzależnień od czynności takich jak: Internet, telefon komórkowy, zakupy, gry komputerowe, hazard? (możesz zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź)

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Ankietowani sądzą, iż najlepszym działaniem profilaktycznym zapobiegającym uzależnieniom behawioralnym jest: wprowadzenie zajęć z pedagogiem lub psychologiem szkolnym (71,00%) edukacja w zakresie uzależnień (61,50%),. Ewentualnie wprowadzenie dodatkowych zajęć w szkole (43,50%). Rzadziej wskazywano na: zwiększenie ilości kampanii medialnych (32,50%).

Wyk. 50. Co według Pana/i należałoby zrobić, aby zapobiegać uzależnieniom behawioralnym? (możesz zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź)

3.7. Gmina wobec problemów społecznych – opinia mieszkańców

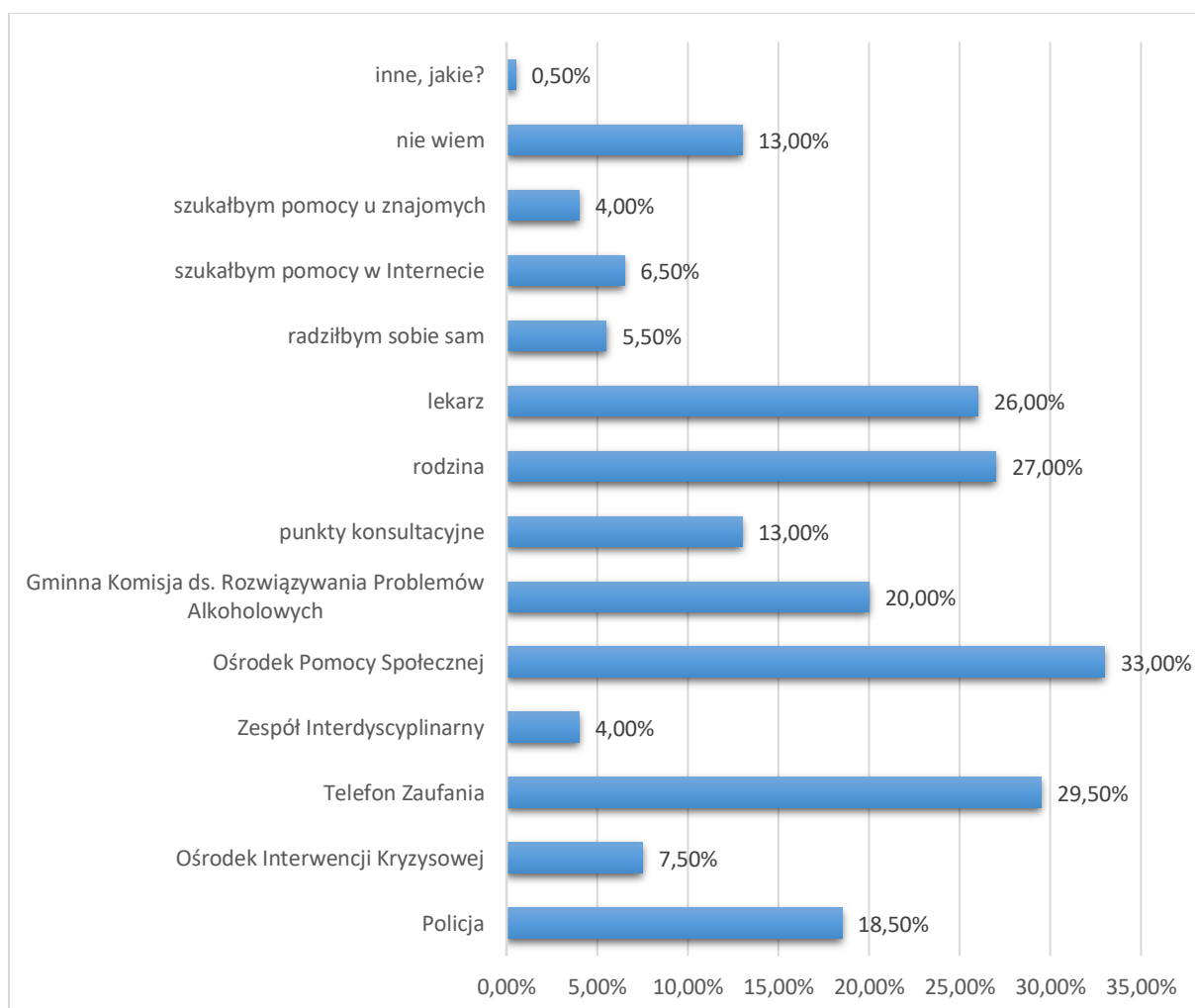
Ostatnia część pytań skierowanych do dorosłych mieszkańców dotyczyła profilaktyki oraz oceny stopnia zaangażowania władz lokalnych, związanych z rozwiązywaniem problemów społecznych mieszkańców.

Ankietowanych zapytano do kogo najchętniej zwróciliby się w razie problemu uzależnień lub/i przemocy.

W przypadku problemu z uzależnieniami, najwięcej respondentów zwróciłoby się o pomoc do pracowników OPS-ów (33,00%), bądź skontaktowało się z Telefonem Zaufania (29,50%), rodziny (27,00%), lekarza (26,00%). W dalszej kolejności wskazano przede wszystkim na poszukiwania: w Internecie (6,50%), u członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (20,00%), w punktach konsultacyjnych (13,00%), u znajomych (4,00%), w Ośrodku Interwencji Kryzysowej (7,50%),. Ponadto, pomocy respondenci szukaliby pomocy również: na Policji (18,50%), bądź w Zespole Interdyscyplinarnym (4,00%). Co ważne, część respondentów samodzielnie próbowałoby radzić sobie (5,50%), bądź nie wie gdzie szukać pomocy (13,00%).

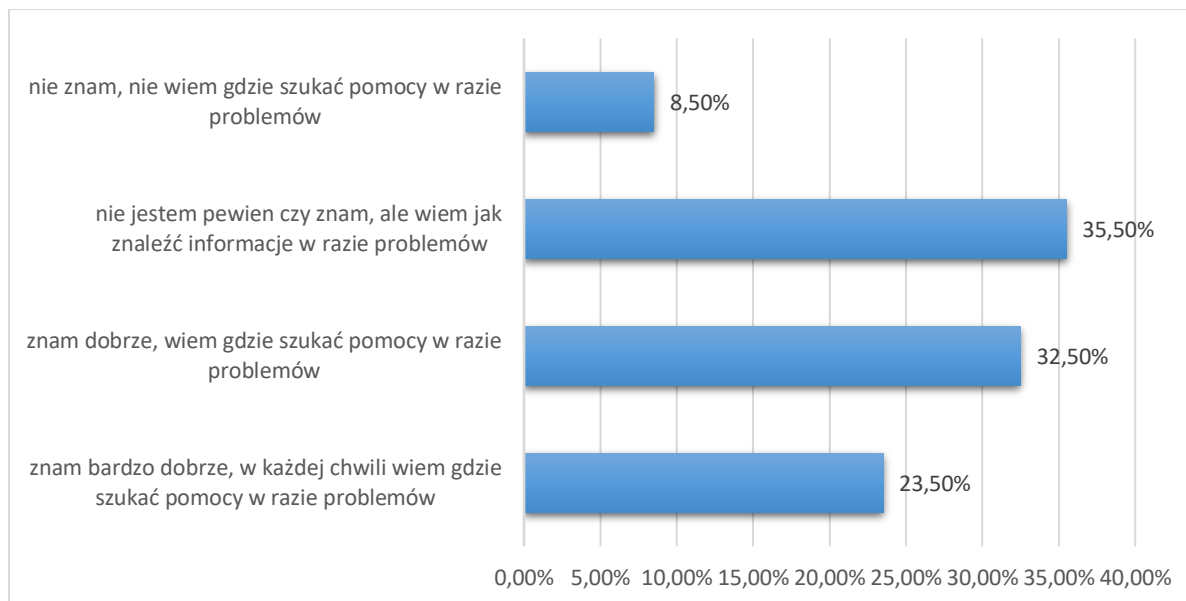
Wyk. 51. Do kogo zwróciłby się Pan/i o pomoc w razie problemu uzależnień?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

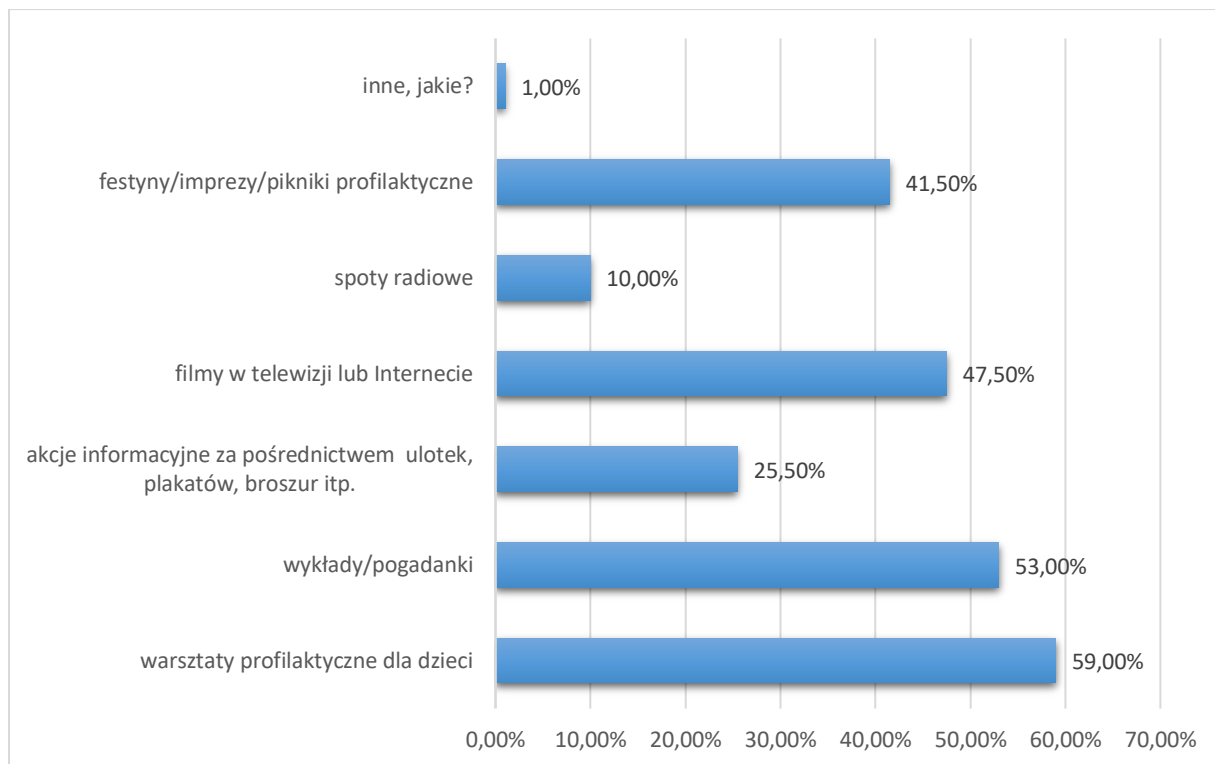
Ponadto ankietowanych zapytano, czy znają dane kontaktowe do instytucji pomocowych. Niestety większość osób nie było pewnych, czy zna te dane, ale wiedzą, gdzie ich szukać – taką odpowiedź zaznaczyło 35,50% osób. 23,50% badanych zna bardzo dobrze dane kontaktowe i w każdej chwili wie, gdzie szukać pomocy. 32,50% osób zna dobrze i wie, gdzie szukać pomocy. Natomiast 8,50% osób nie zna danych kontaktowych do instytucji pomocowych i nie wie, gdzie szukać pomocy w razie problemów.

Wyk. 52. Czy zna Pan/i dane kontaktowe do instytucji pomocowych, gdzie można się zgłosić w razie problemów?

Zdaniem respondentów najlepsze efekty profilaktyczne przynoszą następujące formy działań: warsztaty profilaktyczne dla dzieci (59,00%), wykłady/pogadanki (53,00%), filmy w telewizji lub Internecie (47,50%), festyny/imprezy i pikniki profilaktyczne (41,50%), akcje informacyjne za pośrednictwem ulotek, plakatów i broszur (25,50%) oraz spoty radiowe (10,00%) oraz inne (1,00%).

Wyk. 53. Poniżej wymieniono różne formy działań, które z nich według Pana/i przyniosą najlepsze efekty w oddziaływaniach profilaktycznych?

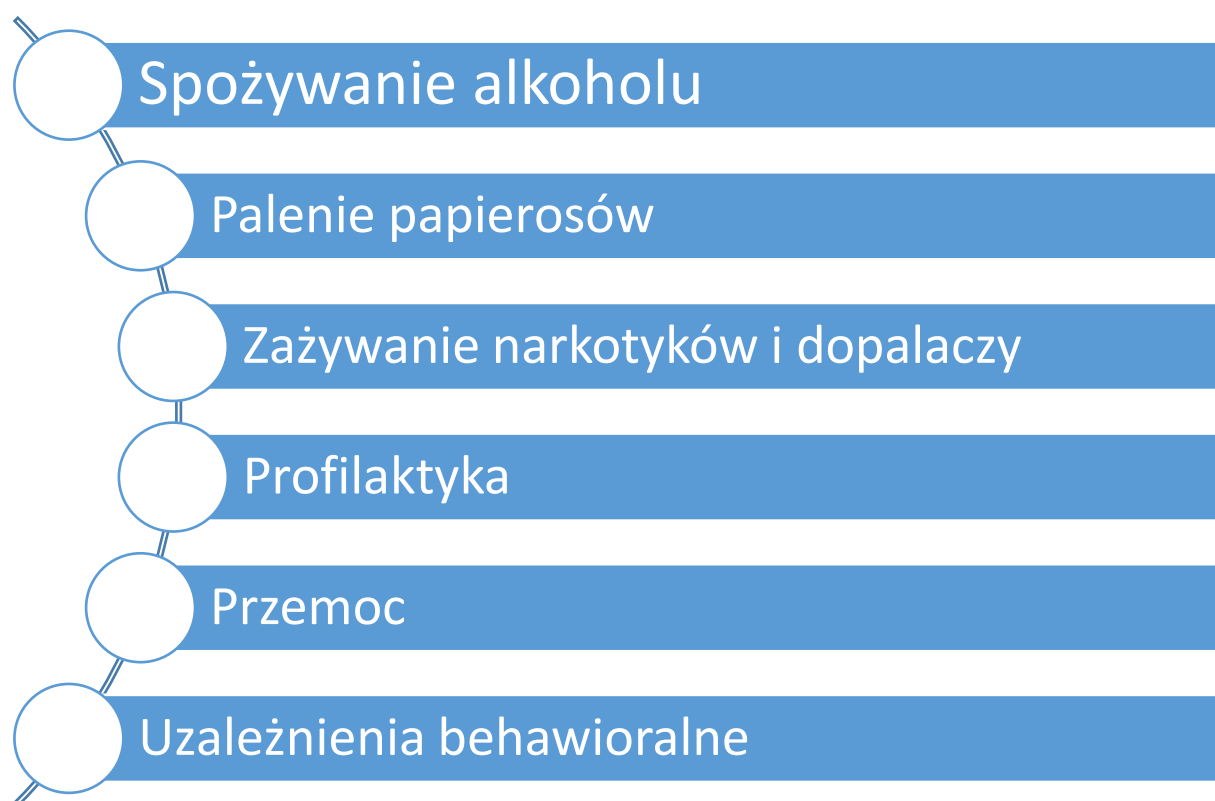
* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

4. BADANIE DZIECI I MŁODZIEŻY

Niniejszy dział stanowi podsumowanie badań realizowanych wśród uczniów szkół podstawowych z Gminy Wyszki

. Uczniowie zostali przebadani za pomocą metody ankietowej przy użyciu kwestionariusza online. Badanie zostało podzielone na bloki poświęcone następującym problemom:

Graf. 4.1 Obszar tematyczny zawarty w kwestionariuszu ankiety dla uczniów

Graf. 4.2 Obszar tematyczny zawarty w kwestionariuszu ankiety dla uczniów szkół podstawowych

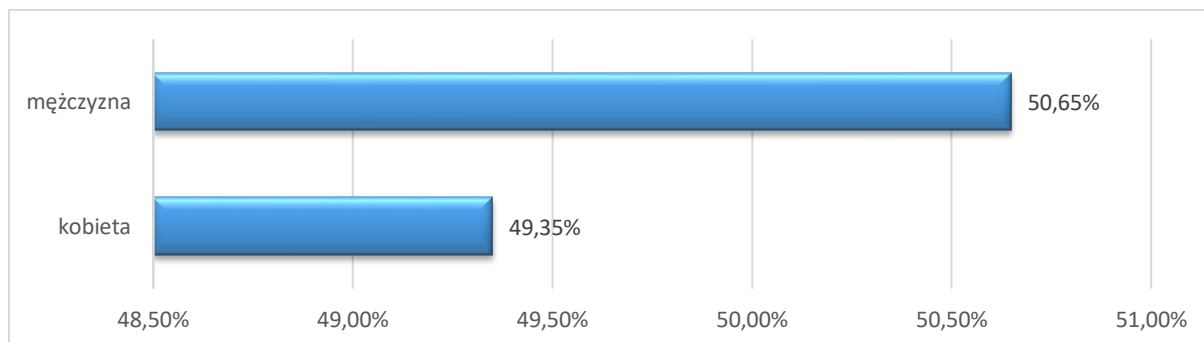
Cały kwestionariusz składał się z 61 pytań, w których badani poproszeni zostali o wyrażenie swoich opinii na tematy zawarte w wymienionych blokach oraz podzielenie się własnymi obserwacjami tego, co się dzieje w ich otoczeniu. Na końcu ankiety umieszczona została metryczka w celu określenia płci oraz wieku i klasy, do której uczęszczają.

4.1. Struktura badanej próby

W niniejszym badaniu udział wzięli uczniowie szkół podstawowych. Łącznie w ankietyowaniu wzięło udział 77 uczniów.

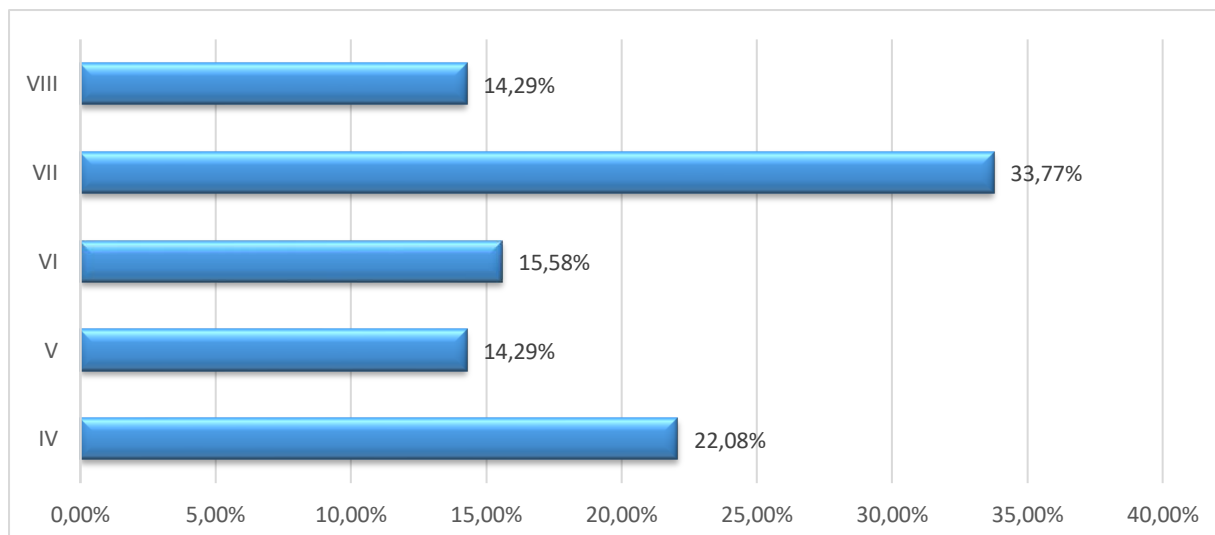
Analizując badaną próbę ze względu na płeć można dostrzec, iż w badaniu wzięło udział więcej chłopców – 50,65%, podczas gdy dziewczynek było 49,35%.

Wyk. 54. Płeć

Najliczniejszą grupę badawczą tworzyli uczniowie z klasy VII (33,77%) oraz uczniowie IV i VI klas, tj. 37,66%. Dodatkowo udział w badaniu wzięły dzieci z klas V oraz klasy VII (po 14,29%).

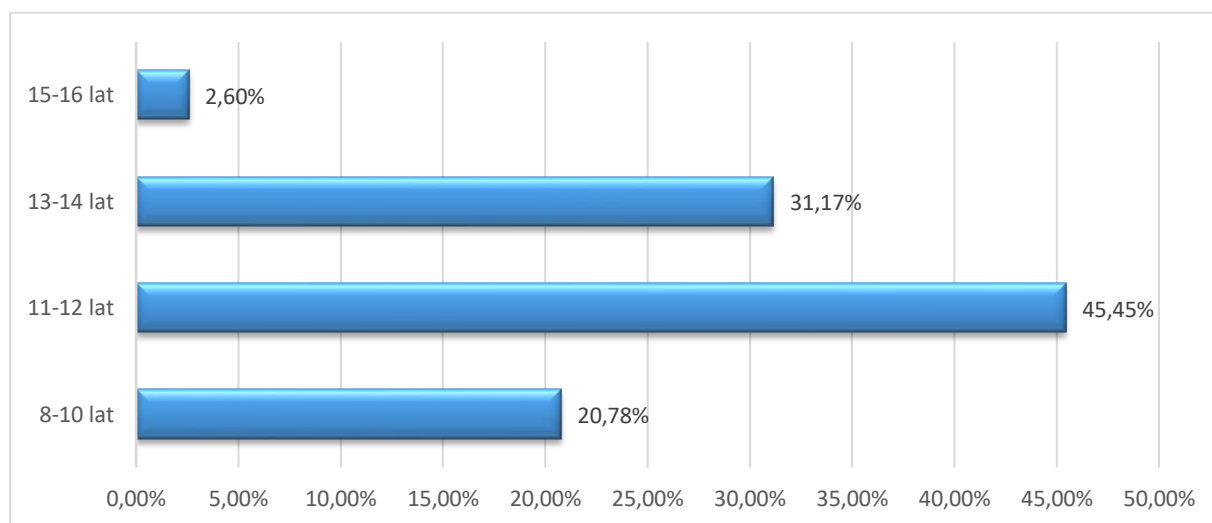
Wyk. 55. Klasa

Rozkład próby badawczej ze względu na wiek przedstawiał się następująco: uczniowie w wieku 11-12 lat, stanowili oni 45,45% badanej próby, a 13-14 lat stanowili 31,17% próby.

Natomiast najmniej liczne grupy tworzyli uczniowie w wieku 8-10 lat (20,78%) oraz 15-16 lat (2,60%).

Wyk. 56. Wiek

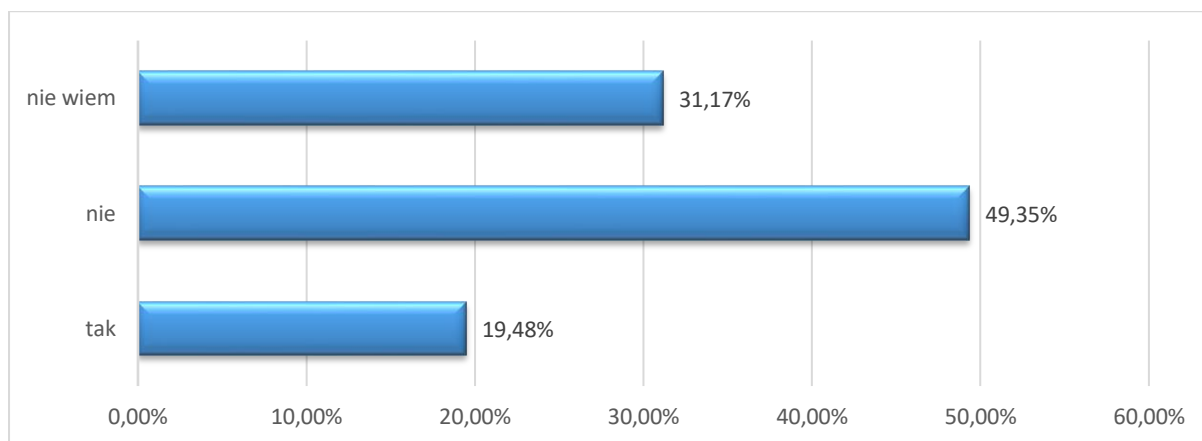

4.2. Problem alkoholowy z perspektywy dzieci i młodzieży

Picie alkoholu przez młodzież to obecnie jeden z poważniejszych problemów, z którymi zmagają się wiele Państw europejskich, w tym również Polska. Jak oceniają eksperci picie alkoholu jest główną przyczyną zgonów i inwalidztwa osób w wieku 15–21 lat. Wzrost spożywania alkoholu przez młodzież oraz straty, jakie ponoszą oni w związku z piciem są też dostrzegane przez ogół naszego społeczeństwa. W badaniach sondażowych zrealizowanych pod koniec 2000 roku przez Pracownię Badań Społecznych w Sopocie Polacy uznali picie alkoholu przez młodzież jako trzeci najistotniejszy problem społeczny – zaraz po bezrobociu i spadku stopy życiowej. Charakterystyce tego problemu poświęcono pierwszy blok pytań skierowanych do uczniów. Celem niniejszego działu jest oszacowanie skali problemu wśród badanych uczniów oraz wskazanie grupy uczniów, u których ten problem jest najbardziej widoczny.

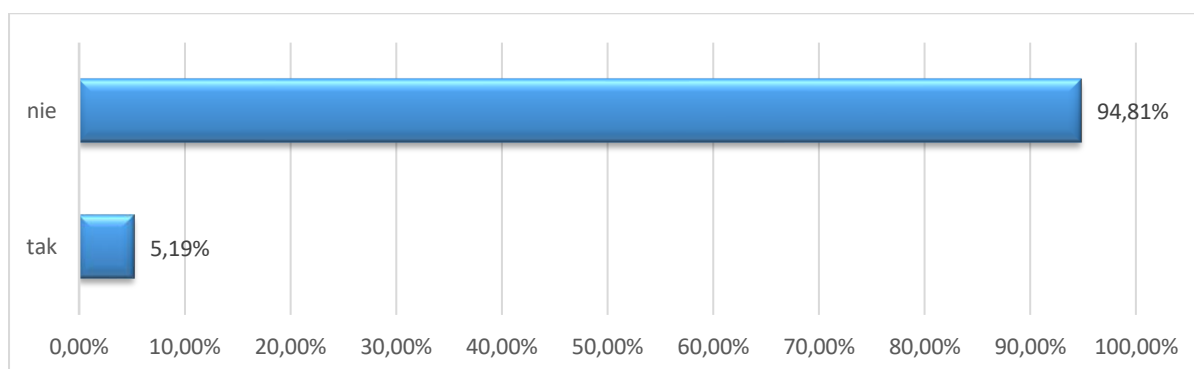
Na początek ankietowanych zapytano, czy ich rówieśnicy sięgają po alkohol. Twierdząco na to pytanie odpowiedzi udzieliło 19,48% uczniów. Natomiast 31,17% uczniów nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie, a 49,35% ankietowanych uważa, że ich rówieśnicy nie sięgają po alkohol.

Wyk. 57. Czy osoby w Twoim wieku piją alkohol?

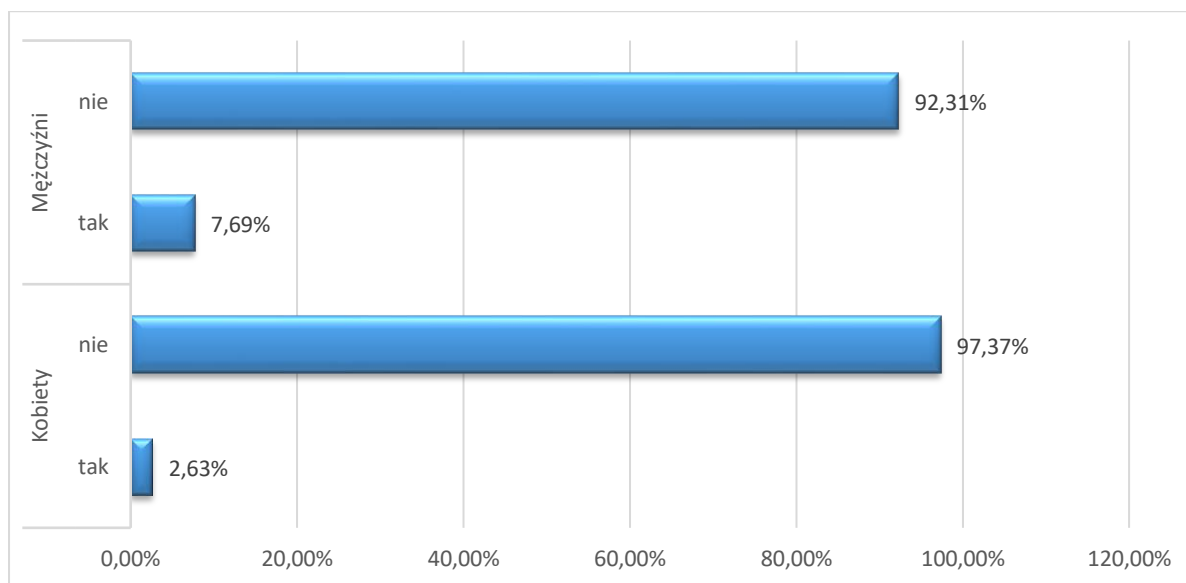
Następnie respondentów zapytano o to, czy kiedykolwiek próbowali pić alkohol. Odpowiedzi twierdzącej udzieliło 5,19% uczniów. Alkoholu nie spożywało nigdy 94,81% badanych uczniów.

Wyk. 58. Czy próbowałeś/aś pić alkohol?

W przypadku uczniów z Gminy Wyszki, analizując kontakt uczniów z alkoholem w podziale na płeć można dostrzec, iż więcej chłopców (7,69%) niż dziewczynek (2,63%) miało kiedykolwiek kontakt z napojami alkoholowymi.

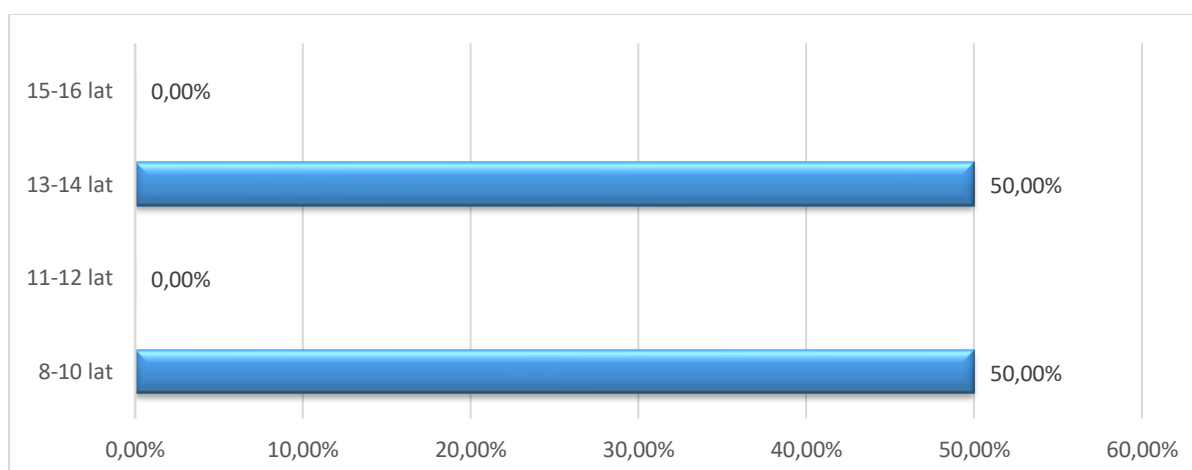
Wyk. 58a. Czy próbowałeś/aś pić alkohol? – w podziale na płeć

Na kolejne pytania dotyczące spożywania alkoholu odpowiedź mogły udzielić tylko te osoby, które w poprzednim pytaniu zadeklarowały, iż spożywają alkohol.

Analizując inicjację alkoholową uczniów Gminy Wyszki ze względu na wiek można dostrzec, iż w wieku 13-14 lat po alkohol sięgnęło 50,00%. W wieku 8-10 lat alkohol po raz pierwszy spożywało również 50,00% osób.

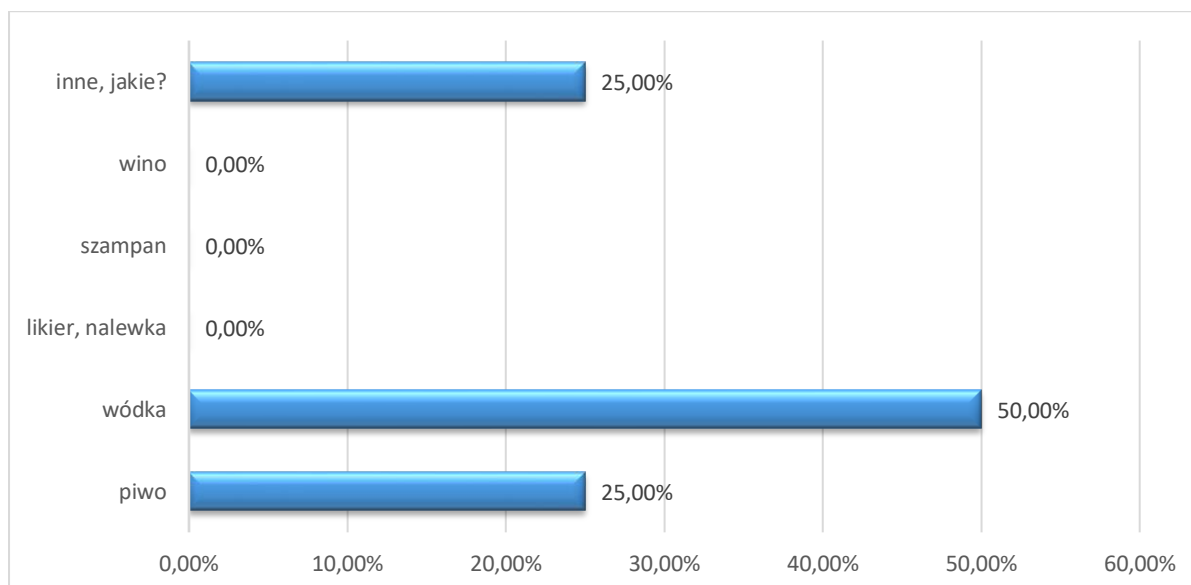
Wyk. 59. W jakim wieku zacząłeś/zaczęłaś pić alkohol?

Uczniowie, którzy sięgają po alkohol najczęściej wybierają: wódkę (50,90%), rzadziej po: piwo (25,00%). Część ankietowanych wskazała inne alkohole (25,00%).

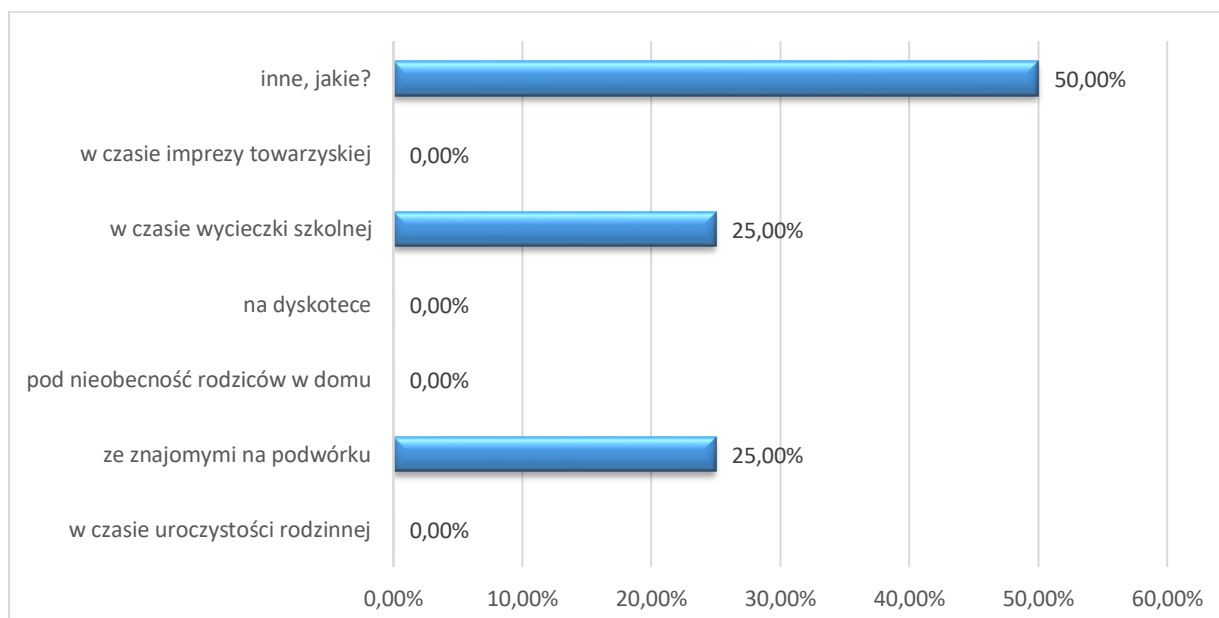
Wyk. 60. Jaki rodzaj alkoholu próbowałeś/aś?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Ponadto analizując okoliczności inicjacji alkoholowej uczniów widać, iż pierwszy raz po alkohol sięgnęli oni w większości w czasie innych wydarzeń bez ich precyzowania (50,00%). Uczniowie w dalszej kolejności po równo wskazali okoliczności takie, jak: podczas wycieczki szkolnej (25,00%) oraz ze znajomymi na podwórku (25%).

Wyk. 61. W jakich okolicznościach spożyłeś/aś alkohol po raz pierwszy?

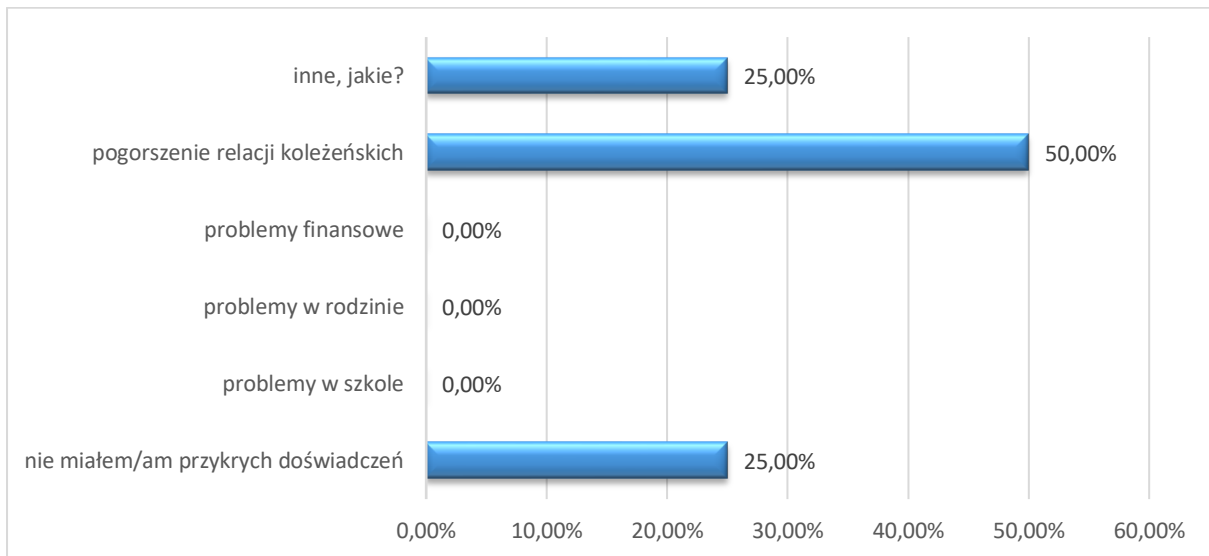

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Większość uczniów, którzy mieli już kontakt z alkoholem, przyznaje, iż doświadczyło przykrych konsekwencji spożywania alkoholu w postaci pogorszenia relacji koleżeńskich, po

50,00%. Reszta albo nie doznała konsekwencji w postaci jakiegokolwiek przykrych doświadczeń (25,00%) albo doznała innych rzeczy bez ich konkretyzacji (25,00%).

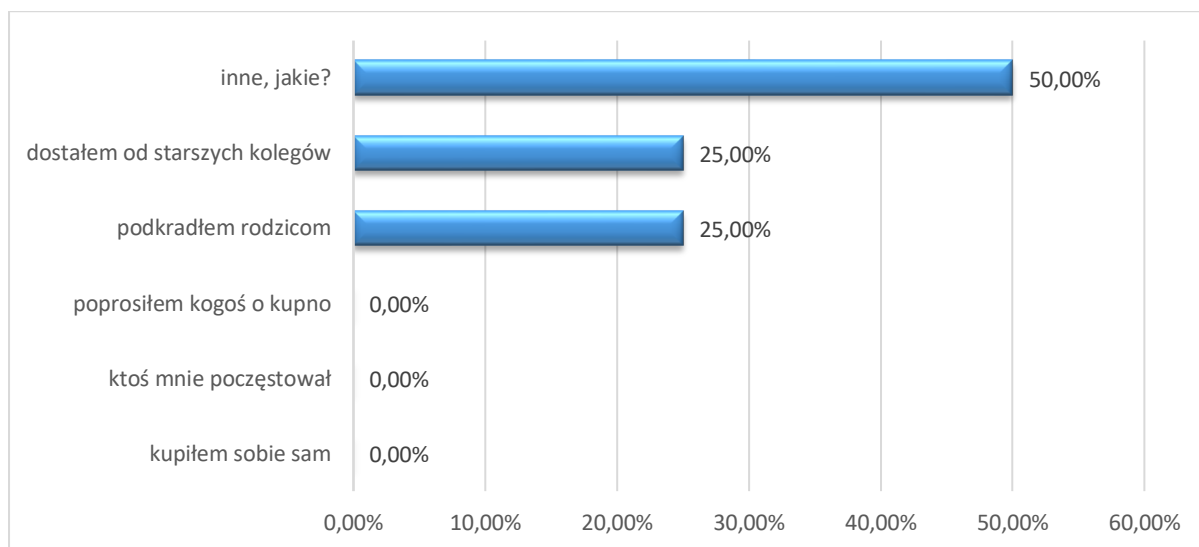
Wyk. 62. Czy miałeś/aś jakieś przykre doświadczenia związane ze spożywaniem alkoholu?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Następnie poproszono ankietowanych uczniów o wskazanie jak zdobywają alkohol. Połowa badanych przyznała, że otrzymała alkohol w innych okolicznościach bez ich doprecyzowania (50,00%). Rzadziej ankietowani wskazywali na następujące odpowiedzi: 25,00% podkraść alkohol rodzicom a 25,00% uczniów otrzymało alkohol od starszych kolegów.

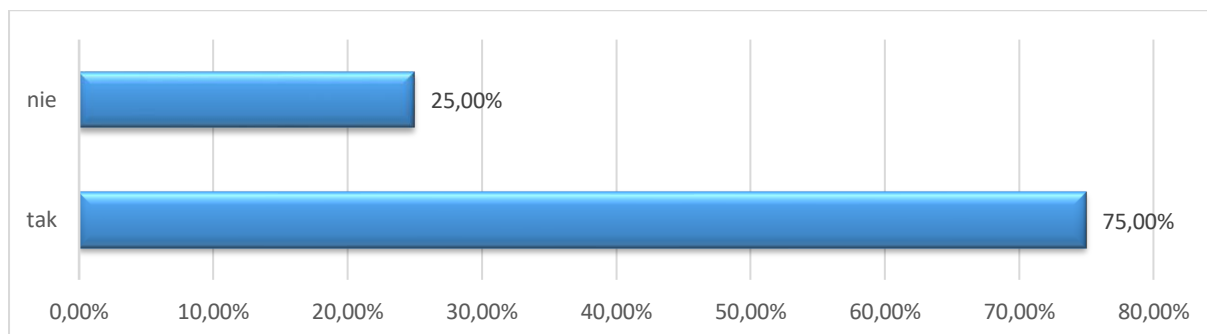
Wyk. 63. Jak otrzymałeś/aś alkohol?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

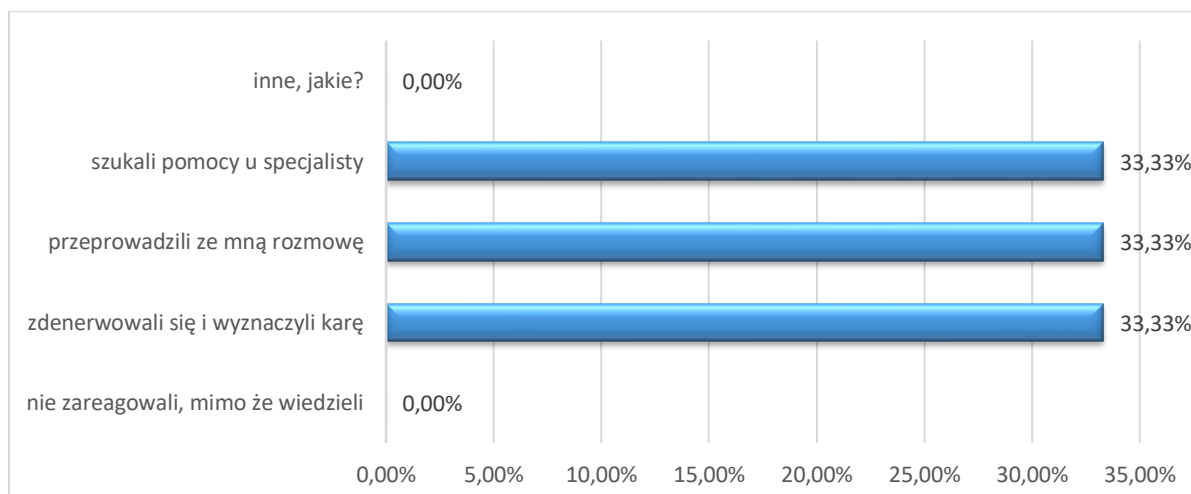
Większość uczniów przyznaje, że ich rodzice wiedzą o spożywaniu przez nich alkoholu – taką odpowiedź wskazało 75,00% uczniów.

Wyk. 64. Czy rodzice wiedzą, że próbowałeś/aś pić alkohol?

Natomiast po 33,33% uczniów potwierdza, że ich rodzice przeprowadzili z nimi rozmowę oraz zdenerwowali się i wyznaczili im karę. Dodatkowo 33,33% rodziców ankietowanych zareagowało w postaci przeprowadzonej rozmowy, natomiast kolejne 33,33% rodziców ankietowanych uczniów szukali pomocy u specjalisty.

Wyk. 65. Jak Twoi rodzice zareagowali na spożywanie przez Ciebie alkoholu?

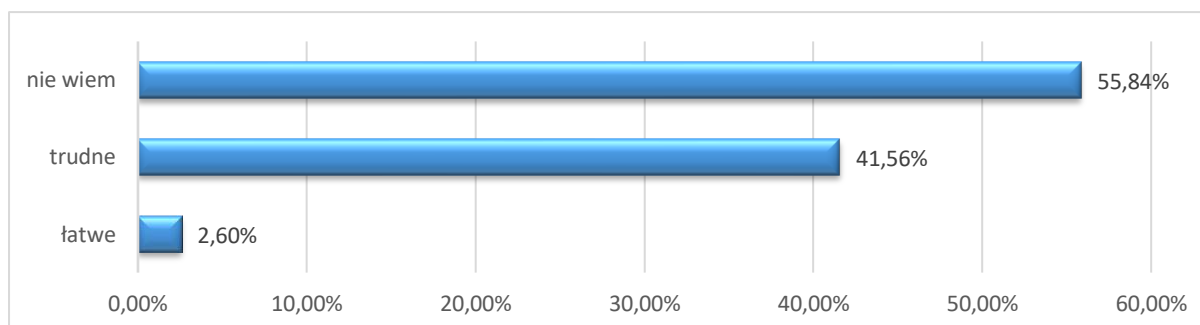

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Na kolejne pytania odpowiedzi udzielali wszyscy uczniowie biorący udział w badaniu.

Ponadto wszystkich uczniów zapytano, czy ich zdaniem kupno alkoholu przez osoby w ich wieku jest czymś łatwym. 55,84% ankieterowanych uczniów nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie. 41,56% uczniów wskazuje, że zdobycie alkoholu w Gminie Wyszki jest trudne. Natomiast 2,60% uważa, iż jest to łatwe.

Wyk. 66. Gdybyś chciał/a zdobyć alkohol w swojej miejscowości byłoby to:

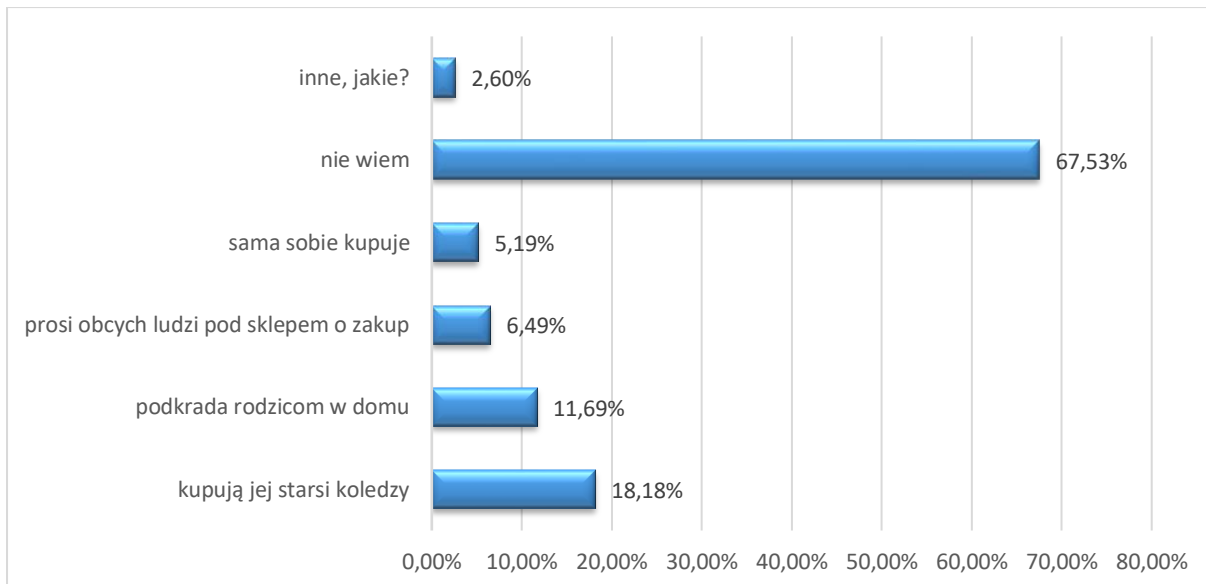

Ostatnie pytanie w niniejszym rozdziale dotyczyło możliwości pozyskania alkoholu w Gminie Wyszki przez dzieci i młodzież. Ankieterowanych zapytano jak ich zdaniem młodzież może zdobyć alkohol.

Znaczna część uczniów nie wie jak ich rówieśnicy zdobywają alkohol – taką odpowiedź wskazuje 67,53% uczniów. Pozostali uczniowie uważają, że osoby te zdobywają alkohol dzięki starszym kolegom (18,18%), proszą obcych ludzi pod sklepem o zakup alkoholu (6,49%),

podkradają rodzicom w domu (11,69%) oraz sami sobie kupują (5,19%). Część uczniów (2,60%) wskazało na inne okoliczności.

Wyk. 67. Jak młodzież w Twojej okolicy może zdobyć alkohol?

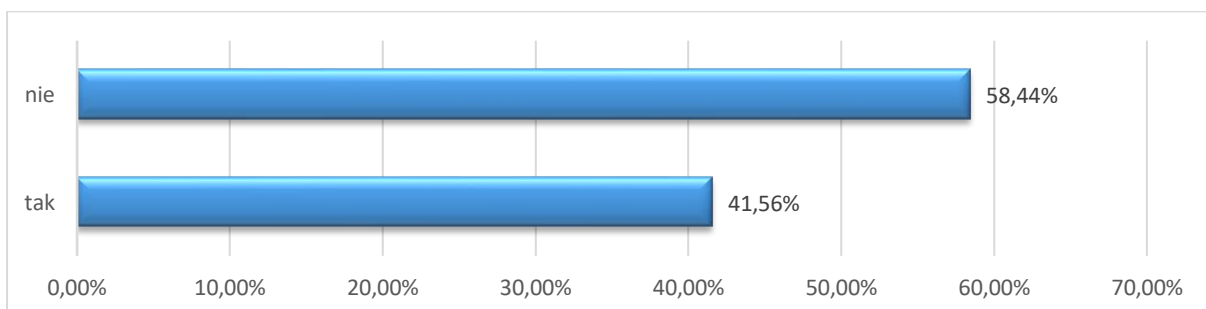

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

4.3. Problem nikotynowy z perspektywy dzieci i młodzieży

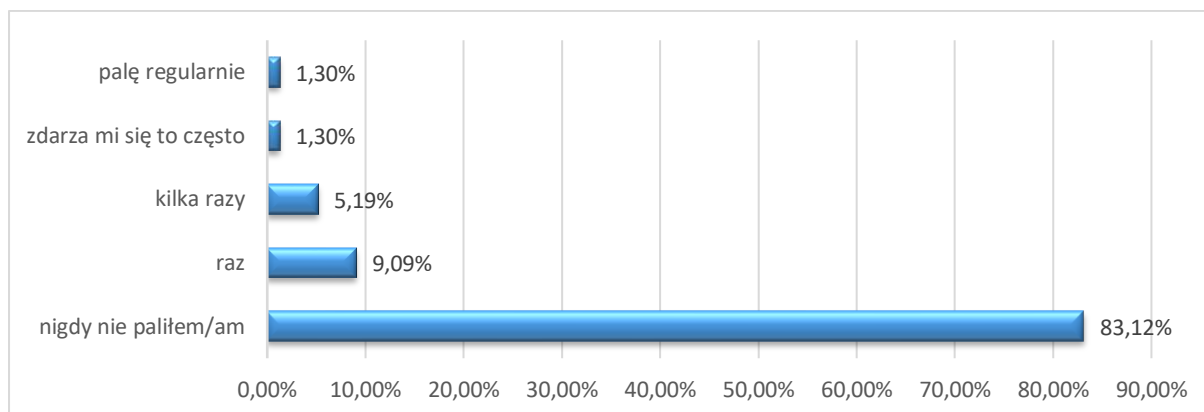
Kolejny dział niniejszej diagnozy dotyczyć będzie problemu nikotynowego. Na początek uczniów zapytano, czy ich zdaniem osoby w ich wieku palą papierosy. Alarmujący jest fakt, że 41,56% uczniów uważa, że ich rówieśnicy palą papierosy, a przeciwnego zdania jest 58,44% osób.

Wyk. 68. Czy osoby w Twoim wieku palą papierosy?

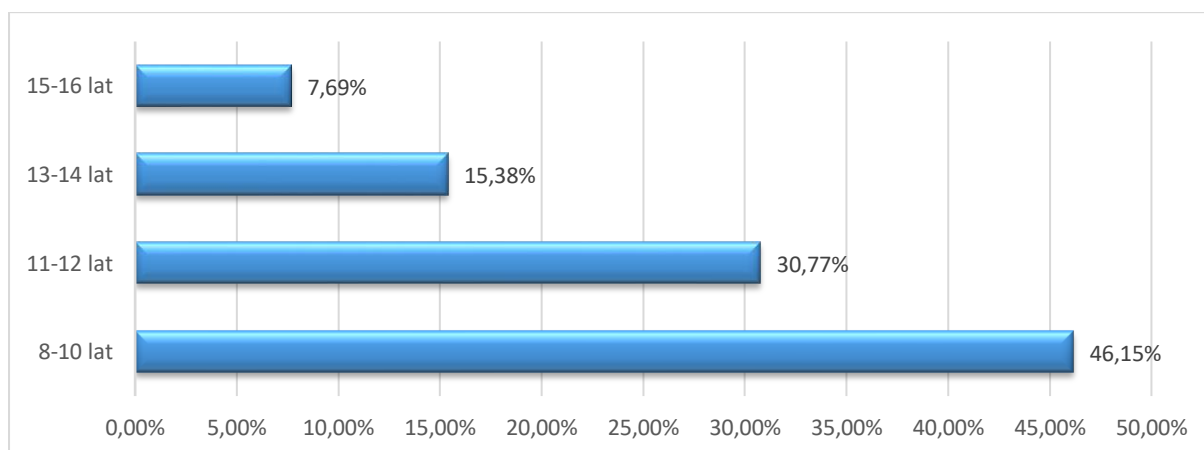
Celem kolejnego pytania było oszacowanie liczby uczniów, którzy sięgają po papierosy. Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, do regularnego palenia przyznało się 1,30% osób, 1,30% pali często, kilka razy w życiu paliło 5,19%, a kolejne 9,09% osób robiło to raz w życiu. 83,12% nigdy nie deklaruje, iż nigdy nie paliło papierosów.

Wyk. 69. Ile razy w życiu (jeśli w ogóle) zdarzyło Ci się próbować palić papierosy?

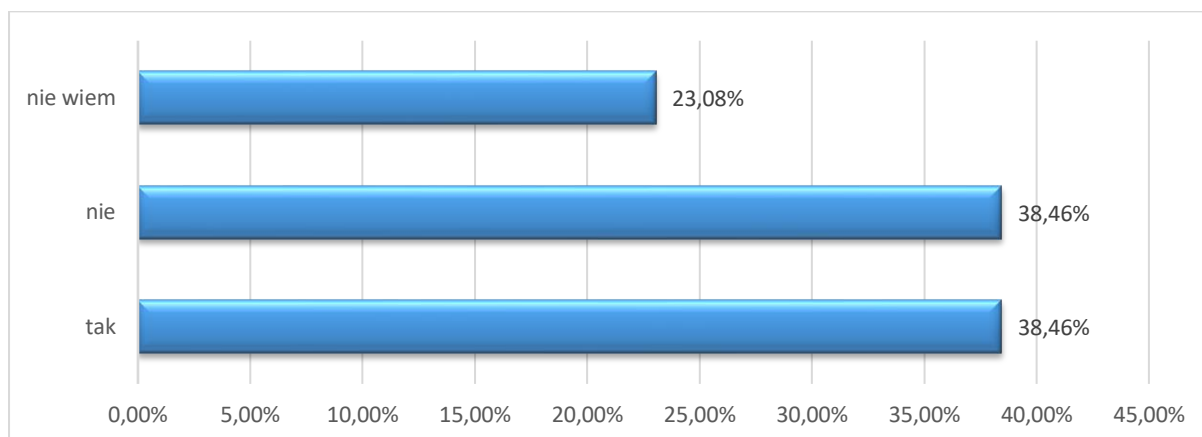
Najliczniejsza grupa uczniów, która pali papierosy, pierwszy raz sięgnęła po nie w wieku 8-10 lat (46,15%). Natomiast 30,77% uczniów pierwszego papierosa wypaliło w wieku 11-12 lat, 15,38% zadeklarowało, że paliło pierwszy raz w przedziale wiekowym 13-14 lat a ostatnia grupa, czyli 7,69% w wieku 15-16 lat.

Wyk. 70. W jakim wieku palileś/aś papierosy po raz pierwszy?

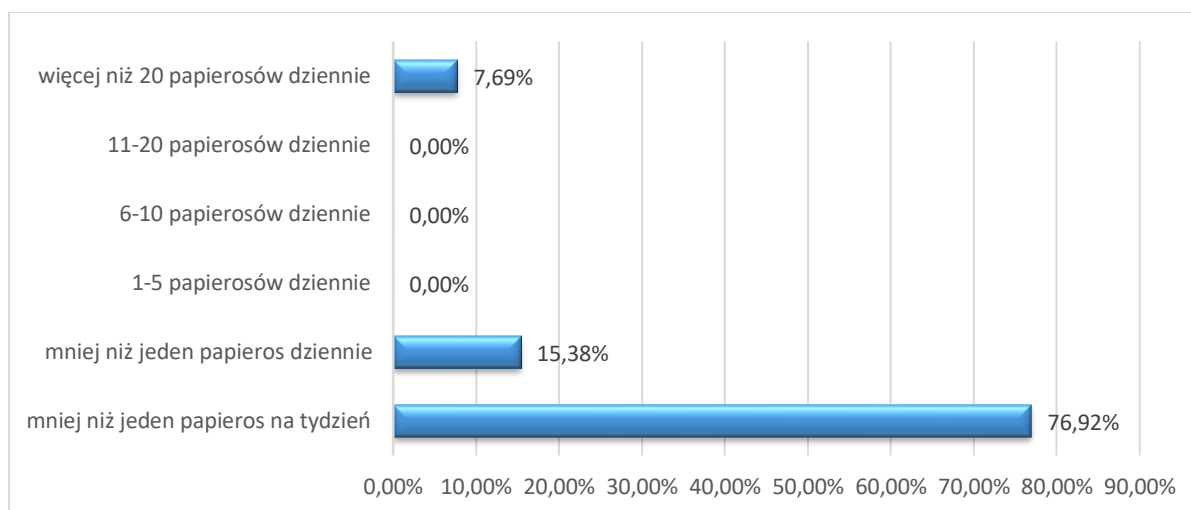
38,46% osób przyznało, że ich rodzice wiedzą o tym że palą papierosy, a 38,46% uczniów wskazało, że rodzice nie wiedzą, że palą papierosy, kolejne 23,08% nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk. 71. Czy rodzice wiedzą, że palisz papierosy?

Skalę problemu nikotynowego pokazuje częstotliwość sięgania po papierosy w przeciągu ostatniego miesiąca. W tym czasie 76,92% uczniów paliło mniej niż jednego papierosa na tydzień, zaś 15,38% zadeklarowało mniej niż jednego papierosa, natomiast 7,69% uczniów udzieliło zatrważającej odpowiedzi więcej niż 20 papierosów dziennie.

Wyk. 72. Jak często paliłeś/aś papierosy w ciągu OSTATNICH 30 DNI?

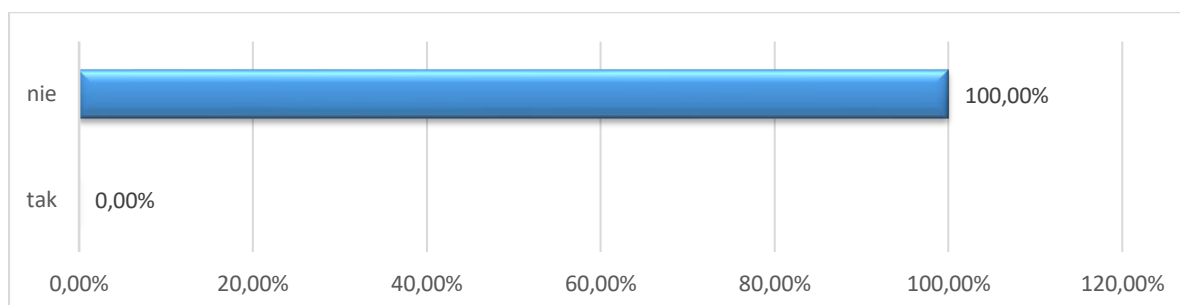

4.4. Problem narkotykowy z perspektywy dzieci i młodzieży

Kolejny rozdział niniejszej diagnozy dotyczył problemu narkotykowego. Jego celem było oszacowanie skali problemu wśród uczniów oraz sprawdzenie wiedzy młodych mieszkańców dotyczącej środków psychoaktywnych.

W pierwszym pytaniu uczniów zapytano, czy zdarzyło im się kiedykolwiek zażywać narkotyki. Żaden z ankietowanych nie udzielił odpowiedzi twierdzącej, co pokazuje, iż problem ten nie przybiera dużych rozmiarów wśród uczniów z Gminy Wyszki.

Wyk. 73. Czy próbowałeś/aś kiedykolwiek zażywać narkotyki/dopalacze?

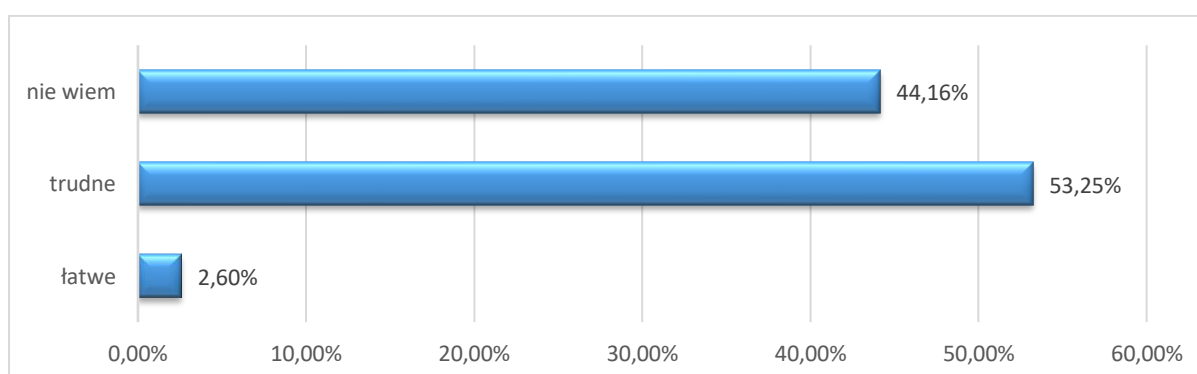

Na kolejne pytania dotyczące zażywanie substancji psychoaktywnych odpowiedź mogli udzielić tylko te osoby, które w poprzednim pytaniu zadeklarowały, iż zażywały te substancje. Z racji tego, iż nikt nie wskazał, iż kiedykolwiek zażywał takie substancje nie ma potrzeby przedstawiana w ankiecie dalszych pytań.

Następnie na kolejne pytanie odpowiedzi udzielali wszyscy ankietowani biorący udział w badaniu.

Ponad połowa uczniów nie wie, czy zdobycie narkotyków w ich gminie jest możliwe – taką odpowiedź wskazuje 55,85% uczniów. 53,25% uważa, że jest to trudne, zaś 2,60% uważa, że jest to łatwe.

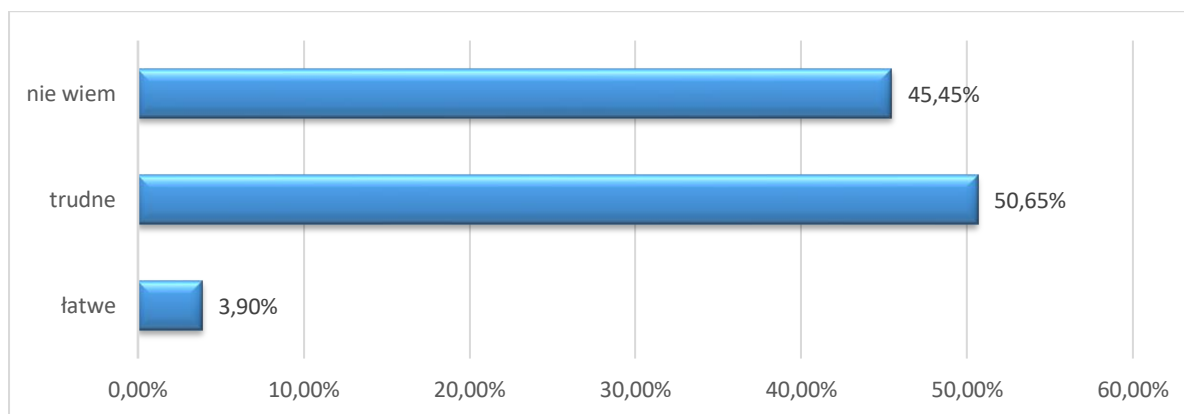
Wyk. 74. Gdybyś chciał zdobyć narkotyki w swojej miejscowości byłoby to:

Natomiast w przypadku dostępności dopalaczy, duża ilość uczniów nie ma wiedzy na ten temat (45,45%). Jednak 50,65% uczniów twierdzi, iż jest to trudne, a 3,90% uważa, że jest to łatwe.

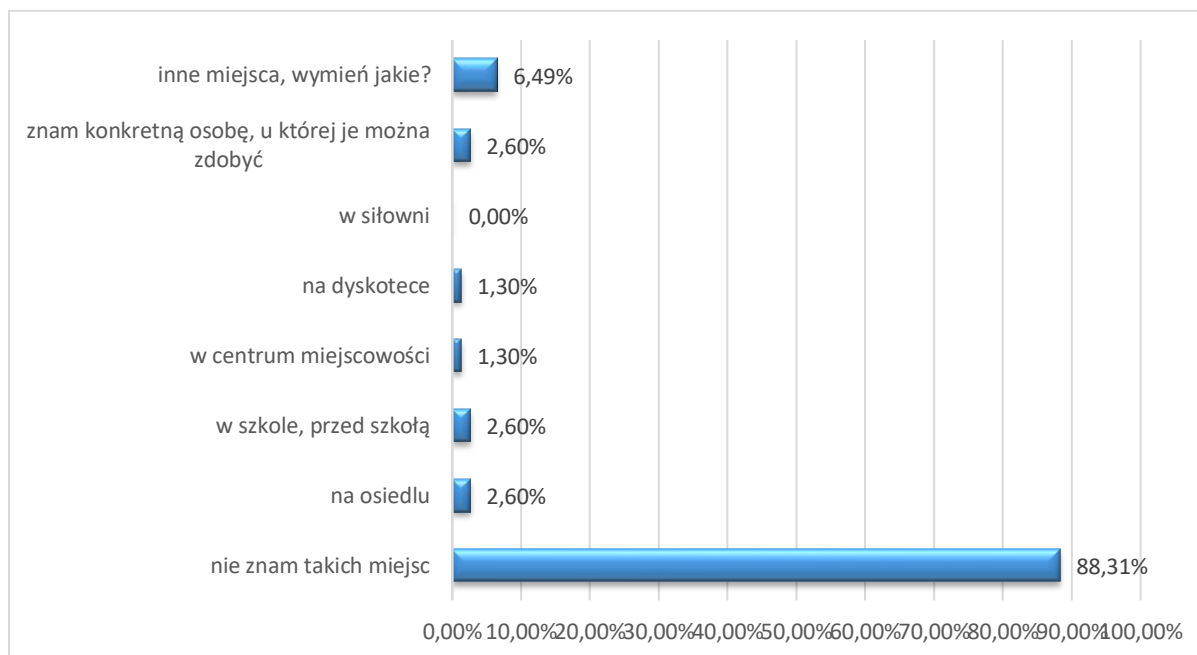

Wyk. 75. Gdybyś chciał zdobyć dopalacze w swojej miejscowości byłoby to:

Większość spośród badanych uczniów nie zna miejsc, w których można kupić narkotyki lub dopalacze na terenie Gminy Wyszki – 88,31%. Jednakże, po kilka procent uczniów wskazało: na osiedlu (2,60%), konkretna, znana osoba (2,60%), w szkole/przed szkołą (2,60%), w centrum miejscowości (1,30%), bądź na dyskotecie (1,30%), Część uczniów (6,49%) zaznaczyła „inne miejsca”, wskazując tu na sklep.

Wyk. 76. Czy znasz miejsca w swojej miejscowości, gdzie można kupić narkotyki lub dopalacze?

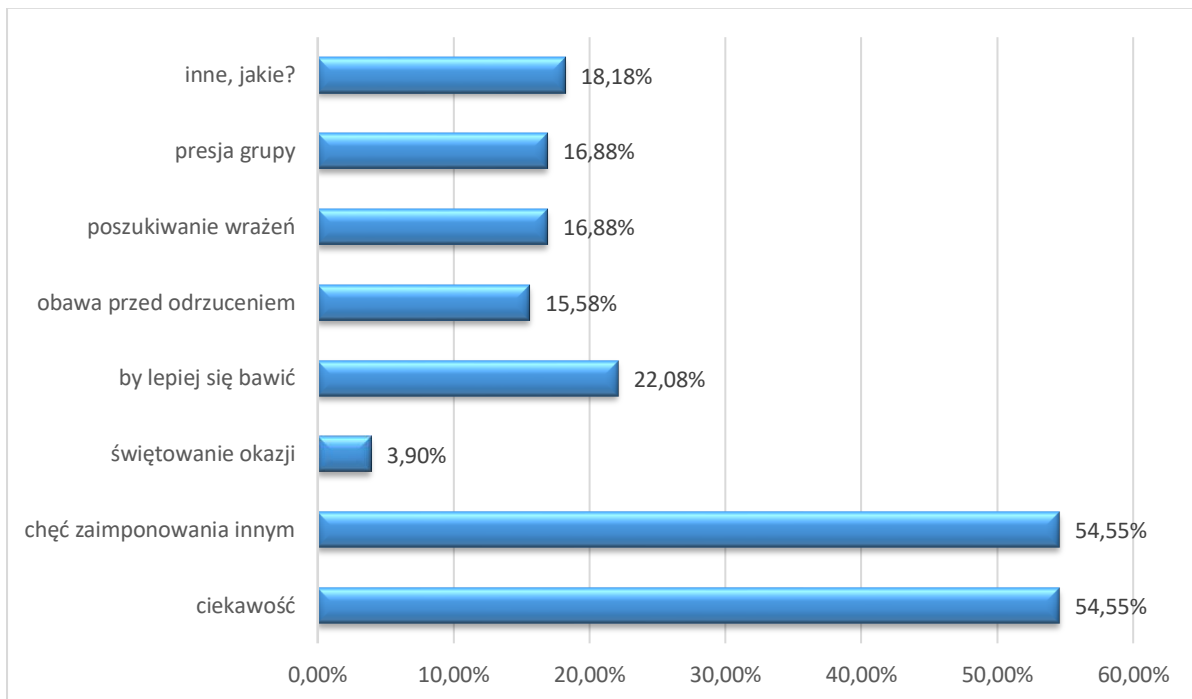

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Jako główne powody sięgania po narkotyki, uczniowie wskazali ciekawość (54,55%) oraz chęć zaimponowania innym (54,55%). W dalszej kolejności wskazywano najczęściej: chęć lepszej zabawy (22,08%), poszukiwanie wrażeń (16,88%), presję grupy (16,88%), obawę przed

odrzucając (15,58%), czy świętowanie okazji (3,90%). Część uczniów wskazała na inne powody (18,18%), wskazali oni między innymi na depresję oraz sposób na odstresowanie.

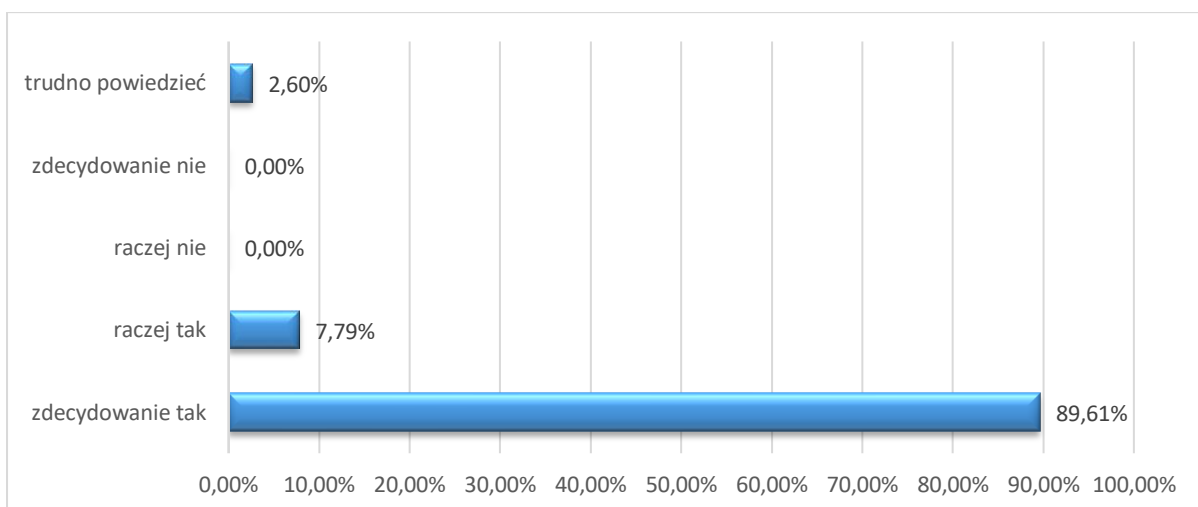
Wyk. 77. Z jakich powodów osoby w Twoim wieku sięgają po narkotyki lub dopalacze? Można zaznaczyć więcej niż jedną odpowiedź.

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

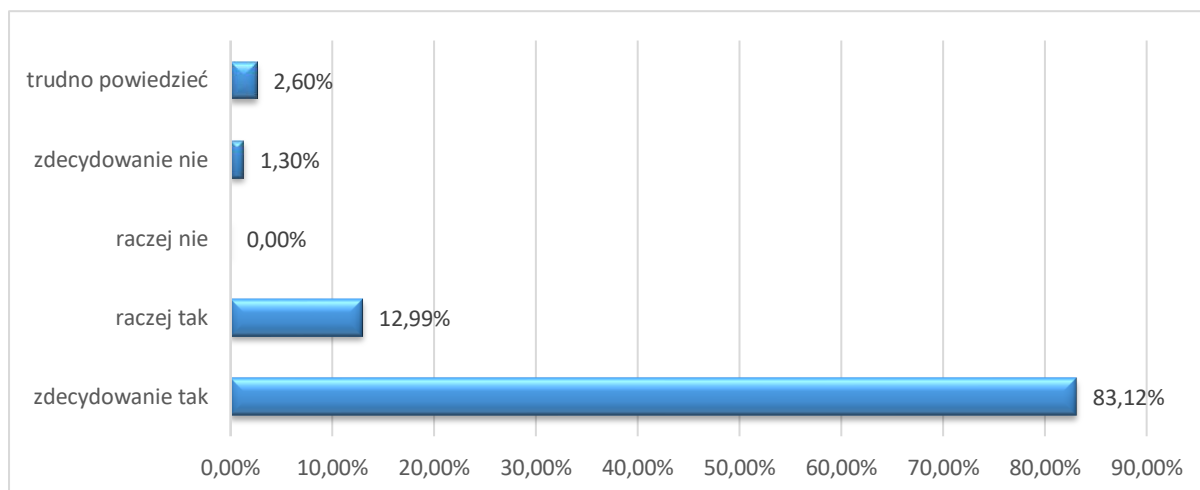
89,61% uczniów sądzi, że zażywanie narkotyków jest zdecydowanie szkodliwe dla zdrowia, zaś 7,79% osób uważa, że jest to raczej szkodliwe. Kolejne 2,60% ankietowanych wskazuje odpowiedź „trudno powiedzieć”.

Wyk. 78. Czy uważasz, że zażywanie narkotyków jest szkodliwe dla zdrowia?

Uczniowie w większości również uważają, że zażywanie dopalaczy jest zdecydowanie szkodliwe dla zdrowia (83,12%), a 12,99% uczniów sądzi, iż jest to raczej szkodliwe. 1,30% twierdzi, iż są one zdecydowanie nieszkodliwe. Kolejne 2,60% uczniów nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk. 79. Czy uważasz, że zażywanie dopalaczy jest szkodliwe dla zdrowia?

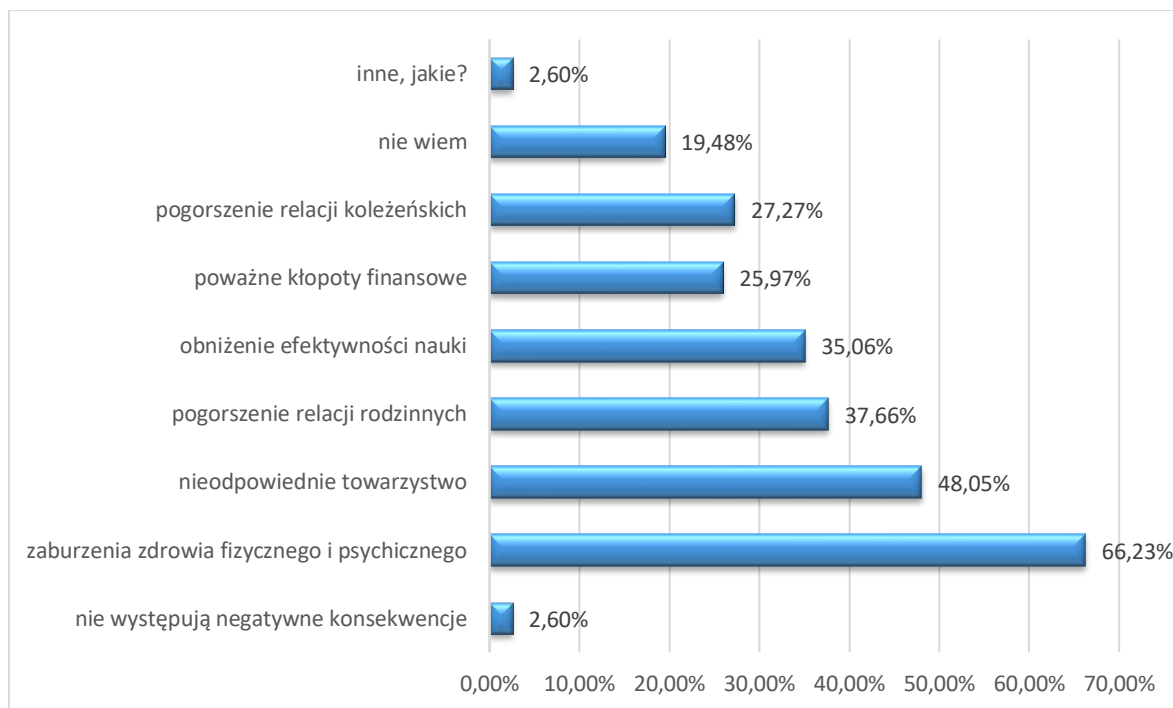
4.5. Profilaktyka z perspektywy dzieci i młodzieży

Niniejszy podrozdział miał na celu sprawdzenie wiedzy uczniów na temat substancji uzależniających.

Jeśli chodzi o konsekwencje zażywania substancji, takich jak: alkohol, papierosy, narkotyki, dopalacze to zdaniem uczniów wpływają one przede wszystkim na: zaburzenia zdrowia fizycznego i psychicznego (66,23%), nieodpowiednie towarzystwo (48,05%), pogorszenie relacji rodzinnych (37,66%), obniżenie efektywności nauki (35,06%), poważne kłopoty finansowe (25,97%), pogorszenie relacji koleżeńskich (27,27%). 19,48% badanych nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie, a 2,60% uczniów uważa, że uzależnienia nie niosą ze sobą negatywnych konsekwencji.

Dodatkowo, 2,60% wskazuje na inne konsekwencje, ale nie podaje szczegółów.

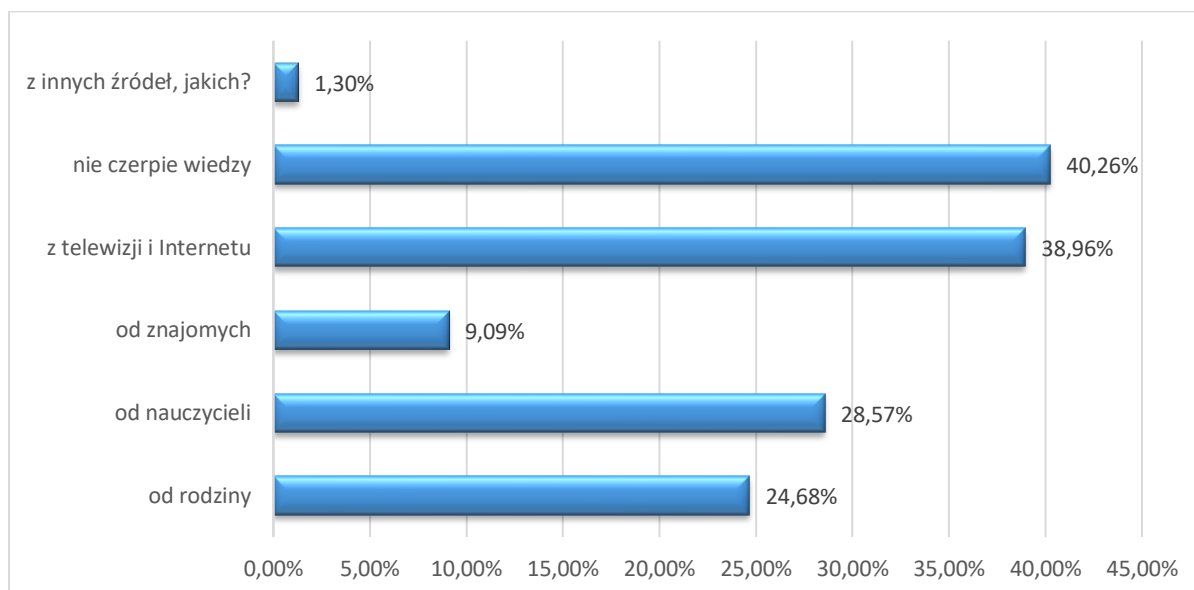
Wyk.80. Jakie według Ciebie mogą być negatywne konsekwencje związane z uzależnieniem od alkoholu, tytoniu, narkotyków, dopalaczy?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Telewizja i Internet to główne źródło wiedzy na temat substancji zakazanych – taką odpowiedź wskazuje 39,96% uczniów. Mniejszą popularnością cieszą się nauczyciele – wskazuje na nich 28,57% ankietowanych uczniów oraz rodzina (24,68%). Na znajomych wskazuje 9,09% osób, zaś z innych źródeł, których uczniowie nie wskazują, wiedzę czerpie 1,30%. Niepokój budzi fakt, iż 40,26% ankietowanych w ogóle nie czerpie wiedzy na ten temat.

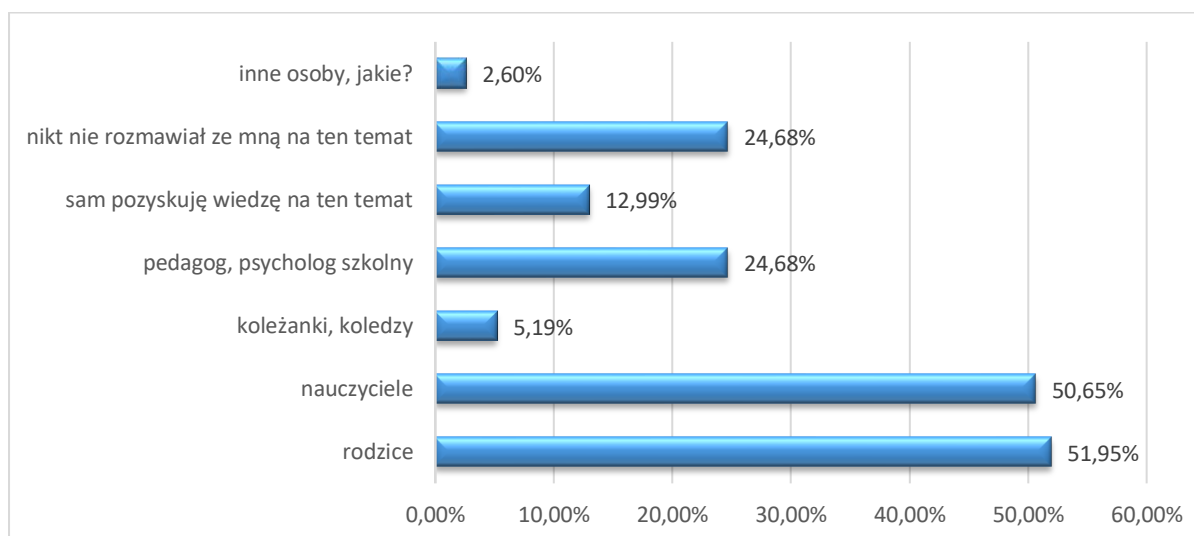
Wyk. 81. Skąd czerpiesz wiedzę dotyczącą alkoholu, tytoniu, narkotyków i dopalaczy?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Zdaniem uczniów to rodzice (51,95%) oraz nauczyciele (50,65%) najczęściej rozmawiają z młodzieżą na temat szkodliwości substancji zakazanych. W dalszej kolejności uczniowie wskazują na: pedagoga/psychologa szkolnego (24,68%), kolegów/koleżanki (5,19%), i inne osoby bez dokładnego ich wskazania (2,60%). Niepokojący jest fakt, iż 12,99% uczniów samodzielnie pozyskuje wiedzę na ten temat oraz, iż 24,68% uczniów uważa, że nikt z nim na ten temat nie rozmawiał.

Wyk. 82. Kto rozmawiał z Tobą na temat działania i szkodliwości środków takich jak alkohol, tytoń, narkotyki, dopalacze?

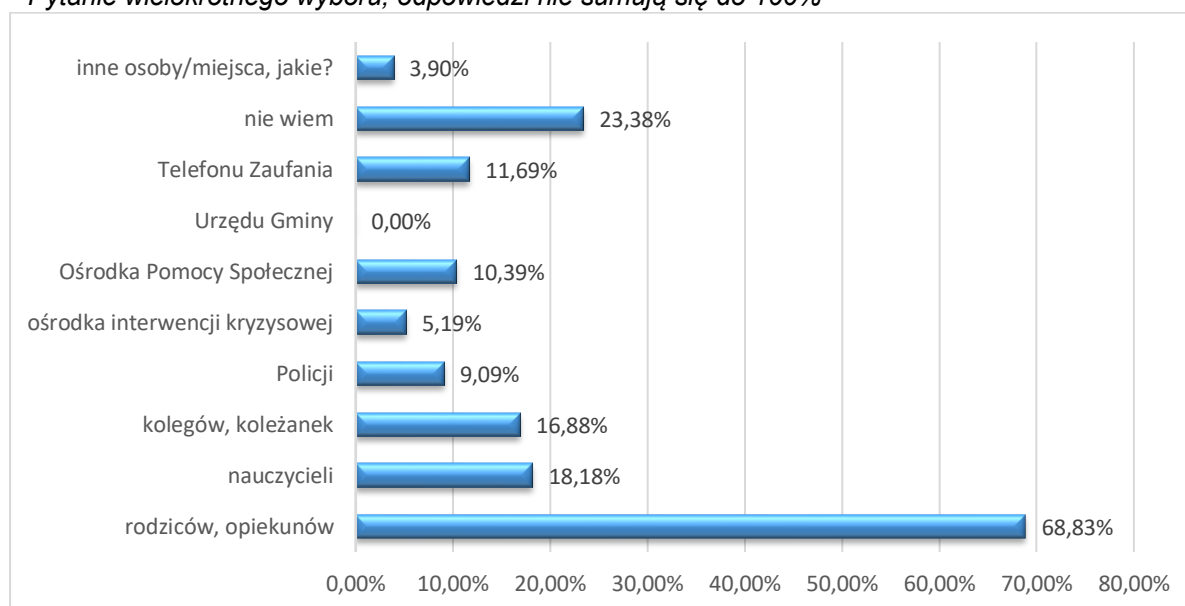

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Uczniowie w sytuacjach problemowych najchętniej zwróciliby się z prośbą o pomoc do rodziców i opiekunów – taką opinię wyraża 68,83% osób. W dalszej kolejności uczniowie wskazują na: nauczycieli (18,18%), kolegów i koleżanki (16,88%), Telefon Zaufania (11,69%), Ośrodek Pomocy Społecznej (10,39%), Policję (9,09%), ośrodek interwencji kryzysowej (5,19%) a także inne jednostki i osoby (3,90%). Zatrważający jest fakt, że 23,38% zadeklarowało, że nie wie do kogo zwrócić się z takimi problemami.

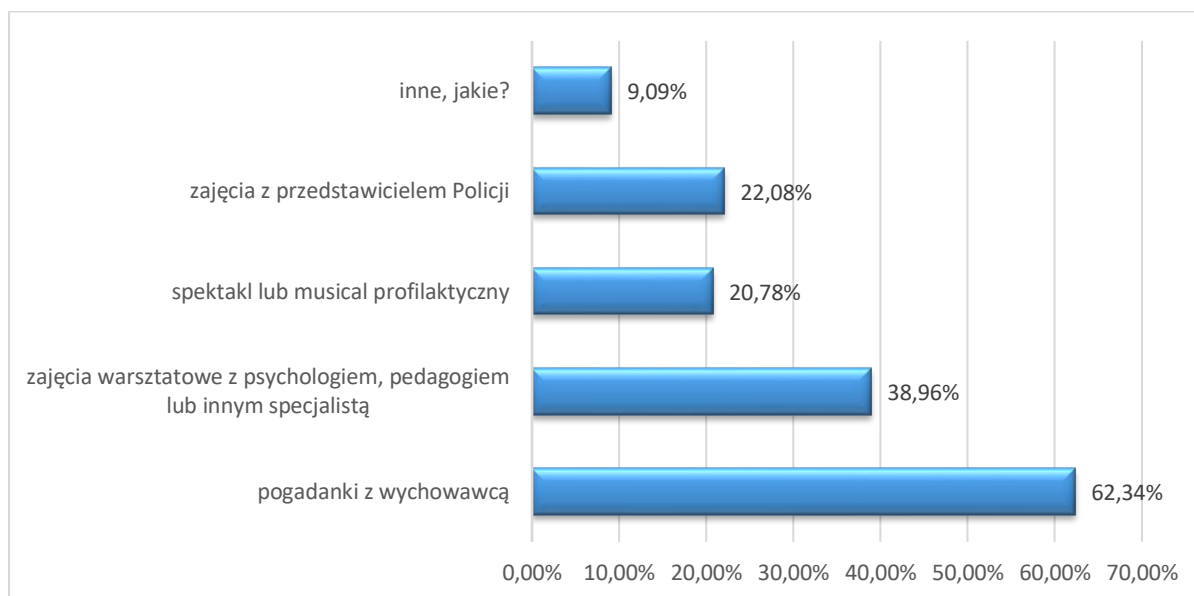
Wyk. 83. Do kogo zwróciłbyś się o pomoc mając problem związany z alkoholem, tytoniem, narkotykami lub dopalaczami?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Zdaniem uczniów, najciekawszymi formami zajęć profilaktycznych są: pogadanki z wychowawcą (62,34%), zajęcia warsztatowe z psychologiem, pedagogiem lub innym specjalistą (38,96%), zajęcia z przedstawicielami Policji (22,08%), spektakle lub musicale profilaktyczne (20,78%), oraz inne formy zajęć (9,09%), uczniowie nie podają jednak konkretnych form zajęć.

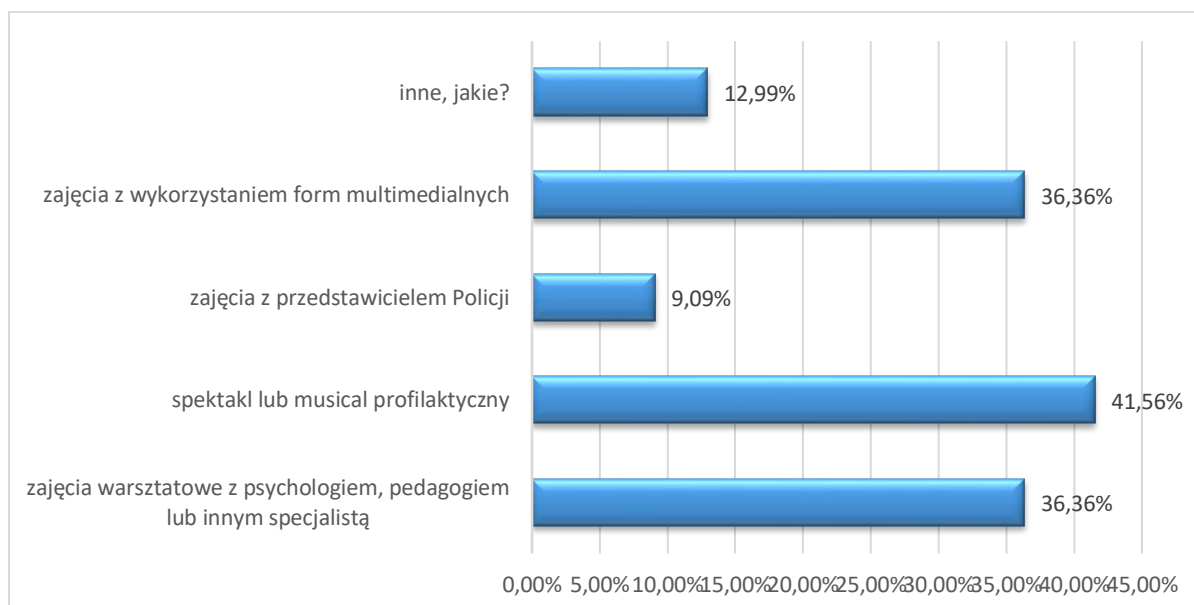
Wyk. 84. Jaka forma zajęć profilaktycznych jest według Ciebie najciekawsza/najefektywniejsza?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Ankietowanych poproszono również o wskazanie zajęć, których ich zdaniem w ich szkole brakuje. Uczniowie zaznaczali następujące odpowiedzi: spektakl lub musical profilaktyczny (41,56%), zajęcia warsztatowe z psychologiem, pedagogiem lub innym specjalistą (36,36%), zajęcia z wykorzystaniem form multimedialnych (36,36%), zajęcia z przedstawicielem Policji (9,09%), oraz inne formy (12,99%), wśród których wymieniono m.in.: zajęcia informatyczne oraz zajęcia z doradztwa zawodowego.

Wyk. 85. Jakiego rodzaju zajęć profilaktycznych brakuje w Twojej szkole?

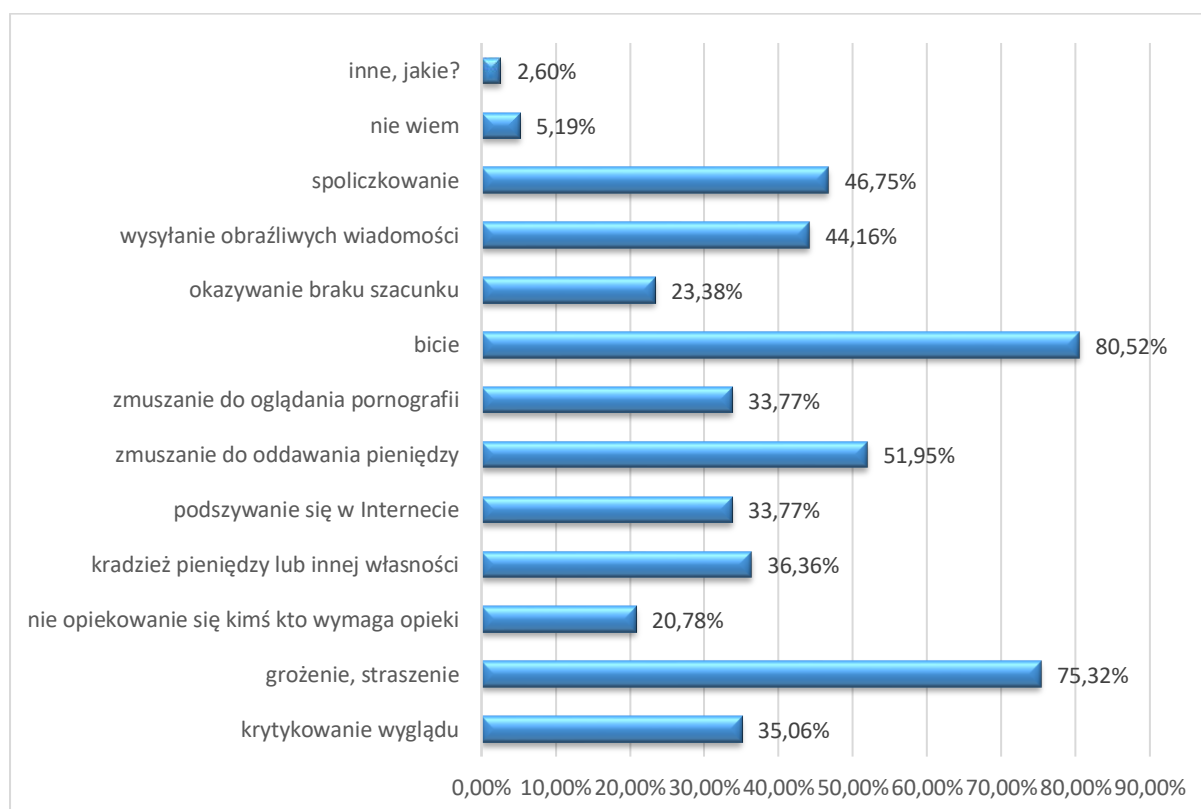
* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

4.6. Problem przemocy z perspektywy dzieci i młodzieży

W niniejszym rozdziale omówiony został problem przemocy z perspektywy dzieci i młodzieży. Jego celem, było sprawdzenie wiedzy uczniów na temat zjawiska przemocy. W związku z tym, poproszono ich o wskazanie sytuacji, które ich zdaniem można nazwać aktem przemocy.

Jak wynika z udzielonych odpowiedzi, uczniowie najczęściej wskazują na następujące zachowania: bicie (80,52%), grożenie, straszenie (75,32%), spoliczkowanie (46,75%), zmuszanie do oddawania pieniędzy (51,95%), kradzież pieniędzy lub innej własności (36,36%), zmuszanie do oglądania pornografii (33,77%), wysyłanie obraźliwych wiadomości (44,16%), podszywanie się w Internecie (33,77%), nie opiekowanie się kimś kto wymaga opieki (20,78%), okazywanie braku szacunku (23,38%), krytykowanie wyglądu (35,06%), oraz inne (2,60%). Natomiast 5,19% uczniów nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk. 86. Które z wymienionych poniżej sytuacji są Twoim zdaniem aktem przemocy?

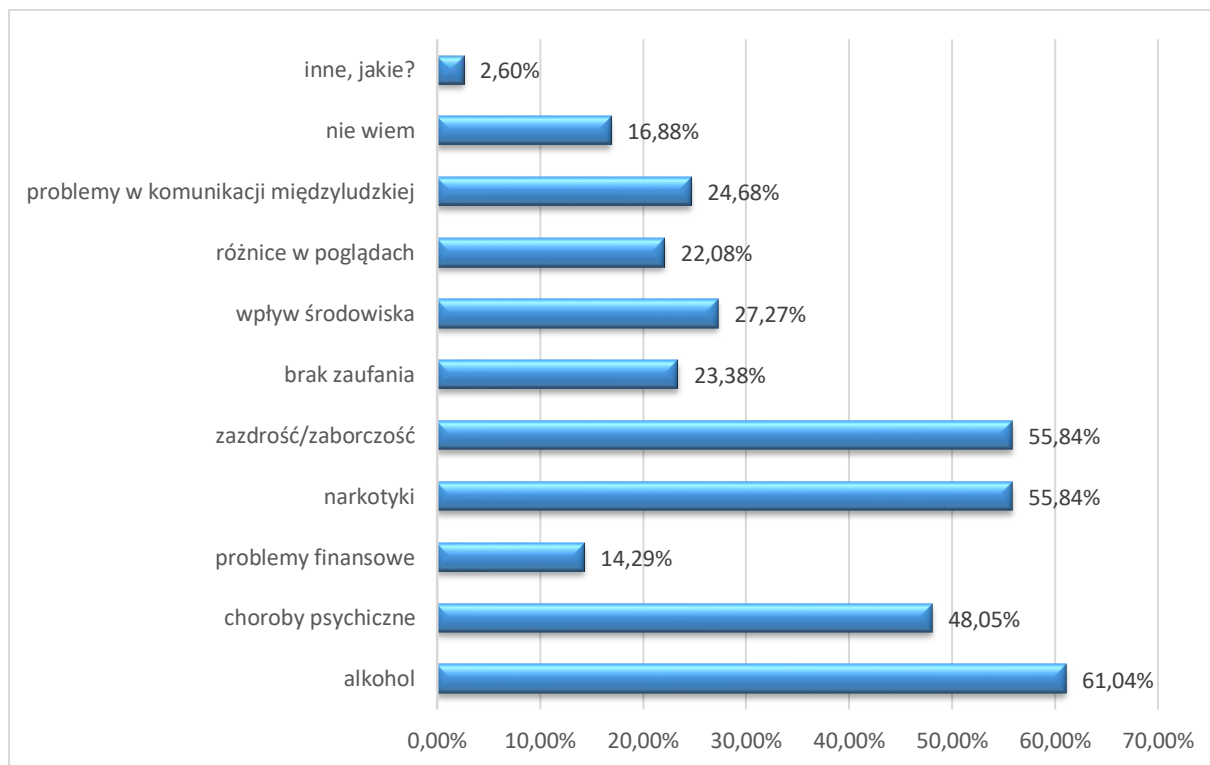
* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Następnie uczniów poproszono o wskazanie powodów, które ich zdaniem przyczyniają się do przemocy. Uczniowie uważają, że przemoc wynika głównie z nadużywania alkoholu (61,04%), narkotyków (55,84%), zazdrości i zaborczości (55,84%) oraz występowania chorób

psychicznych (48,05%). W dalszej kolejności także: wpływu środowiska (27,27%), problemów w komunikacji międzyludzkiej (24,68%), braku zaufania (23,38%), różnic w poglądach (22,08%), problemów finansowych (14,29%). Dodatkowo 16,88% osób nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie, a 2,60% wskazało również na inne przyczyny, ale bez podawania konkretów.

Wyk. 87. Które z wymienionych poniżej sytuacji Twoim zdaniem prowokują agresję/przemoc wśród młodzieży?

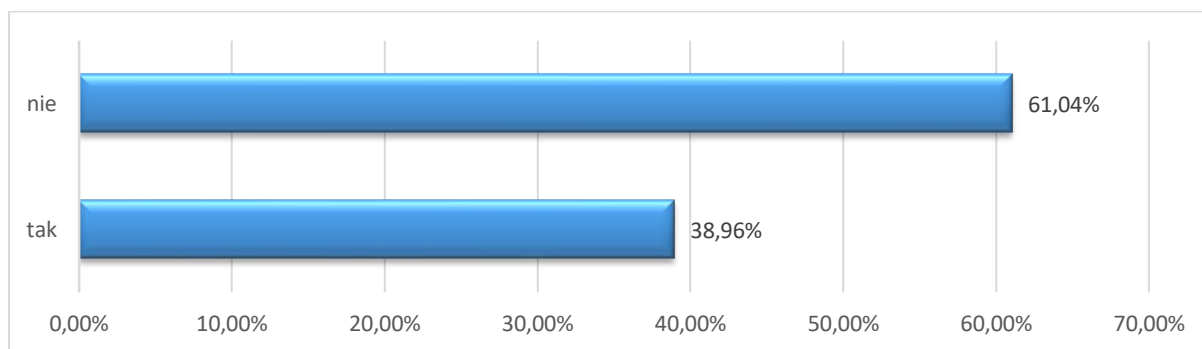

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Kolejne pytania będą dotyczyły doświadczania oraz stosowania przemocy przez uczniów.

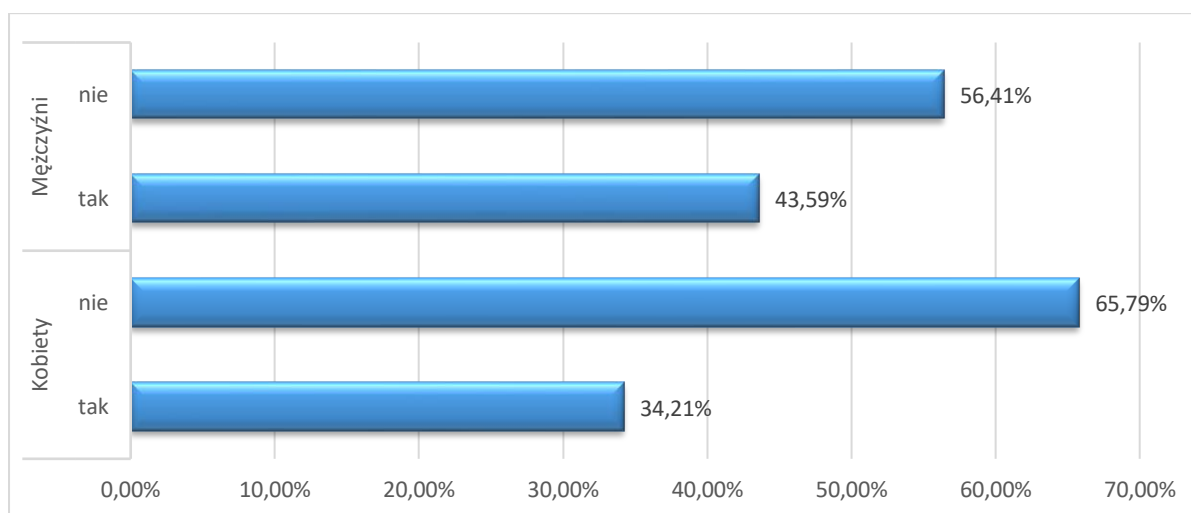
Na początek uczniów zapytano, czy kiedykolwiek doświadczyli przemocy. Odpowiedzi twierdzącej udzieliło tutaj 38,96% ankietowanych, a 61,04% osób nigdy nie doświadczyło przemocy.

Wyk. 88. Czy zdarzyło Ci się doświadczyć przemocy?

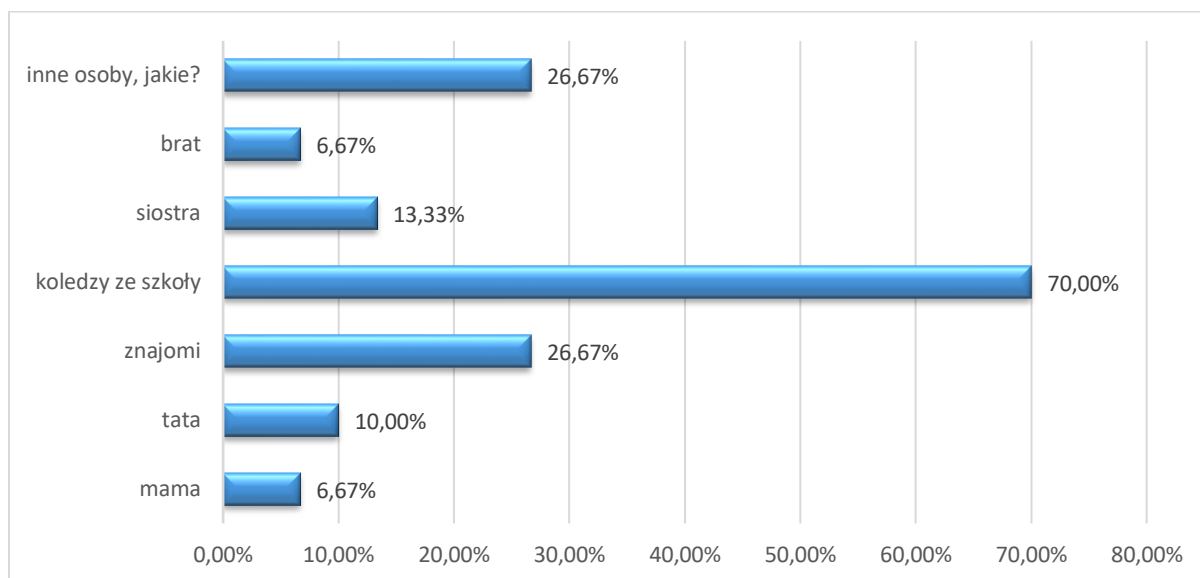
Korelując zmienną płeć z pytaniem o doświadczanie przemocy można dostrzec, iż to częściej chłopcy (43,59%) niż dziewczynki (34,21%) doświadczyli przemocy.

Wyk. 88a. Czy zdarzyło Ci się doświadczyć przemocy? – w podziale na płeć

Osobami stosującymi przemoc wobec uczniów byli głównie koledzy ze szkoły – taką odpowiedź wskazuje 70,00% uczniów, którzy doznali przemocy. Rzadziej wskazywano natomiast na: znajomych (26,67%), siostrę (13,33%), tatę (10,00%), brata (6,67%) czy mamę (6,67%), oraz inne osoby (26,67%), wśród których wymieniono wujka oraz nauczycieli.

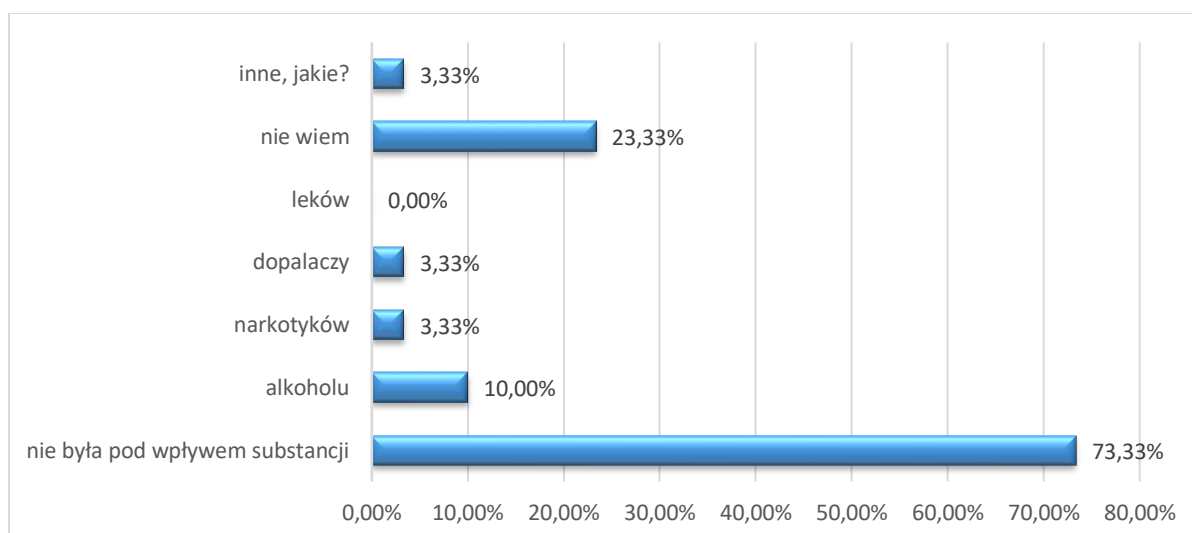
Wyk. 89. Kto stosował wobec Ciebie przemoc?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Uczniowie, którzy doświadczyli przemocy uważają, że osoby, które stosowały wobec nich ową przemoc nie były pod wpływem żadnych substancji (73,33%). Natomiast 10,00% uczniów uważa, że osoby te były pod wpływem alkoholu, 3,33% wskazuje na wpływ narkotyków a kolejne 3,33% udzieliło odpowiedzi dopalacze. 23,33% respondentów nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie, a 3,33% uczniów podaje inne osoby, ale bez wskazywanie kim one są.

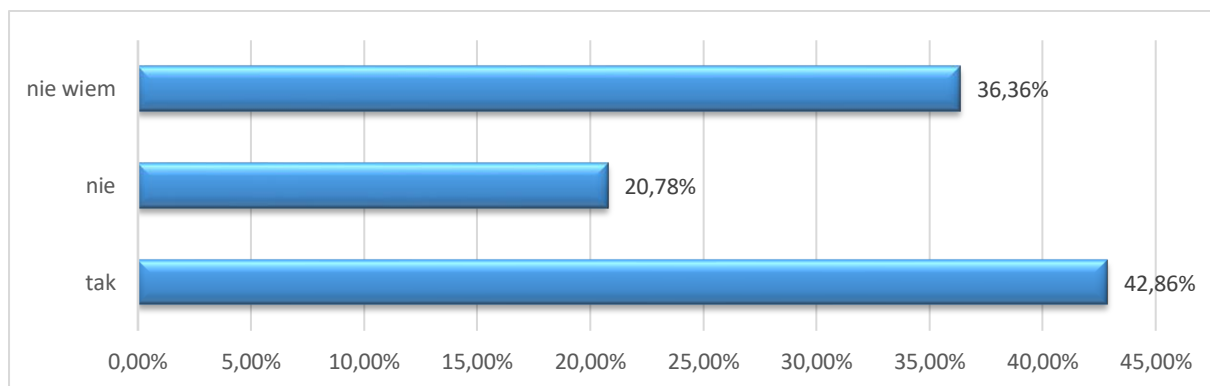
Wyk. 90. Czy osoba, która stosowała wobec Ciebie przemoc była pod wpływem:

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

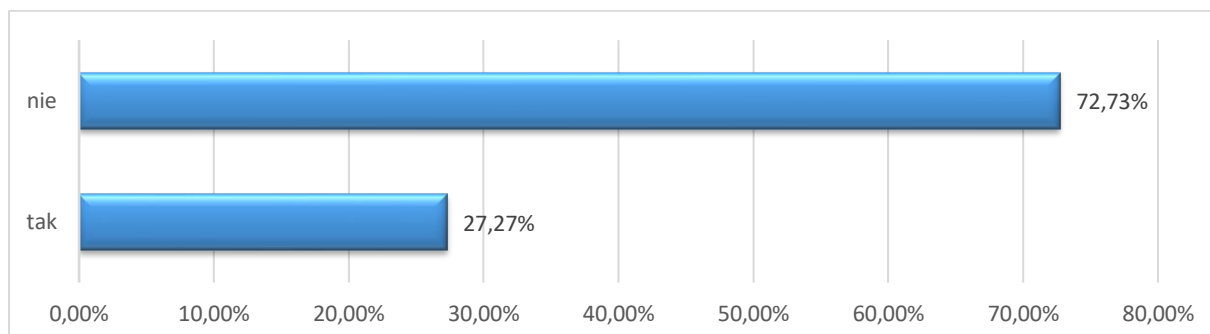
42,86% uczniów przyznaje, że w ich szkole występuje przemoc między uczniami. Z tą opinią nie zgadza kolejne 20,78% uczniów, a 36,36% nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk. 91. Czy w Twojej szkole występuje problem przemocy między uczniami?

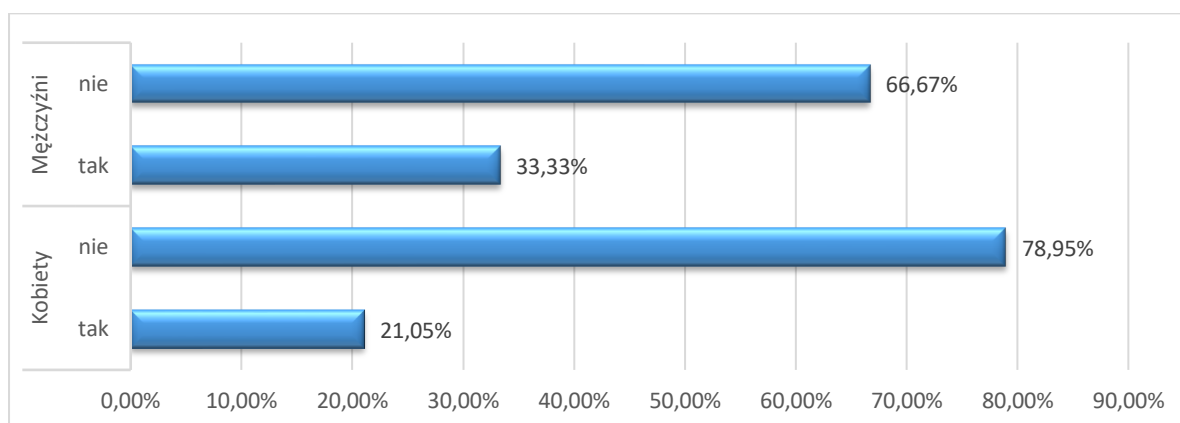
Do stosowania przemocy wobec innych osób przyznaje się 27,27% ankietowanych uczniów, a 72,73% nigdy nie stosowało przemocy wobec innych.

Wyk. 92. Czy samemu zdarzyło Ci się stosować przemoc wobec innych?

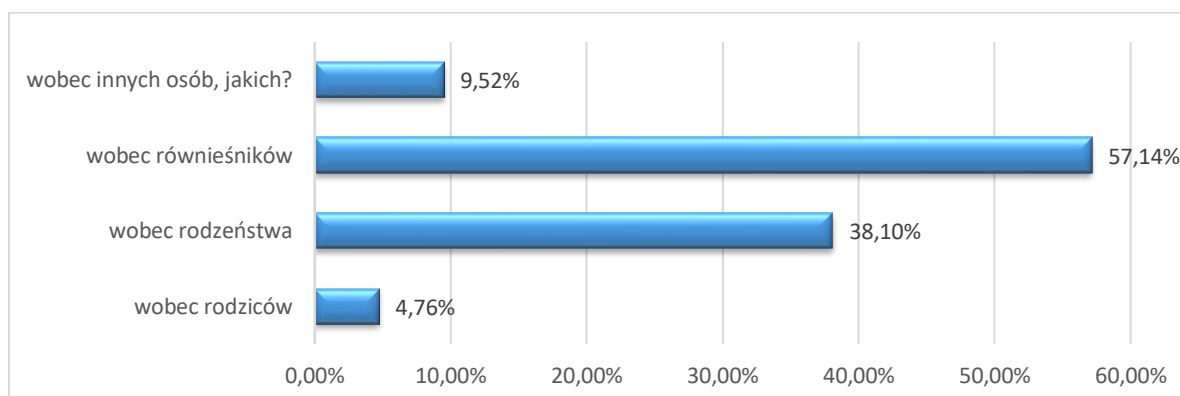
Korelując zmienną płeć z pytaniem o stosowanie przemocy można dostrzec, iż do stosowania przemocy wobec innych osób przyznawali się głównie chłopcy – 33,33% z nich stosowało zachowania przemocowe. W przypadku dziewczynek przemoc stosowało 21,05% uczennic. Dane pokazują, iż to chłopcy częściej niż dziewczynki używają przemocy.

Wyk. 92a. Czy samemu zdarzyło Ci się stosować przemoc wobec innych? – w podziale na płeć

Uczniowie stosowali przemoc głównie wobec rówieśników (57,14%), rodzeństwa (38,10%), oraz innych osób (9,52%), gdzie wskazano m.in. na kolegów z klasy.

Wyk. 93. Wobec kogo zdarzyło Ci się stosować przemoc?

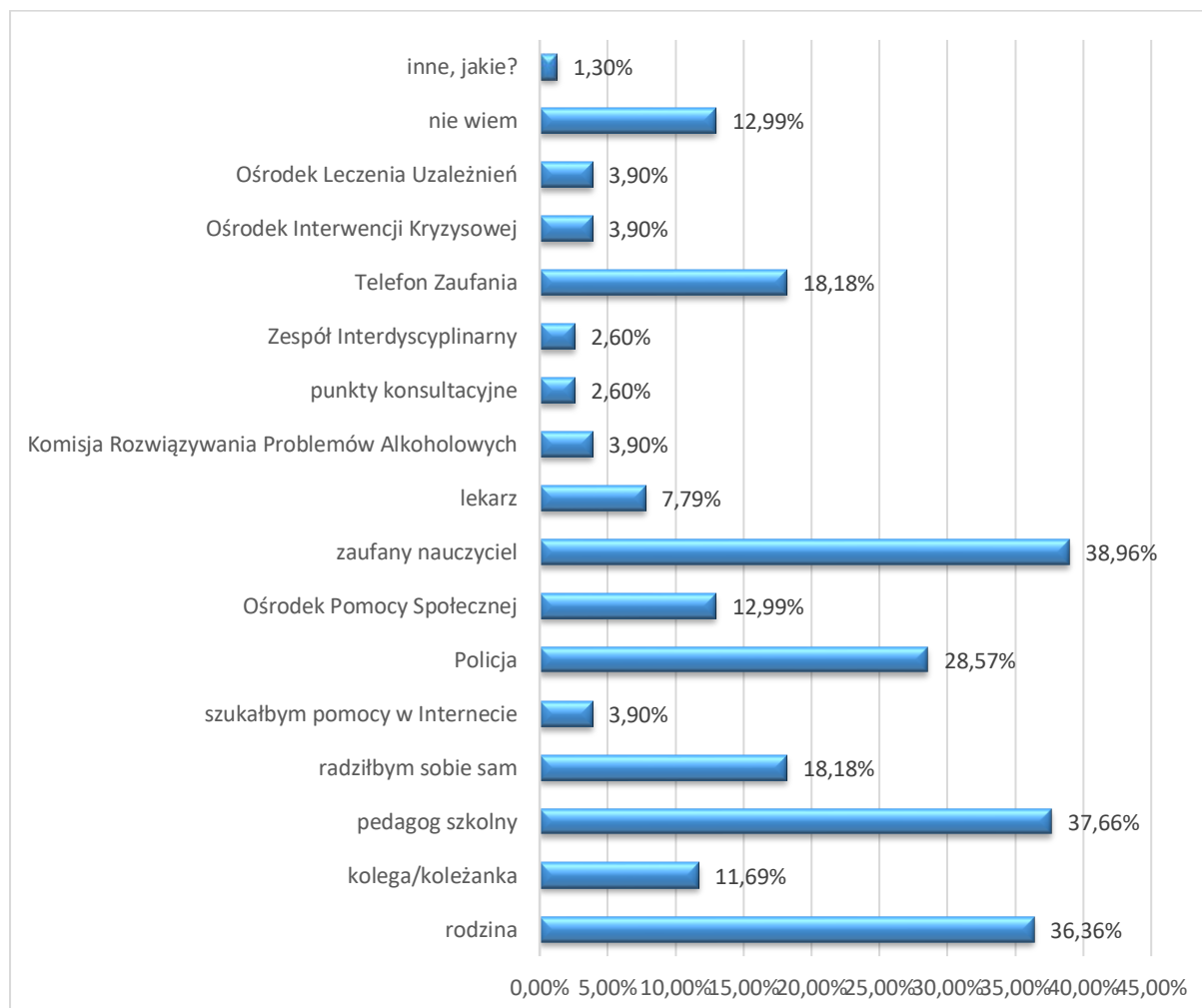
* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

W sytuacji doświadczania przemocy, ankietowani najchętniej zwróciliby się o pomoc do zaufanego nauczyciela szkolnego (38,96%), pedagoga (37,66%), rodziny (36,36%), a także szukałoby pomocy u funkcjonariuszy Policji (28,57%). Reszta skierowałaby się do: a w dalszej kolejności także: Telefonu Zaufania (18,18%), Ośrodka Pomocy Społecznej (12,99%), do kolegi bądź koleżanki (11,69%), u lekarza (7,79%), w Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (3,90%), w Ośrodku Leczenia Uzależnień (3,90%), oraz w Ośrodku Interwencji Kryzysowej (3,90%), punkty konsultacyjne (2,60%) oraz w Zespole Interdyscyplinarnym (2,60%) oraz inne (1,30%).

Niepokojący jest stosunkowo wysoki odsetek odpowiedzi uczniów, którzy uważają, iż radziliby sobie sami w takiej sytuacji – taką odpowiedź wskazało 18,18% osób oraz fakt, iż 3,90% badanych szukałoby pomocy w Internecie. Pokazuje to, iż uczniowie nie wiedzą do

kogo mogliby się zwrócić w sytuacji kryzysowej lub też nie mają zaufanej osoby, do której mogliby zwrócić się z takim problemem.

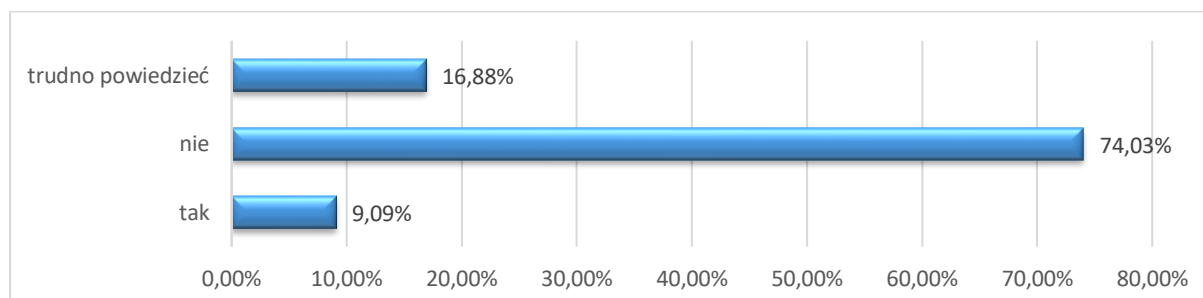
Wyk. 94. Do kogo zwrócił/a byś się o pomoc w razie problemu przemocy w rodzinie?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Dodatkowo 9,09% uczniów zna osoby doświadczające przemocy domowej. 74,03% ankietowanych nie zna takich osób, a 16,88% respondentów nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk. 95. Czy znasz kogoś w swoim otoczeniu, kto jest ofiarą przemocy w swoim domu?

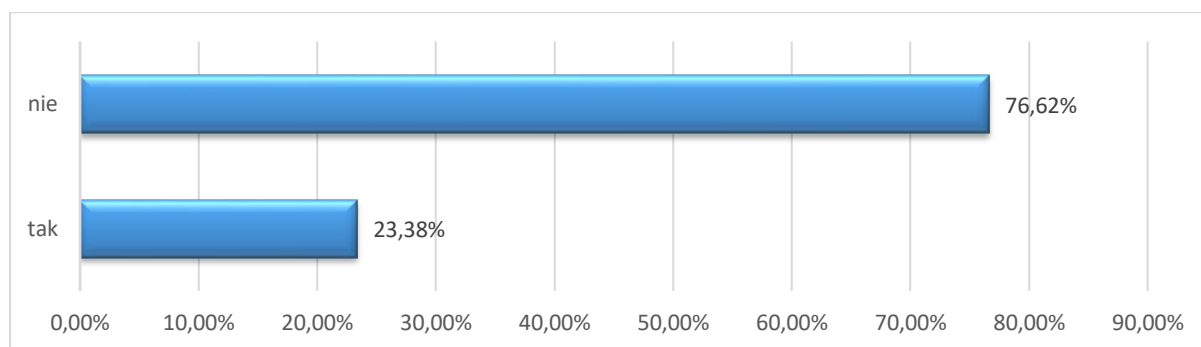

4.7. Uzależnienia behawioralne z perspektywy dzieci i młodzieży

Oprócz uzależnień od substancji psychoaktywnych w ostatnich latach coraz większym problemem stają się uzależnienia behawioralne - uzależnienia od zachowań, uzależnienia od czynności, zachowania nałogowe czy uzależnienia niechemiczne, np. patologiczny hazard, czy narastające w ostatnich latach lawinowo uzależnienie od komputera bądź od Internetu (siecioholizm).

W ostatnim bloku tematycznym została poruszona kwestia problemu uzależnień behawioralnych. Na początek ankietowanych uczniów zapytano, czy wiedzą czym są uzależnienia behawioralne. Odpowiedzi twierdzącej udzieliło 23,38% osób. Zdecydowana większość uczniów (76,62%) nie wie, czym jest to zjawisko.

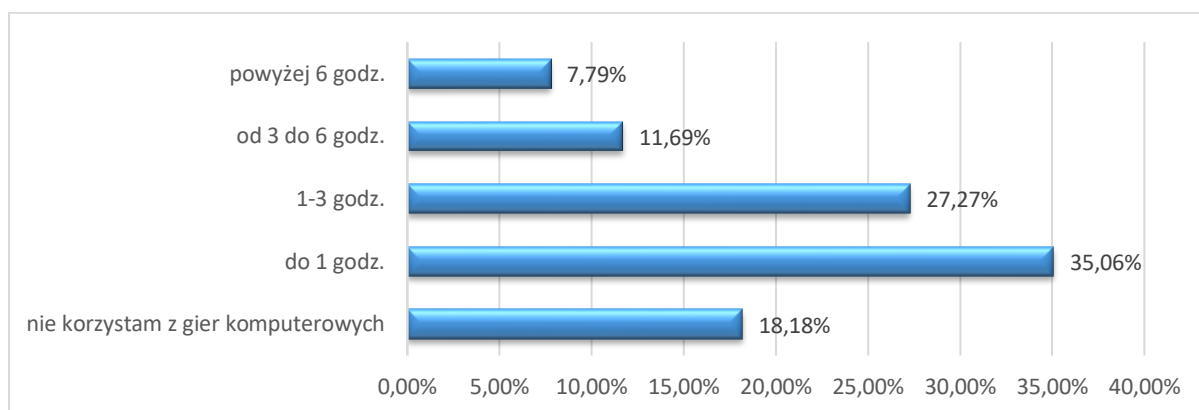
Wyk. 96. Czy wiesz czym są uzależnienia behawioralne?

Następnie ankietowanych zapytano ile czasu poświęcają każdego dnia na granie w gry komputerowe.

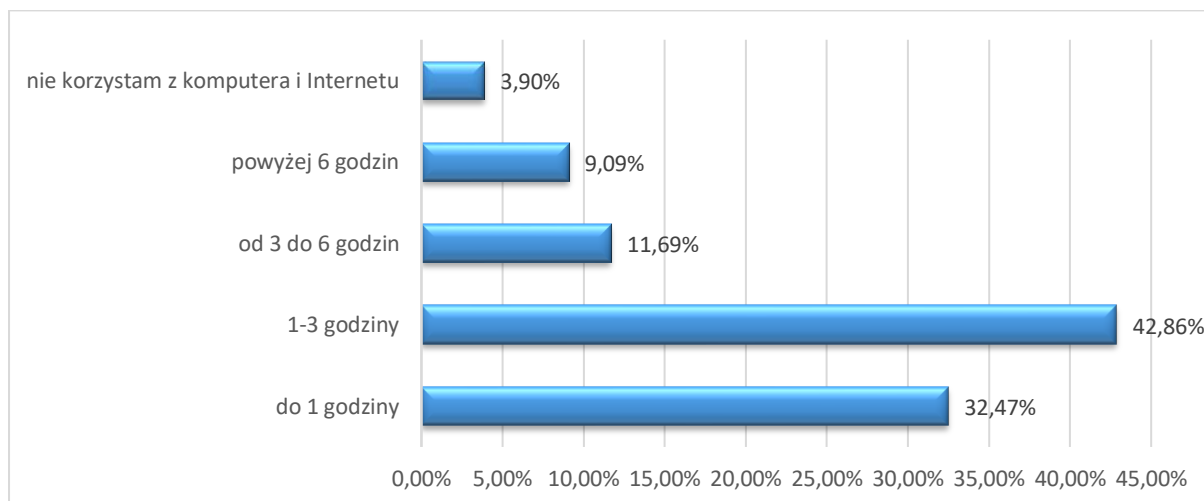
Ze zgromadzonego materiału badawczego wynika, iż uczniowie poświęcają dziennie: od 1 do 3 godzin (27,27%) oraz do 1 godziny (35,06%). Od 3 do 6 godzin na tę aktywność poświęca 11,69% ankietowanych, zaś powyżej 6 godzin dziennie poświęca na gry komputerowe 7,79% uczniów. Natomiast 18,18% uczniów nie gra w gry komputerowe.

Wyk. 97. Ile czasu w ciągu dnia poświęcasz na granie w gry komputerowe?

Ponadto na korzystanie poza lekcjami z komputera/Internetu uczniowie poświęcają każdego dnia: powyżej 6 godzin (9,09%), od 3 do 6 godzin (11,69%), od 1 do 3 godzin (42,86%) oraz do 1 godziny (32,47%). 3,90% nie korzysta z komputera i Internetu.

Wyk. 98. Ile czasu w ciągu dnia poświęcasz na korzystanie z komputera i Internetu (poza nauką)?

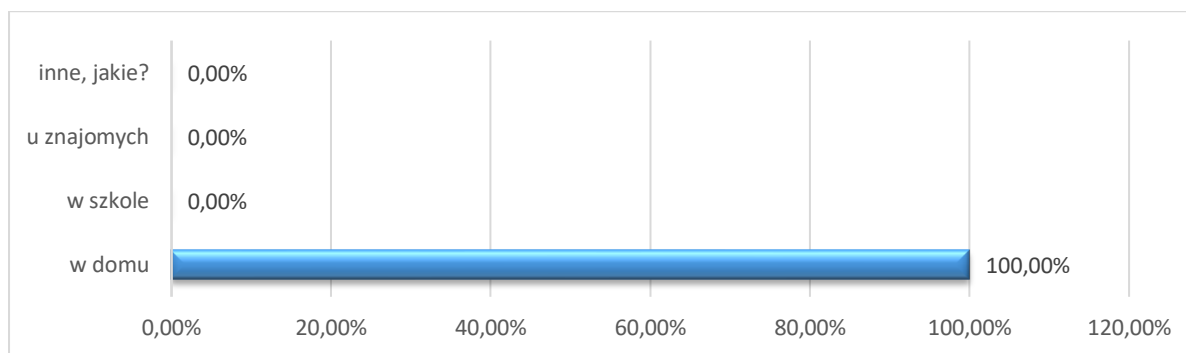

Na kolejne sześć pytań dotyczących korzystania z urządzeń mobilnych odpowiadały wyłącznie te osoby, które w poprzednim pytaniu zadeklarowały, iż korzystają z nich.

100% uczniów, którzy przyznali, iż używają komputera i Internetu, korzysta z nich w domu.

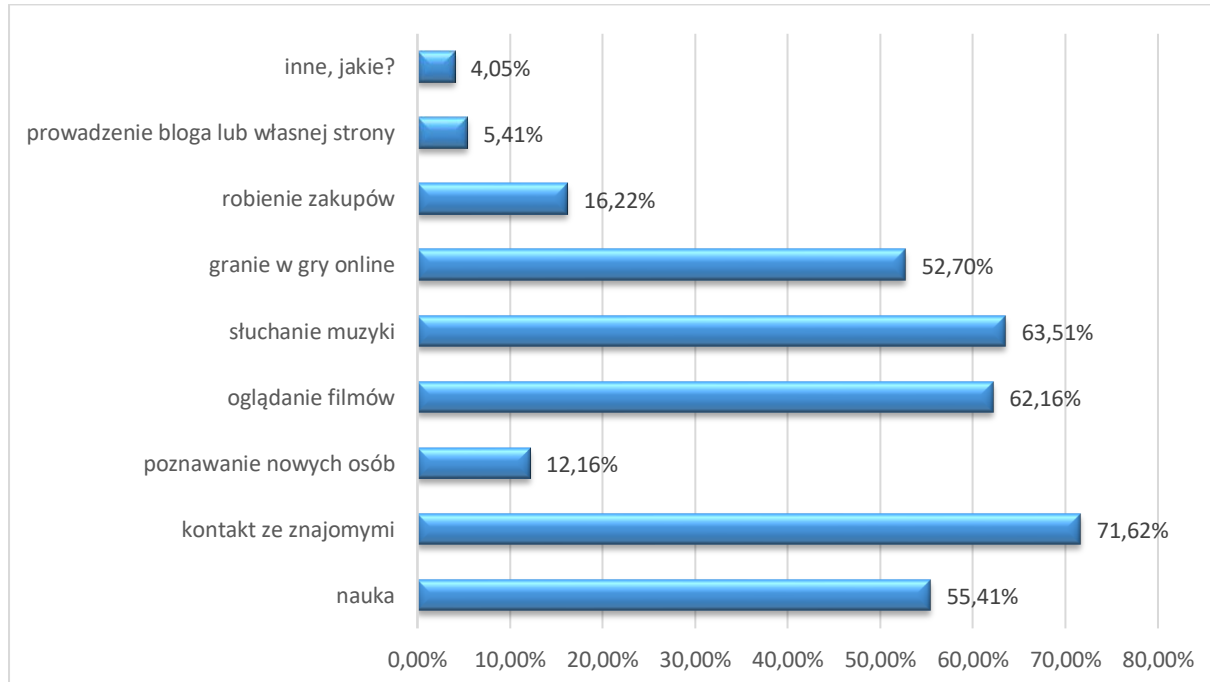
Wyk. 99. Gdzie najczęściej korzystasz z komputera i Internetu?

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

W kolejnym pytaniu, uczniów poproszono o wskazanie, w jakim celu najczęściej korzystają z komputera i Internetu. Uczniowie wskazywali na następujące powody: kontakt ze znajomymi (71,62%), słuchanie muzyki (63,51%), oglądanie filmów (62,16%), nauka (55,41%), granie w gry online (52,70%), robienie zakupów (16,22%), poznawanie nowych osób (12,16%) oraz prowadzenie bloga lub własnej strony (5,41%). Dodatkowo 4,05% ankietowanych wskazało inne powody, takie jak aplikacja Tik Tok oraz tworzenie muzyki.

Wyk. 100. Z jakich powodów najczęściej korzystasz z komputera i Internetu?

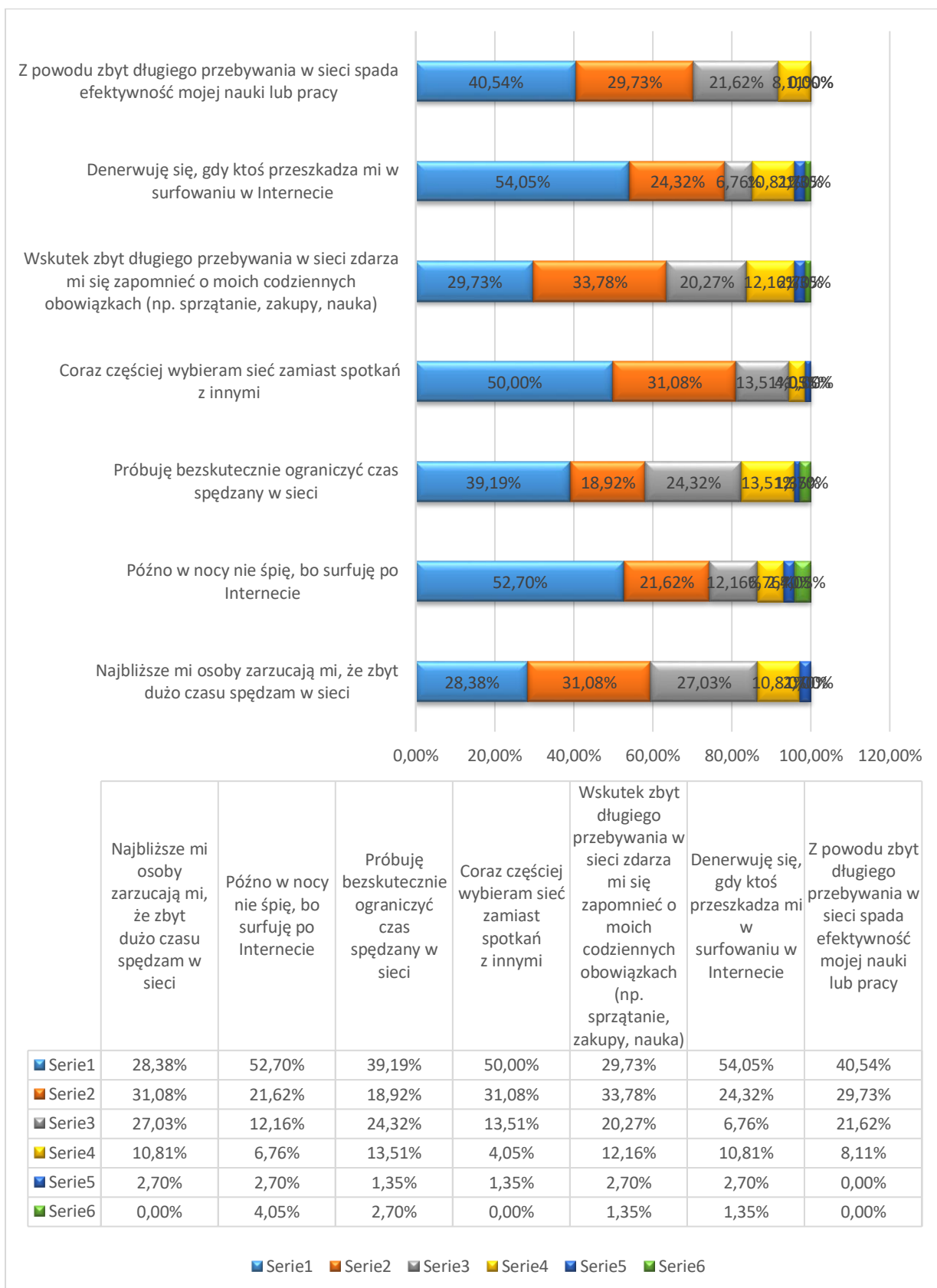

* Pytanie wielokrotnego wyboru, odpowiedzi nie sumują się do 100%

Celem sprawdzenia, czy uczniowie zmagają się z problemami uzależnień behawioralnych poproszono ich o ustosunkowanie się do kilku stwierdzeń. Jak wynika ze zgromadzonego materiału badawczego skala problemu uzależnień nie przybiera dużych rozmiarów. Jedynie 2,70% ankietowanych zawsze próbuje bezskutecznie ograniczyć czas spędzany w sieci, a kolejne 6,76% uczniów często późno chodzi spać, bo korzysta z Internetu oraz często zapomina o codziennych obowiązkach ponieważ nadmiernie korzysta z sieci (12,16%).

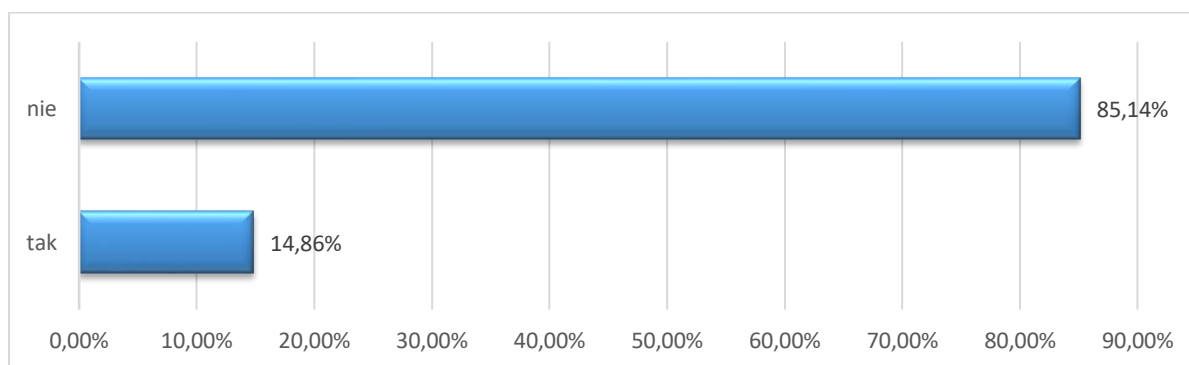
10,81% uczniów uważa, że najbliższe osoby często zarzucają im, że zbyt dużo czasu spędzają w sieci. Co istotne zdecydowana większość uczniów nigdy lub bardzo rzadko spotkała się z problemami wymienionymi w ankiecie. Dane pokazują, iż problem uzależnień od komputera i Internetu wśród uczniów z Gminy Wyszki jest widoczny, jednak nie przybiera on obecnie dużych rozmiarów. Warto jednak wprowadzić działania profilaktyczne, aby nie dopuścić do zwiększenia się skali tego zjawiska.

Wyk. 101. Odnieś się proszę, do poniższych stwierdzeń korzystając z przedstawionej skali.

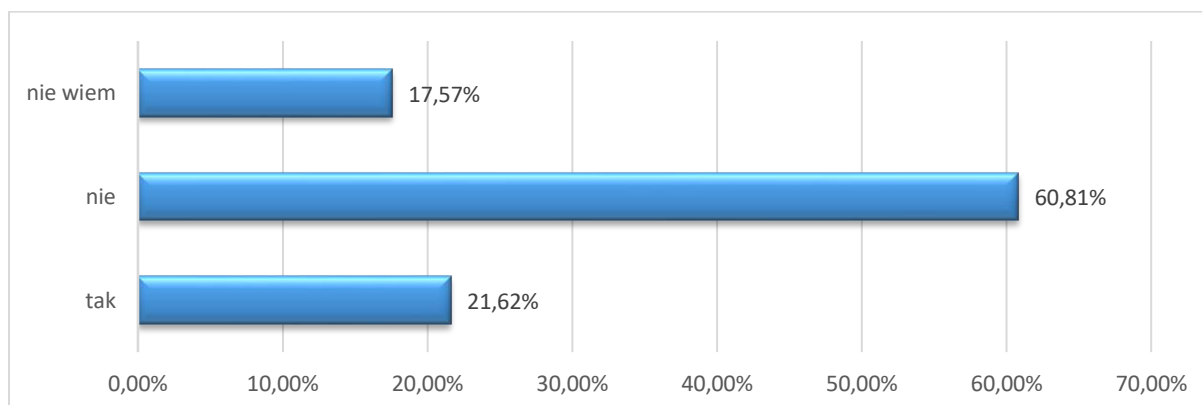
Następnie uczniów zapytano, czy kiedykolwiek czuli się dyskryminowani ze względu na brak dostępu do komputera i Internetu. 14,86% ankietowanych wskazało, iż doświadczyli on tego typu dyskryminacji, natomiast 85,14% respondentów nie miało do czynienia ze wskazanym typem dyskryminacji.

Wyk. 102. Czy czuleś się kiedykolwiek dyskryminowany ze względu na brak dostępu do komputera i Internetu?

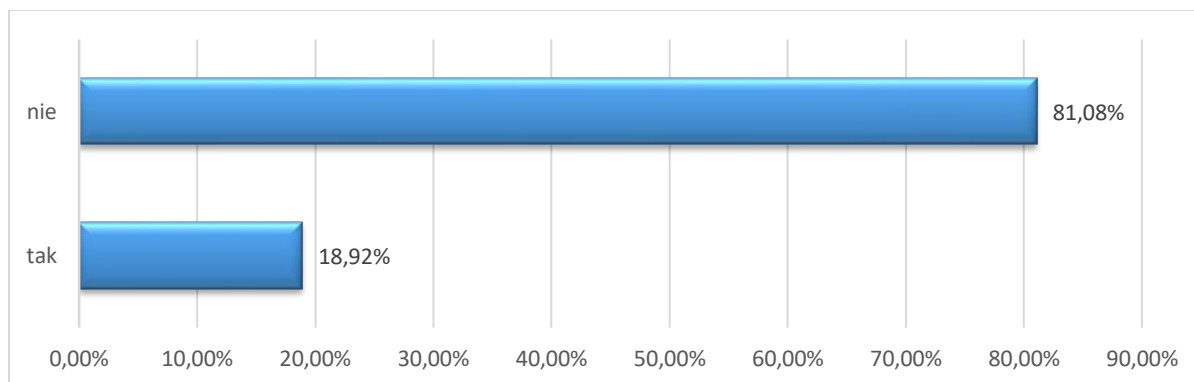
Jak przyznają respondenci, blokadę rodzicielską posiada 21,62% z nich. Natomiast 60,81% osób nie posiada takiego zabezpieczenia na swoim komputerze, a 17,57% respondentów nie potrafiło udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Wyk. 103. Czy na komputerze z którego korzystasz jest zainstalowana tzw. „blokada rodzicielska”?

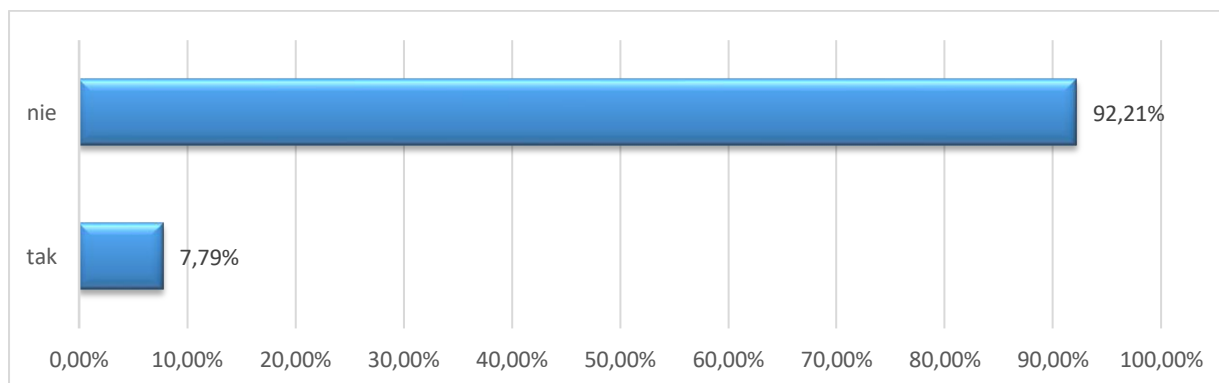
Uczniom zadano również pytanie dotyczące ukrywania prawdziwej ilości czasu spędzanego na korzystaniu z komputera i Internetu. Jak wynika ze zgromadzonego materiału badawczego, 18,92% uczniów kłamało, aby ukryć prawdziwą ilość czasu przeznaczoną na tę aktywność.

Wyk. 104. Czy zdarzyło Ci się kłamać aby ukryć prawdziwą ilość czasu spędzanego na korzystaniu z komputera lub Internetu np. przed rodzicami?

Na pytanie dotyczące bezpieczeństwa cyfrowego odpowiedzi udzielali wszyscy ankietowani uczniowie. Wśród nich 7,79% osób podałyby swoje dane osobie poznanej w Internecie. Świadczyć to może o tym, iż Ci uczniowie nie znają konsekwencji wynikających z takiego zachowania.

Wyk. 105. Czy podałbyś swoje dane osobowe osobie poznanej w Internecie?

5. BADANIE SPRZEDAWCÓW

Badania ankietowe wśród przedstawicieli sprzedawców napojów alkoholowych w Gminie Wyszki obejmują przede wszystkim ich obserwacje dotyczące zjawiska uzależnień w otoczeniu lokalnym.

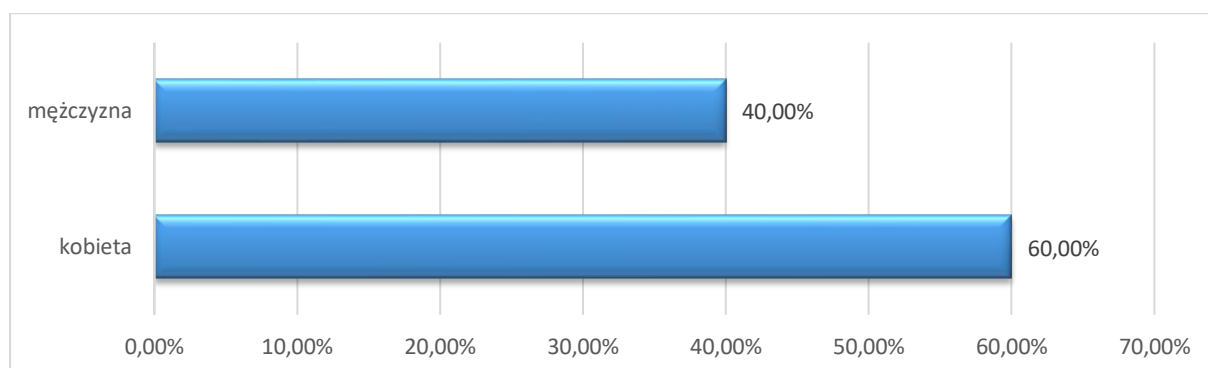
Kwestionariusz skierowanej do nich ankiety zawierał pytania dotyczące zarówno samego handlu trunkami i możliwych związanych z tym negatywnych konsekwencji, jak również innych problemów społecznych. W sumie respondenci udzielili odpowiedzi na 20 pytań.

Najbardziej rozbudowany został blok poświęcony kwestiom dotyczącym alkoholu, a kwestionariusz kończył się metryczką z pytaniami o wiek, płeć oraz staż pracy w charakterze sprzedawcy napojów alkoholowych.

6.1. Struktura badanej próby

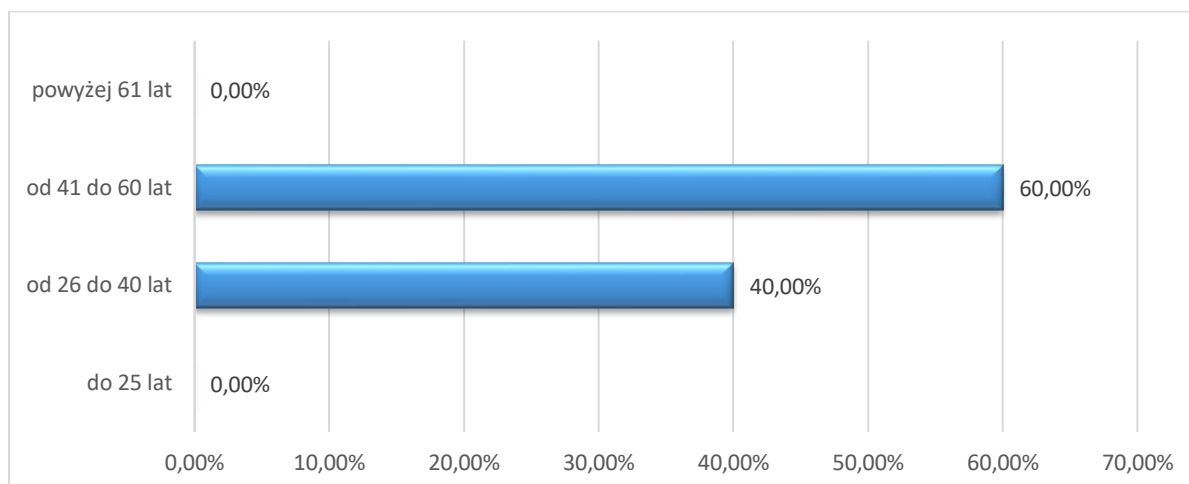
Kwestionariusze ankiet wypełniło dziesięciu sprzedawców z wybranych losowo punktów sprzedaży z terenu Gminy Wyszki. Większość ankietowanych osób stanowiły kobiety – 60,00%.

Wyk. 106. Płeć

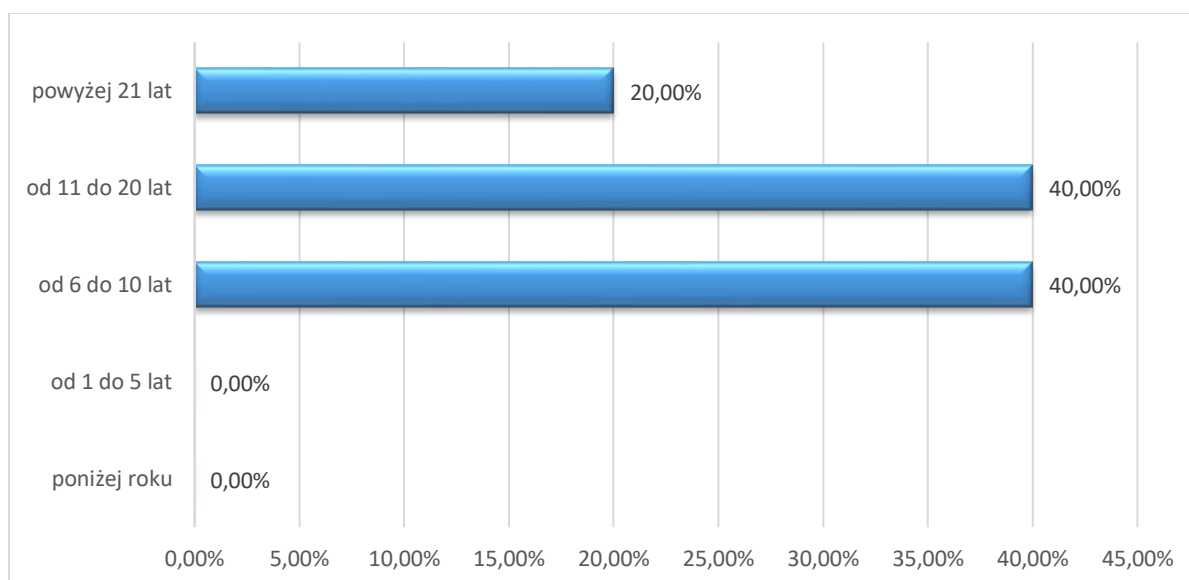
Analizując strukturę wiekową badanej grupy możemy zauważyć, że największy udział w badaniu mają respondenci między 41, a 60 rokiem życia (60,00%), 40,00% ankietowanych mieściło się w przedziale od 26-40 lat.

Wyk. 107. Wiek

Analizując staż pracy respondentów można zauważyć, iż po 40,00% sprzedawców posiada staż pracy od 6 do 10 lat oraz od 11 do 20 lat. Z kolei po 20,00% badanych sprzedawców ma staż powyżej 21 lat.

Wyk. 108. Staż pracy

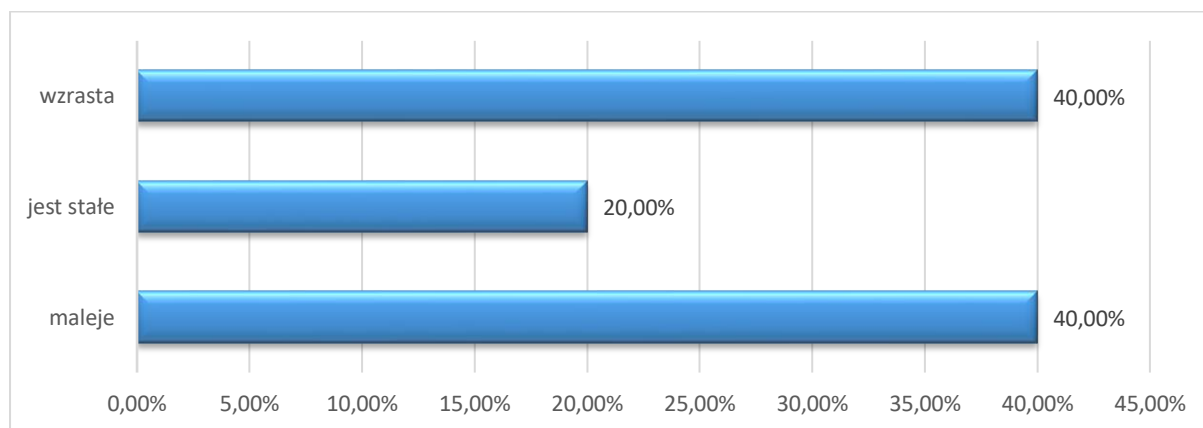

6.2. Problemy społeczne z perspektywy sprzedawców

Pytania skierowane do osób pracujących w sklepach na terenie Gminy Wyszki, miały na celu sprawdzenie ich opinii względem skali spożywania napojów alkoholowych przez mieszkańców, ich dostępności dla osób nieletnich oraz znajomości ustawy z dnia 26 X 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

Respondentów poproszono zatem, o ocenę poziomu spożycia alkoholu na terenie gminy w ich opinii na przestrzeni kilku lat. 20,00% respondentów zauważyło brak zmian w poziomie spożycia alkoholu w gminie. Pozostali ankietowani stwierdzili, że ono maleje (40,00%) albo, że wzrasta (40,00%).

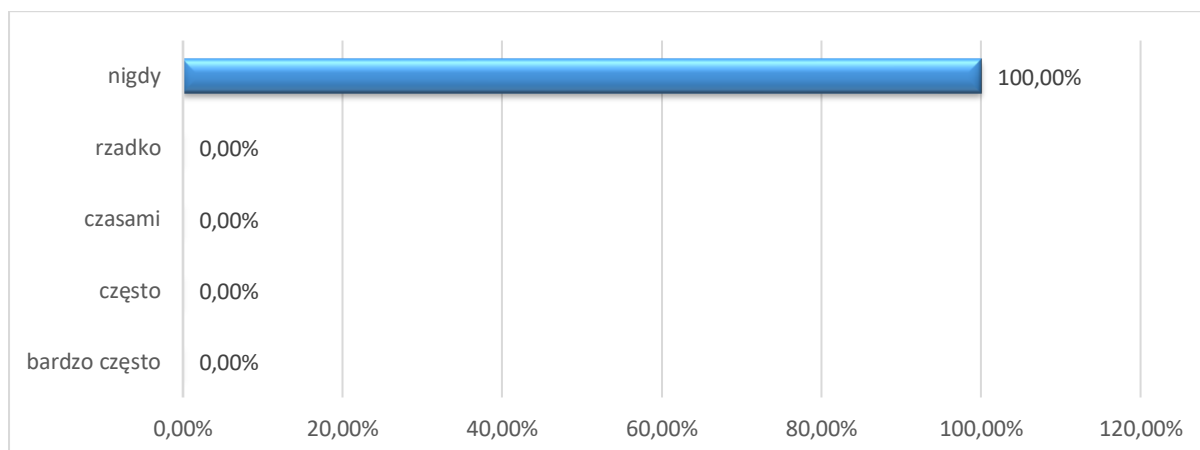
Wyk. 109. Proszę ocenić czy spożycie alkoholu na przestrzeni kilku lat w Pana/i gminie:

W dalszej kolejności sprzedawców poproszono o ocenę częstotliwości sprzedaży alkoholu osobom niepełnoletnim w ich gminie. 100,00% badanych stwierdziło, że do takich sytuacji nigdy nie dochodzi na terenie Gminy.

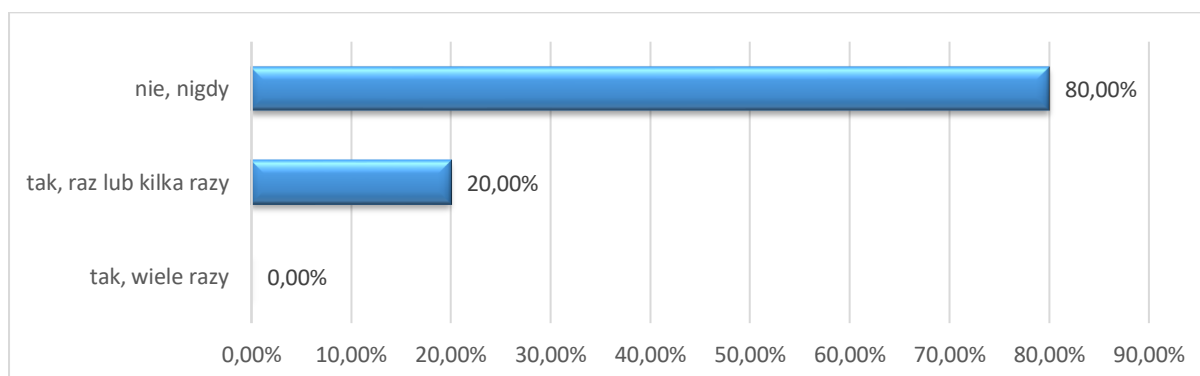

Wyk. 110. Proszę ocenić jak często zdarza się, że alkohol jest sprzedawany osobom niepełnoletnim w Pana/i gminie?

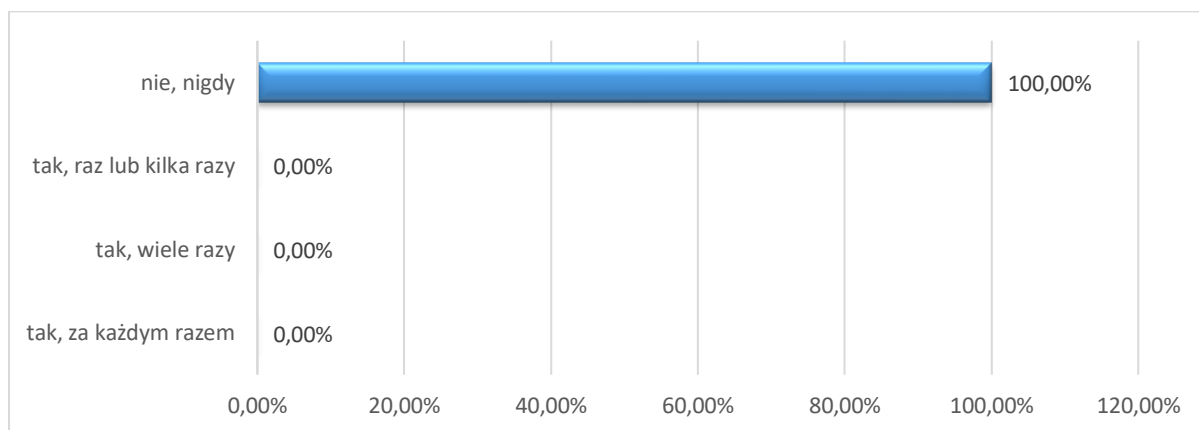
Kolejne zagadnienie dotyczyło sytuacji, jak często zdarzało się, że osoba niepełnoletnia chciała kupić alkohol w obsługiwanym przez badanych punkcie. Analizując odpowiedzi na to pytanie można zauważyć, że według 20,00% osób miało to miejsce raz lub kilka razy, a zdaniem, ale 80,0% twierdzi, że nigdy taka sytuacja nie miała miejsca. Dane pokazują, iż w Gminie Wyszki zdarzają się sytuację, gdy osoba nieletnia chce kupić napoje alkoholowe.

Wyk. 111. Czy zdarzyło się Panu/i, że osoba niepełnoletnia chciała kupić alkohol w obsługiwanym przez Pana/ią punkcie?

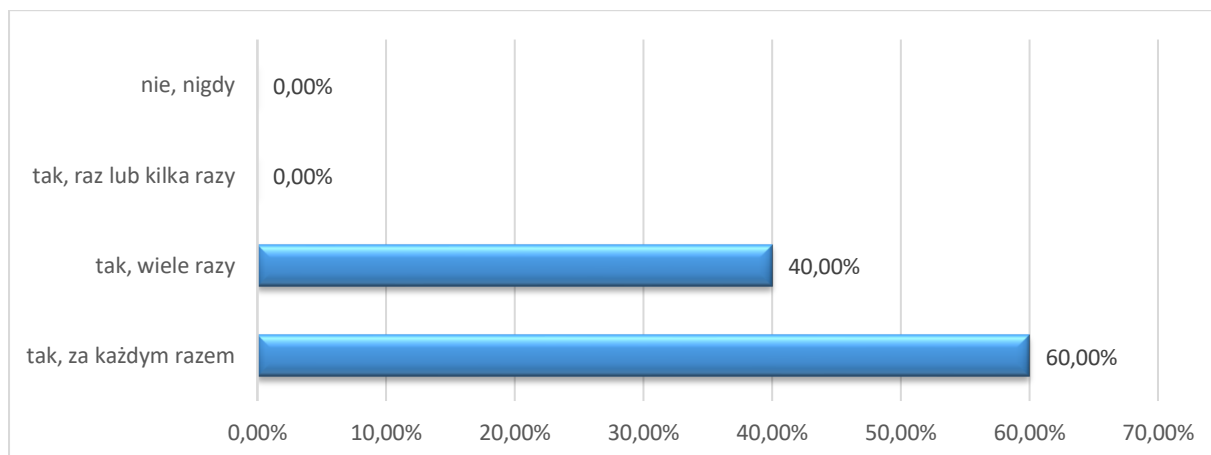
Fakt, iż sprzedawcy spotkali się z próbą kupna alkoholu przez osoby nieletnie, nie musi oznaczać, iż został im on sprzedany. Dlatego ankietowanych zapytano, czy zdarzyło im się podać alkohol osobom niepełnoletnim. Przeprowadzone badania wskazują na to, że 100,00% z respondentów nie sprzedało nigdy alkoholu osobie nieletniej. Warto zwrócić uwagę, iż są to odpowiedzi deklaratywne, ankietowani często świadomie nie przyznają się do tego typu zachowań.

Wyk. 112. Czy zdarzyło się Panu/i sprzedać alkohol osobie niepełnoletniej?

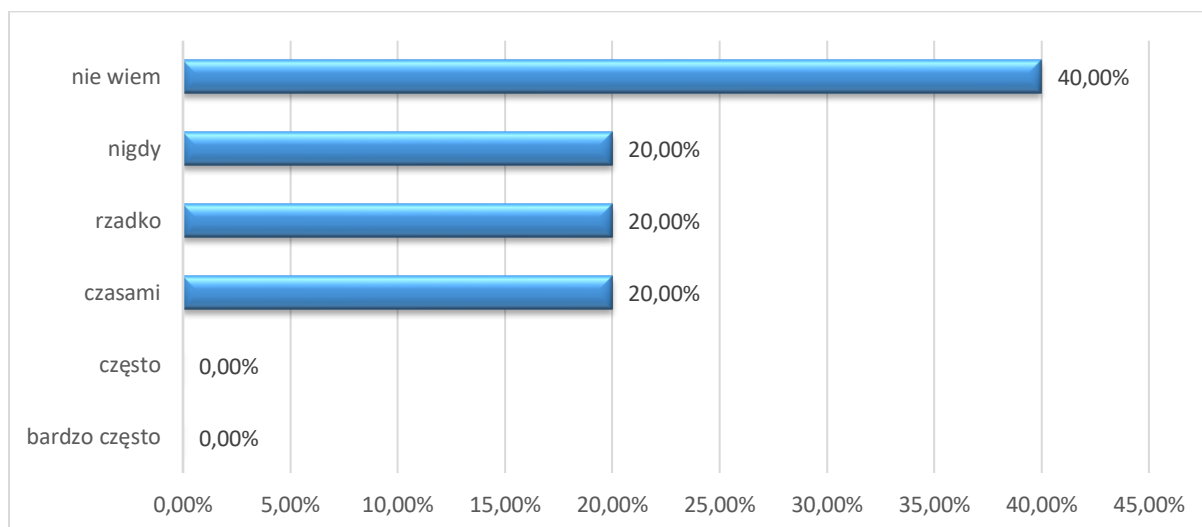
Zgodnie z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, sprzedawcy napojów alkoholowych mają obowiązek kontrolować dokumenty tożsamości klientów, w celu weryfikacji ich pełnoletniości. Na podstawie zebranych danych możemy zauważyć, że nie wszyscy sprzedawcy napojów alkoholowych w gminie, weryfikują wiek osoby wyglądającej na nieletnią **za każdym razem**. W przypadku braku pewności, czy klient jest osoba pełnoletnią, 60,00% ankietowanych sprawdza dowód za każdym razem, gdy ma tę wątpliwość. 40,00% z badanych osób pytało o dowód osobisty: wiele razy.

Wyk. 113. Czy zdarzyło się Panu/i kiedykolwiek pytać o dowód osobisty klienta, nie mając pewności czy jest pełnoletni?

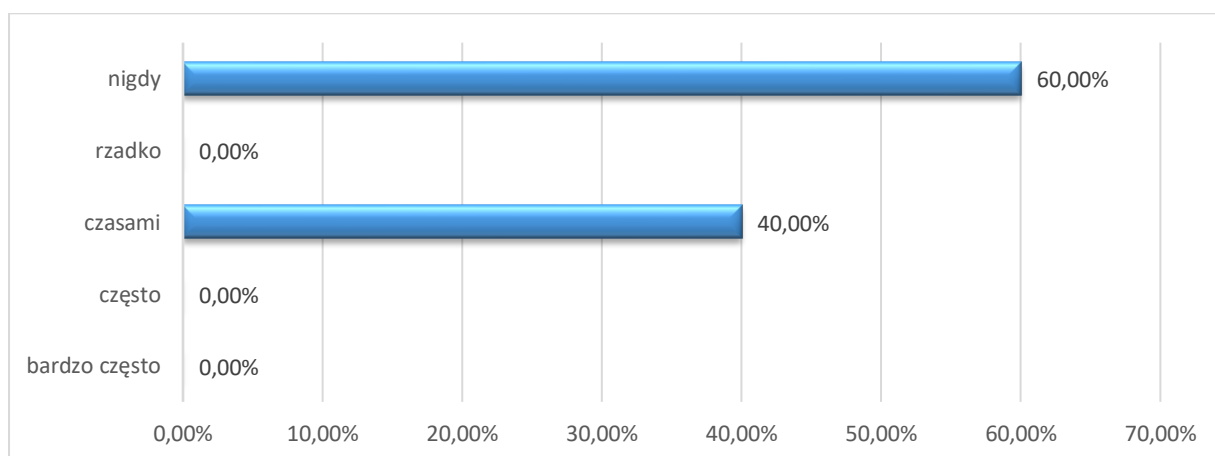
Respondentów zapytano również o to, jak często w ich opinii ma miejsce sytuacja jazdy po wypiciu alkoholu w ich gminie. 20% sprzedawców stwierdziło, że taka sytuacja nigdy nie ma miejsca. Łącznie 20,00% respondentów uważa, że zdarza się to rzadko, 20% czasami, a 40,00% nie ma opinii na ten temat.

Wyk. 114. Proszę ocenić jak często ma miejsce sytuacja jazdy po wypiciu alkoholu w Pana/i gminie?

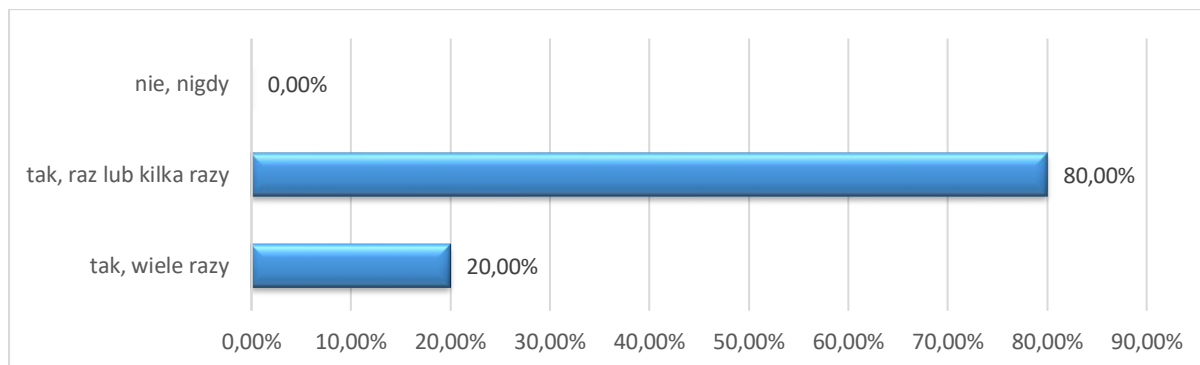
Na pytanie dotyczące częstotliwości sprzedaży alkoholu osobom nietrzeźwym, 60,00% ankietowanych stwierdziło, że alkohol nigdy nie jest sprzedawany osobom nietrzeźwym na terenie Gminy Wyszki, 40,00% wskazało na czasami.

Wyk. 115. Proszę ocenić jak często zdarza się, że alkohol jest sprzedawany osobom nietrzeźwym w Pana/i gminie?

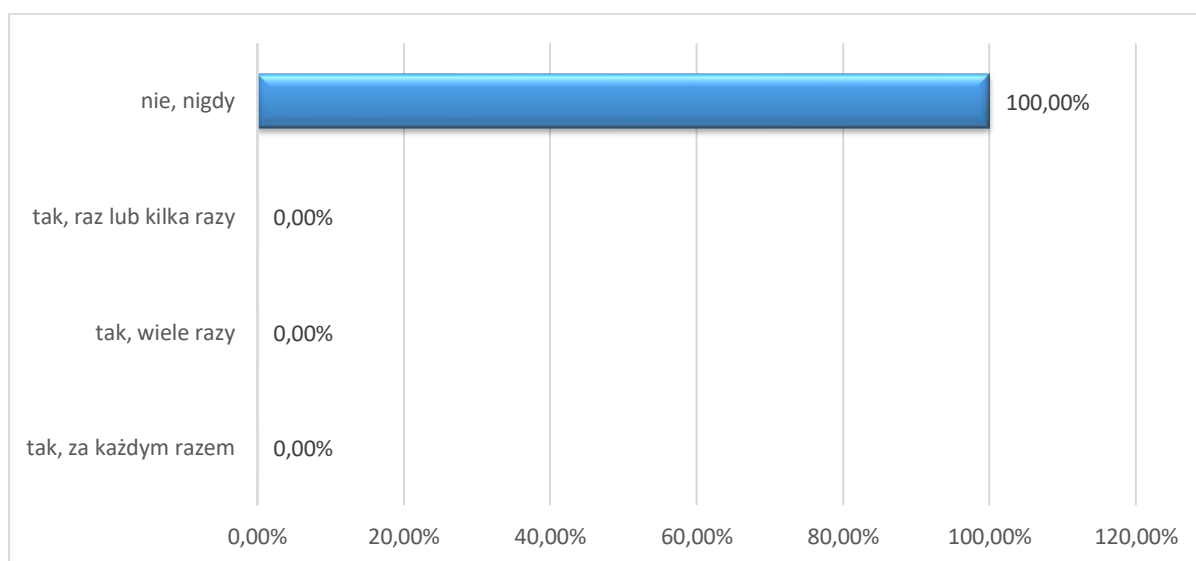
Na podstawie zebranych danych możemy zauważyć, że według sprzedawców raz lub kilka razy (80,00%), a zdaniem pozostałych sprzedawców (20,00%) wiele razy, zdarzyło się, że osoba nietrzeźwa próbowała kupić alkohol w obsługiwanym przez nich punkcie.

Wyk. 116. Czy zdarzyło się Panu/i, że osoba nietrzeźwa próbowała kupić alkohol w obsługiwanym przez Pana/ią punkcie?

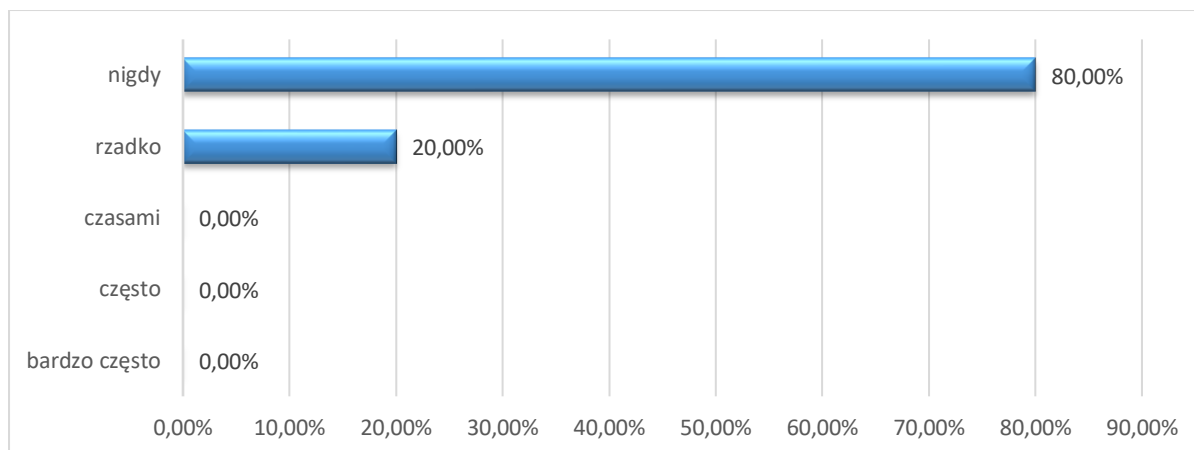
Poprzednie pytanie wymaga uzupełnienia, ponieważ fakt, że osoba nietrzeźwa chciała alkohol zakupić nie znaczy od razu, że ten trunek zdobyła. Dlatego w następnym pytaniu sprzedawcy zostali poproszeni o udzielenie odpowiedzi czy dokonali takiej sprzedaży. Badania wykazały, że 100,00% z ankietowanych nigdy nie podało wyrobów alkoholowych osobom nietrzeźwym.

Wyk. 117. Czy zdarzyło się Panu/i sprzedać alkohol osobie nietrzeźwej?

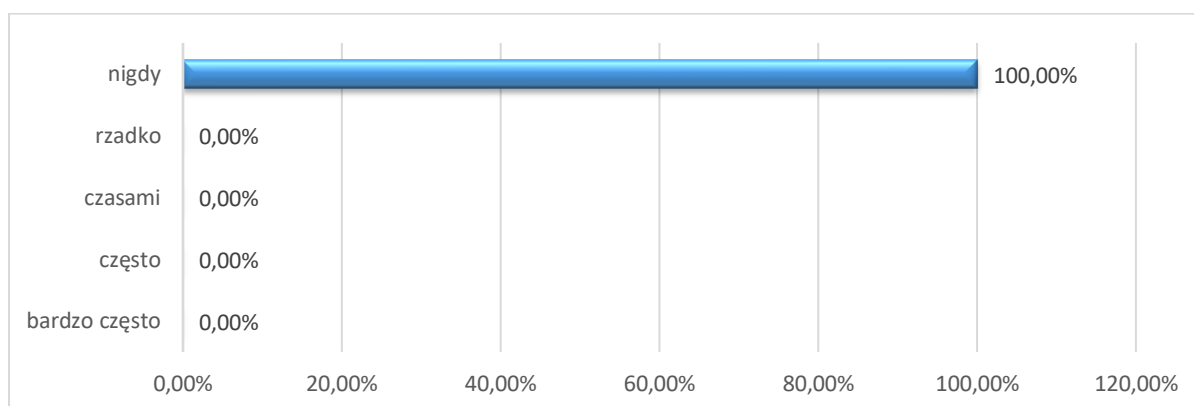
Ponadto 85,00% ankietowanych stwierdziło, że klienci sklepów nigdy nie spożywają alkoholu na terenie lub w pobliżu punktu sprzedaży w ich gminie. W opinii 22,00% osób ma to miejsce rzadko.

Wyk. 118. Proszę ocenić jak często zdarza się sytuacja, że klienci sklepu spożywają alkohol na terenie lub w pobliżu punktu sprzedaży alkoholu w Pana/i gminie?

Dodatkowo na pytanie, jak często sprzedawcom zdarza się wzywać policję z powodu zakłócenia porządku przez osobę pod wpływem napojów wysokoprocentowych, na terenie punktów sprzedaży alkoholu lub w jego najbliższej okolicy, 100,00% respondentów wskazało że, nie mieli nigdy potrzeby wzywania policji.

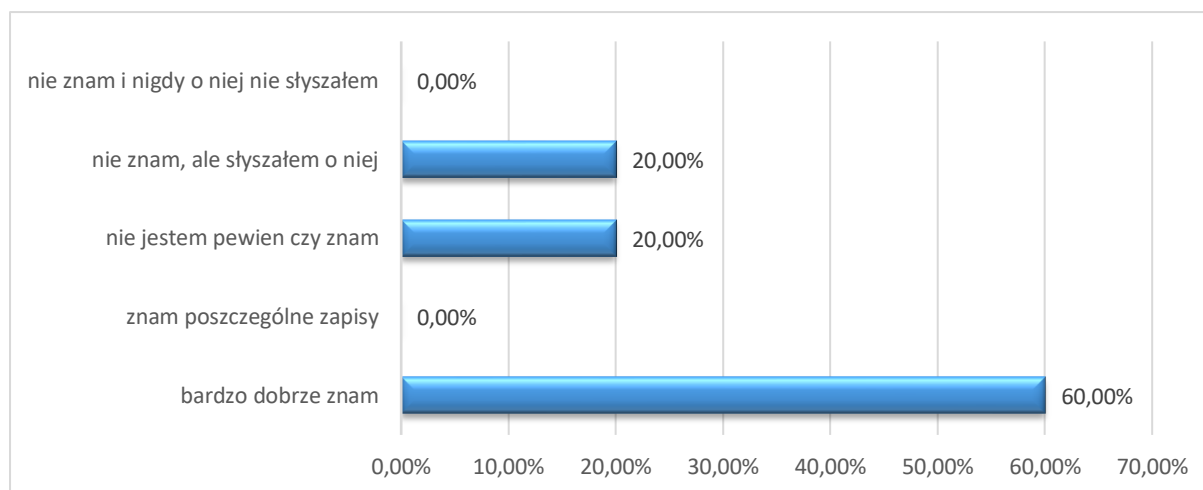
Wyk. 119. Jak często zdarza się Panu/i wzywać policję z powodu zakłócenia porządku przez osobę pod wpływem alkoholu na terenie punktu sprzedaży alkoholu lub w jego najbliższej okolicy?

Wyroby nikotynowe, podobnie jak alkohol, nie mogą być sprzedawane osobom nieletnim. 80,00% ankietowanych zadeklarowało, iż w ich opinii, w Gminie Wyszki nie sprzedaje się wyrobów nikotynowych osobom niepełnoletnim. 15,00% miało z tym do czynienia rzadko, z kolei 5,00% wskazało na często.

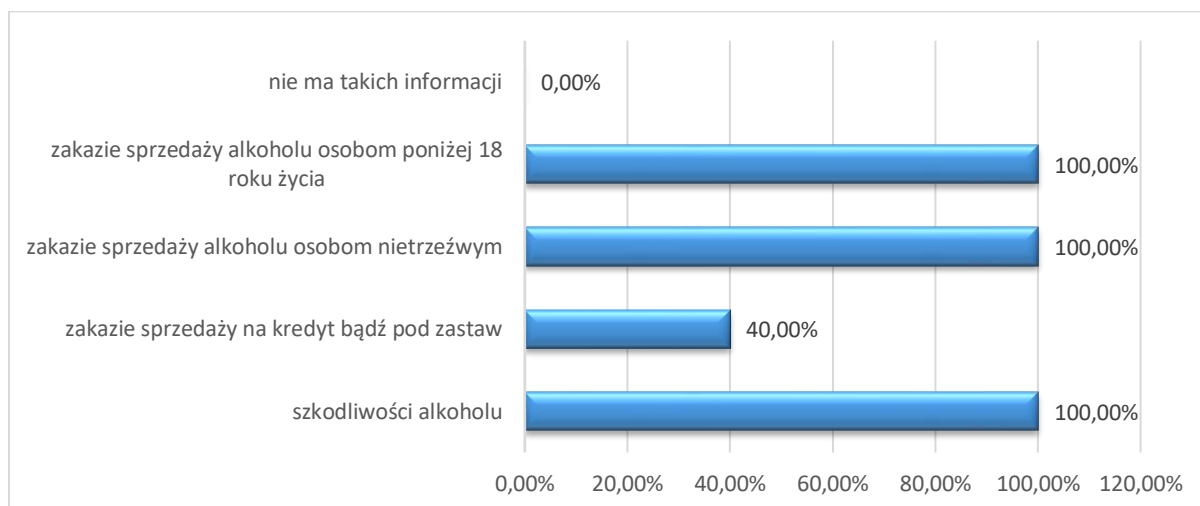
Analizując odpowiedzi na pytanie dotyczące znajomości ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi odnoszącej się do odpowiedzialnej sprzedaży alkoholu możemy zauważyć, że 60,00 % ankietowanych zna ją bardzo dobrze, 20,00% albo nie zna jej, ale słyszało o niej a kolejne 20,00% nie wie czy ją zna.

Wyk. 120. Czy zna Pan/i ustawę z dnia 26 X 1982 r. o Wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi odnoszącą się do odpowiedzialnej sprzedaży alkoholu?

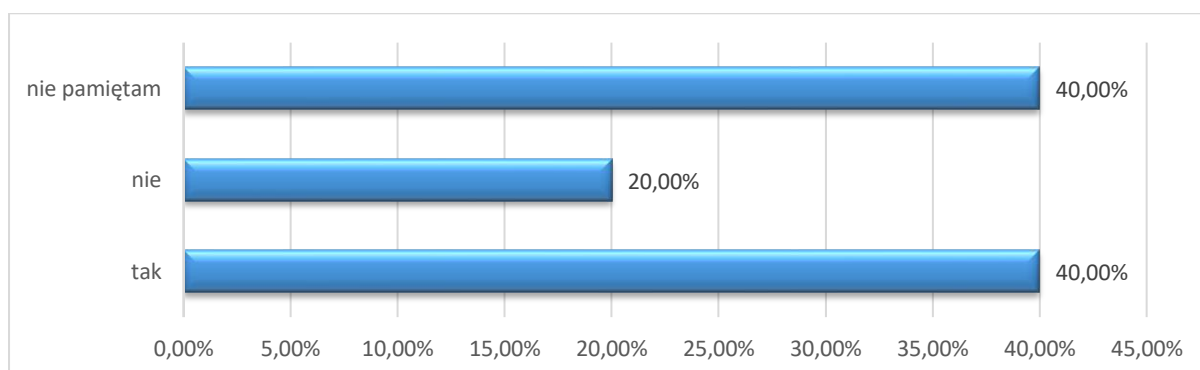
Właściciele punktów sprzedających napoje alkoholowe, mają obowiązek umieścić w widocznym miejscu w swoim sklepie, informację o szkodliwości alkoholu. Badanie ankietowe pokazało, że nie we wszystkich sklepach widnieje taki komunikat. Umieszczenie informacji o zakazie sprzedaży alkoholu osobom poniżej 18 roku życia zadeklarowało 100,00% ankietowanych, podobnie jak informację o zakazie sprzedaży osobom nietrzeźwym 100,00% posiada informację dotyczącą szkodliwości alkoholu. Natomiast informację o zakazie sprzedaży na kredyt bądź pod zastaw miało 40,00% obsługiwanych punktów.

Wyk. 121. Czy w obsługiwanym przez Pana/ią punkcie znajdują się informacje na temat:

Warto zwrócić uwagę na to, że jedynie 40,00% respondentów brało udział w szkoleniu dotyczącym odpowiedzialnej sprzedaży alkoholu. Natomiast 20,00% sprzedawców nie zostało przeszkolonych w tym zakresie a 40% nie pamięta czy taka sytuacja miała miejsce.

Wyk. 122. Czy brał/a Pan/i udział w szkoleniu dotyczącym odpowiedzialnej sprzedaży alkoholu?

Ostatnie pytanie skierowane do sprzedawców napojów alkoholowych miało na celu zbadanie ich wiedzy na temat ustawowych zakazów sprzedaży alkoholu. Na podstawie zebranych danych możemy zauważyć, że prawidłową wiedzę na ten temat wskazało 60,00% sprzedawców, gdyż stwierdzili oni, że zabrania się sprzedaży napojów alkoholowych osobom nietrzeźwym, niepełnoletnim oraz na kredyt lub pod zastaw. 40,00% respondentów zaznaczyło błędną odpowiedź, tj. odpowiedzi ze wskazaniem na zakaz sprzedaży alkoholu „kobietom w ciąży”. Należy przypomnieć, iż ustawa nie zabrania sprzedaży alkoholu kobietom w ciąży.

Wyk. 123. Komu zabrania się sprzedaży i podawania napojów alkoholowych według ustawy z dnia 26 X 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi? Proszę wybrać jedną odpowiedź.

6. WNIOSKI I REKOMEDNACJE

Celem badania było przedstawienie wybranych problemów społecznych dotyczących Gminę Wyszki w odniesieniu do opinii: dorosłych mieszkańców, dzieci i młodzieży szkolnej oraz osób pracujących w punktach sprzedaży napojów alkoholowych.

Cel ten został osiągnięty w toku weryfikacji zebranego materiału badawczego, będącego podstawą do opracowania wniosków i rekomendacji, które następnie posłużą do tworzenia różnego rodzaju programów pomocowych zmierzających do poprawy sytuacji na terenie Gminy Wyszki, w tym jakości życia jej mieszkańców.

Przeprowadzona diagnoza oraz analiza danych umożliwiła:

- rozpoznanie sytuacji dorosłych mieszkańców gminy, ich opinii i postaw względem wybranych problemów społecznych,
- zapoznanie się z problemami uczniów w zakresie postaw i doświadczeń związanych z zagrożeniem alkoholem, narkotykami, papierosami oraz przemocą rówieśniczą lub domową oraz uzależnieniami behawioralnymi,
- poznanie doświadczeń sprzedawców napojów alkoholowych związanych z wykonywanym przez nich zawodem, w szczególności sprzedaży alkoholu osobom niepełnoletnim lub nietrzeźwym.

Badania realizowane na terenie Gminy Wyszki pozwoliły na wyciągnięcie następujących wniosków:

Skala uzależnień chemicznych wśród dorosłych oraz dzieci i młodzieży nie przybiera dużych rozmiarów, jednak należy prowadzić dalsze działania profilaktyczne.

Istotnym problemem w gminie jest również problem przemocowy. Wśród ankietowanych mieszkańców przemocy doświadczyło 32,00% dorosłych osób. Zdecydowana większość z nich doświadczyła przemocy psychicznej (98,44%), 46,88% osób doświadczyło przemocy fizycznej. Natomiast 15,00% ankietowanych osobiście stosowało przemoc wobec innych osób.

Problem przemocowy jest widoczny również wśród uczniów – 38,96% uczniów przyznało, iż doświadczyło przemocy, a wśród tych osób 70,00% ze strony kolegów ze szkoły. Dodatkowo

44,86% ankietowanych twierdzi, że w ich szkole występuje zjawisko przemocy. Co wskazuje na to, iż problem przemocy rówieśniczej jest obecny wśród szkół na terenie Gminy Wyszki.

Większość dorosłych ankietowanych przegląda Internet w ciągu dnia do 1 godziny dziennie (36,50%), bądź 1-3 godziny – 28,50%.

Dodatkowo prawie połowa ankietowanych (łącznie 55,50%) przyznała, iż można uznać ich za osoby uzależnione od telefonu komórkowego.

W Gminie Wyszki **nie obserwuje się wysokiego odsetka osób, które mogą być uzależnione od hazardu**. Jedynie kilka osób, parę razy grało na automatach lub w salonach gier, brało udział w płatnych konkursach, a wiele razy obstawiało zakłady bukmacherskie. Większość osób jednak nigdy nie korzystało z takich miejsc oraz nie obstawiało zakładów bukmacherskich.

Badania pokazują, iż uczniowie nie wiedzą, czym jest zjawisko uzależnień behawioralnych. **Jak wynika ze zgromadzonego materiału badawczego skala problemu uzależnień behawioralnych wśród uczniów z Gminy Wyszki nie przybiera dużych rozmiarów**. Jeśli chodzi o korzystanie z komputera i Internetu to większość uczniów poświęca na tę aktywność od 1 do 3 godzin oraz od 3 do 6 godzin (Uczniowie korzystają z komputera i Internetu głównie w domu).

Czynniki wpływające na sięganie po substancje odurzające

Badania dowiodły, iż **pleć ma niewielkie znaczenie statystyczne, jeśli chodzi o kontakt z substancjami uzależniającymi**.

W przypadku uczniów, istotną rolę odgrywają rówieśnicy. To oni przede wszystkim nakłaniają się wzajemnie do sięgania po substancje uzależniające. Dane pokazały, że uczniowie palą papierosy, piją alkohol, czy też sięgają po narkotyki podczas imprez towarzyskich, by zaimponować innym oraz pod presją znajomych. W związku z tym można wysunąć wniosek, że presja rówieśników oraz obawa przed byciem odrzuconym przez grupę skłania młodych ludzi do zażywania substancji psychoaktywnych.

Istotnym czynnikiem mającym wpływ na kontakt uczniów ze środkami odurzającymi ma rodzina. Atmosfera w domu oraz problemy, które występują w rodzinie odgrywają ogromną rolę na kontakt uczniów z substancjami odurzającymi, ale także mają wpływ na dorosłe życie.

Należy tutaj zwrócić uwagę, iż problemem jest także współczesny styl życia – rodzice nie mają czasu dla dzieci, zostawiają je same sobie. W efekcie są one osamotnione, nie mają wsparcia i szukają ucieczki od problemów za pomocą środków uzależniających.

Co istotne, **uczniowie posiadają wiedzę na temat zagrożeń wynikających z zażywania substancji psychoaktywnych**. Potrafią wskazać ich konsekwencje, wiedzą do kogo zwrócić się w razie sytuacji problemowej. Dużą rolę odgrywają tutaj szkoły – dzięki realizowanym programom profilaktycznym wiedza uczniów jest na wysokim poziomie, a skala uzależnień nie przybiera dużych rozmiarów. Również Gmina Wyszki podejmuje wiele działań mających na celu zmniejszenie skali problemów uzależnień.

Poniżej znajdują się rekomendacje co do dalszych działań profilaktycznych skierowanych do mieszkańców oraz instytucji, których celem jest profilaktyka.

- Działania profilaktyczne na terenie Gminy Wyszki powinny mieć charakter długofalowy i różnorodny. Nie powinny one ograniczać się jedynie do środowiska szkoły – uczniów i nauczycieli, ponieważ przyniosą wtedy znacznie mniejsze efekty. Zdecydowanie korzystnym działaniem jest edukowanie wszystkich grup społecznych w celu kształtowania prawidłowych postaw oraz świadomości względem istniejących zagrożeń społecznych. Holistyczne działanie pomoże podnieść skuteczność działań.
- Istotne jest kontynuowanie prowadzonych działań profilaktycznych i edukacyjnych na terenie gminy, które obejmują wszystkie grupy mieszkańców. Należy podkreślić, że skuteczne rozwiązywanie problemów alkoholizmu, narkomanii, nikotynizmu i uzależnień cyfrowych zależy nie tylko od podmiotów i instytucji, które działają w tym zakresie, lecz także od społeczności lokalnej. Planowane działania powinny polegać przede wszystkim na dostarczaniu informacji o możliwych formach poszukiwania pomocy oraz funkcjonujących w tym zakresie instytucjach. Kluczową rolę mogą odgrywać instytucje cieszące się dużym zaufaniem wśród mieszkańców np. służby porządkowe lub organizacje pozarządowe.
- Rekomenduje się zwrócenie szczególnej uwagi na wsparcie kadry pracującej w instytucjach pomocowych, szczególnie w zakresie rozwijania ich kompetencji

i umiejętności w zakresie nowoczesnych form pomocy pracy z rodzinami borykającymi się z problemem uzależnień od alkoholu lub narkotyków, czy też przemocy.

- Wsparcie kadry pedagogicznej poprzez odpowiednie szkolenia, umożliwiające rozwój kompetencji edukacyjnych, poszerzanie wiedzy i budowanie warsztatu metodycznego, ułatwiającego pracę szczególnie pod względem tzw. tematów trudnych (alkoholizm, narkomania, agresja, przemoc).
- Realizacji kampanii informacyjnej na temat konsekwencji prowadzenia pojazdów pod wpływem alkoholu.
- Realizowanie kampanii informującej o skutkach picia w ciąży, jak również zapoznanie mieszkańców z tematyką FAS – alkoholowego zespołu płodowego i uświadomienie kobietom w ciąży konieczności unikania nawet śladowych ilości alkoholu.

Profilaktyka uzależnień chemicznych powinna być prowadzona na kilku poziomach, aby spełniała swoją rolę:

➤ **Profilaktyka pierwszorzędowa**, to działania, które powinny być kierowane do grupy niskiego ryzyka, czyli osób zdrowych. Najważniejszym zagadnieniem tego rodzaju profilaktyki jest promowanie zdrowego trybu życia oraz opóźnienie wieku inicjacji spożywania substancji psychoaktywnych. Rozwijanie umiejętności społecznych i umiejętności radzenia sobie z trudnymi sytuacjami życiowymi, ogranicza występowanie zachowań ryzykownych. Zaleca się:

- Kontynuację prowadzonych programów profilaktycznych ze względu na fakt, iż są one skuteczne i przynoszą zamierzone skutki.
- Wdrażanie działań ukierunkowanych na wzmacnianie systemu wartości dzieci i młodzieży, w szczególności wartości zdrowia, a także kształtowanie przekonań normatywnych i umiejętności psychospołecznych.
- Organizację kursów radzenia sobie ze stresem, usprawniania komunikacji interpersonalnej, radzenia sobie z negatywnymi emocjami. Wzmacnianie asertywnych zachowań, pewności siebie i samoakceptacji.
- Promocje, wspólnie ze szkołami, liderów młodzieżowych i wykorzystywanie ich aktywności w działaniach profilaktycznych i promujących zdrowy styl życia.
- Wykorzystywanie zainteresowań młodzieży i ich aktywności fizycznej do budowania alternatywnych, w stosunku do picia alkoholu i zażywania narkotyków, sposobów spędzania wolnego czasu i realizacji własnych zainteresowań - rekomenduje się,

aby działania te miały formę warsztatów i spotkań z ekspertami, ponieważ jest to najbardziej lubiana i skuteczna forma profilaktyki dla tej grupy.

- Zorganizowanie kampanii informacyjnej dla dzieci i młodzieży szkolnej w celu uświadomienia jak alkohol, papierosy oraz narkotyki wpływają na organizm człowieka oraz funkcjonowanie społeczności, poprzez kampanie w social mediach.
- Badanie pokazało dużą rolę telewizji oraz Internetu w kształtowaniu postaw i opinii względem substancji odurzających, co powinno być wskazówką do opracowania działań profilaktycznych prowadzonych w szkołach. Naturalnym środowiskiem młodych ludzi w czasach współczesnych jest Internet, dlatego warto spróbować dotrzeć do najmłodszych grup właśnie w ten sposób.
- Ze względu na występowanie przemocy rówieśniczej w szkołach, rekomenduje się warsztaty dla dzieci i młodzieży na temat przemocy, agresji i konfliktów między uczniami, a także zmotywowanie ich do nauki szkolnej.
- Rekomenduje się edukację rodziny pod względem problemów uzależnień i zasięgnięcia pomocy w wypadku występowania przemocy. Edukacja może mieć formę warsztatów profilaktycznych dla dzieci (znaczna część mieszkańców uważa, że to skuteczna forma profilaktyki) oraz wykładów i pogadanek (duża część mieszkańców uważa, że to działanie przynosi najlepsze efekty profilaktyczne).
- Prowadzenie lokalnych kampanii i innych działań edukacyjnych, mających na celu podniesienie wiedzy społeczeństwa na temat szkodliwości i skutków przyjmowania narkotyków, picia alkoholu i palenia papierosów.

➤ **Profilaktyka drugorzędowa** - to działania skierowane do osób zagrożonych, należących do grupy wysokiego ryzyka. Osoby te nie są trwale uzależnione, ale zaczynają dopiero eksperymentować z substancjami psychoaktywnymi. W tym obszarze najważniejsze jest ograniczenie głębokości zachowań niepożądanych i możliwość wycofania się z nich.

- Specjalistycznym wsparciem powinni zostać objęci mieszkańcy oraz rodziny borykające się z problemem alkoholowym. Tym rodzinom powinny zostać zaproponowane warsztaty lub spotkania, podczas których mogliby uzyskać wsparcie i wzmacniać swój autorytet wychowawczy pod okiem psychologów.
- Przeprowadzenie kampanii informacyjnej o dostępnych formach pomocy osobom uzależnionym i współuzależnionym w gminie.

- Opracowanie lokalnej kampanii na rzecz zwiększenia świadomości oraz odpowiedzialności sprzedawców alkoholu i uwrażliwienia ich na szkodliwość sprzedaży napojów alkoholowych osobom niepełnoletnim. Dane pokazują, iż osoby niepełnoletnie próbują kupić alkohol. Taka sytuacja przytrafiła się dziewięciu na trzynastu sprzedawcom, w tym jednej zdarza się często.
- **Profilaktyka trzeciorzędowa**, to ogół działań skierowanych do osób już trwale uzależnionych. Obejmuje ona leczenie skutków zachowań niepożądanych, czyli przeciwdziałanie pogłębianiu się choroby oraz umożliwienie powrotu do normalnego życia, poprzez wprowadzanie leczenia, rehabilitacji i resocjalizacji. Zaleca się:
- Zapewnienie łatwego dostępu do źródeł informacji, przeznaczonych dla osób szukających wsparcia, dotkniętych problemem uzależnień i/lub przemocy. Badania pokazały, iż część mieszkańców nie wie, gdzie szukać pomocy w razie problemów.
  - Wzmocnienie integracji społeczności lokalnych na rzecz wspierania rodzin borykających się z różnymi problemami społecznymi, w tym zagrożenia przemocą, alkoholizmem, narkomanią. Wyrównywanie szans może zostać przeprowadzone w różnorodny sposób, m.in. opracowanie programów profilaktycznych przeciwdziałających problemom społecznym w rodzinach, wspieranie i rozwój poradnictwa rodzinnego lub wspieranie rodzin i form zastępczych w opiece nad dzieckiem. Działanie to znajduje uzasadnienie w fakcie, iż to rodzina jest podstawową komórką społeczną i to od jej kondycji zależy rozwój psychospołeczny dzieci i młodzieży.

Ze względu na fakt, iż zjawisko uzależnień behawioralnych stanowi obecnie coraz większy problem, zaleca się:

- Zwiększanie aktywności w działalności szkół w zakresie przeciwdziałania tym zagrożeniom, np. poprzez zajęcia profilaktyczne omawiające problem uzależnień behawioralnych. Badania pokazały, iż zdecydowana większość uczniów nie wie, czym są uzależnienia behawioralne.
- Realizację działań edukacyjnych zwiększających kompetencje informacyjno-medialne i ogólną świadomość problematyki zagrożeń cyfrowych. Działania te powinny obejmować

nauczycieli i uczniów, a także ich rodziców traktowanych jako zintegrowane podmioty uczestniczące w procesie wychowawczym.

- Działaniami z zakresu edukacji powinni być objęci rodzice uczniów: na temat racjonalnych sposobów użytkowania mediów cyfrowych oraz konsekwencji zachowań problemowych i zagrożeń uzależnieniami czynnościowymi.
- Popularyzowanie wiedzy nt. uzależnień behawioralnych poprzez organizowanie kampanii społecznych – adresowanych do uczniów i ich rodziców, ale także dorosłych mieszkańców Gminy Wyszki.
- Wdrożenie procedur zwiększających bezpieczeństwo cyfrowe w szkołach ze względu na małą wiedzę uczniów w tym zakresie.
- Rozpowszechnienie informacji o placówkach udzielających pomocy w zakresie uzależnień od hazardu oraz na temat wskaźników pozwalających stwierdzić czy problem w tym zakresie występuje. Pomocne mogą okazać się broszury/ulotki plakaty informujące o negatywnych skutkach regularnego grania w gry hazardowe oraz wskazujące możliwe formy pomocy wyjścia z nałogu.

Dodatkowo zaleca się:

- Szkolenia dla rodziców – rekomenduje się przeprowadzenie szkoleń dla rodziców, które obejmowałyby następujące zagadnienia: organizacja czasu, podział obowiązków, rozwój emocjonalny dziecka oraz sposoby skutecznej komunikacji. Zdobyta wiedza pozwoli rodzicom lepiej wypełniać swoje obowiązki, pomoże zrozumieć psychikę młodego człowieka, a także mechanizmy rządzące jego postępowaniem. Efektem tych działań będzie wzmocnienie więzi rodzinnych.
- Rekomenduje się przeprowadzenie warsztatów lub akcji informacyjnych skierowanych do rodziców, które mogłyby uświadomić różnice między przemocą, a konfliktem rodzinnym oraz nauczyć rozpoznawać sygnały świadczące o występowaniu przemocy w rodzinie. Planowane działania edukacyjne służyłyby również zwiększeniu poziomu wiedzy o konsekwencjach stosowania przemocy wobec dzieci i wzmocnieniu ich kompetencji opiekuńczo – wychowawczych (np. nauka rozwiązywania konfliktów rodzinnych).

- Wskazane jest przeprowadzenie szkolenia dla nauczycieli w ramach pomocy krzywdzonym uczniom oraz procedury „Niebieskiej Karty” w szkole. Równie ważne jest też wsparcie dla rodziców poprzez przeprowadzenie szkolenia w zakresie wychowania pokolenia bez przemocy.
- Zaleca się kampanię mającą na celu zwiększenie świadomości osób dorosłych oraz dzieci i młodzieży dotyczącej zagrożeń w sieci oraz wskazanie miejsc, gdzie można uzyskać pomoc.
- Biorąc pod uwagę rozwój mediów elektronicznych i związanych z tym zagrożeń, zasadne jest zwiększanie aktywności w działalności szkół w zakresie przeciwdziałania tym zagrożeniom, np. poprzez zajęcia profilaktyczne omawiające problem cyberprzemocy.
- Działania edukacyjne zwiększające kompetencje informacyjno-medialne i ogólną świadomość problematyki zagrożeń cyfrowych. Działania te powinny obejmować nauczycieli i uczniów, a także ich rodziców traktowanych jako zintegrowane podmioty uczestniczące w procesie wychowawczym.
- Działaniami z zakresu edukacji powinni być objęci rodzice uczniów: na temat racjonalnych sposobów użytkowania mediów cyfrowych oraz konsekwencji zachowań problemowych i zagrożeń uzależnieniami czynnościowymi.
- Popularyzowanie wiedzy nt. uzależnień behawioralnych poprzez organizowanie kampanii społecznych – adresowanych do dzieci w szkole podstawowej i ich rodziców.
- Wymagane jest wdrożenie procedur zwiększających bezpieczeństwo cyfrowe w szkołach, ze względu na małą wiedzę uczniów w tym zakresie.

7. PODSUMOWANIE

Badanie przeprowadzone na terenie Gminy Wyszki miało na celu zdiagnozowanie oraz określenie głównych problemów występujących wśród społeczności lokalnej. Bezpośrednim rezultatem przeprowadzonej diagnozy jest niniejszy raport, stanowiący podstawę do zaplanowania oraz zrealizowania przez władze lokalne konkretnych oddziaływań, które będą miały na celu stopniową eliminację zagrożeń i problemów występujących na terenie gminy.

Wstępne określenie rozmiaru skali zjawiska przemocy, narkomanii, alkoholizmu oraz innych problemów społecznych pozwoli na odpowiednie wprowadzenie działań profilaktycznych. Należy pamiętać, że grupą wysokiego ryzyka są przede wszystkim dzieci i młodzież. Wiele badań naukowych wskazuje na fakt, iż to dom rodzinny jest czynnikiem decydującym o dalszym rozwoju osobowościowym i światopoglądowym nastolatka. Dlatego też, należało by skupić się na nawiązaniu ścisłej relacji pomiędzy środowiskiem szkolnym oraz rodzicami, w celu wspólnego rozwiązywania problemów, z jakimi borykają się młodzi mieszkańcy Gminy Wyszki.

Komunikaty medialne oraz wpływ rówieśników mogą w wielu przypadkach negatywnie oddziaływać na nieustannie kształtującą się osobowość młodego człowieka, a to z kolei może przejawiać się w ryzykownych zachowaniach nastolatków. Władze lokalne powinny w sposób szczególnie zadbać o małych dzieci pochodzących ze środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym. Jest to ważna kwestia, gdyż często problemy z dzieciństwa oraz domu rodzinnego przenoszą się na dorosłe życie.

Ważne jest, aby szkoła również była miejscem, które przyczyni się do budowy systemu wartości młodego człowieka oraz ostrzeże i poinformuje go o konsekwencjach wynikających z podejmowania ryzykownych działań. Ze szczególną uwagą, powinno się traktować dzieci, których rodzice nie potrafią poradzić sobie z własnymi uzależnieniami.

Powyższe wnioski opisujące tendencję w dynamice zagrożeń lokalnych, wskazują na umiarkowany stopień występowania danych problemów społecznych na terenie Gminy Wyszki. Pomimo to, należy podjąć wszelkie działania, które nie dopuszczają do pogłębiania się zjawisk marginalizacji, wykluczenia oraz patologii społecznych.

Ważną kwestią jest również uświadamianie społeczności lokalnej, w związku z odpowiednim reagowaniem na przemoc rówieśniczą oraz przemoc domową. Jak wynika z badań, istnieje spora część osób, która wie o działaniach przemocowych w obrębie swojego środowiska.

Należałoby wskazać tym osobom, jak powinny zachować się w sytuacji, kiedy są świadkami takich zachowań oraz, gdzie zgłosić się o pomoc.

Badania oraz analiza problemów społecznych w Gminie Wyszki, wskazała różne obszary społeczne, które wymagają szczególnych interwencji. Raport wykazał wiele pozytywnych zjawisk, jakie mają miejsce wśród lokalnej społeczności. Przeprowadzona diagnoza wskazuje odpowiedni kierunek zmian, jakie powinny dokonać się na terenie Gminy Wyszki.

Zespół badawczy i osoby opracowujące powyższy raport mają nadzieję,
że zaprezentowane wyniki stanowią będą przydatną wskazówkę
w podejmowaniu działań na rzecz niwelowania problemów społecznych występujących
w obrębie Gminy Wyszki.